

Behoefteonderzoek 25 t/m 45 jarigen

KNHB
2019

**Sophie Kustermans
Frank van Barneveld**

Inhoudsopgave

1. <i>Inleiding</i>	3
1.1. Probleemstelling	3
1.2. Doelstelling	3
1.3. Onderzoeksvragen	3
1.4. Leeswijzer	4
2. <i>Methode van onderzoek</i>	5
2.1 Trendanalyse	5
2.2 Enquête hockeyers & ex-hockeyers	7
2.3 Marktanalyse	10
3. <i>Resultaten</i>	11
3.1 Inzichten rondom sportdeelname & in- en instroom 25 t/m 45 jarigen	11
3.2 Inzichten rondom sportbehoefte 25 t/m 45 jarigen	34
3.3 Inzichten bestaand hockey/sportaanbod	50
4. <i>Conclusie</i>	51
4.1 Inzichten sportdeelname 25 t/m 45 jarigen	51
4.2 Inzichten sportbehoefte 25 t/m 45 jarigen	54
5. <i>Aanbevelingen</i>	58
6. <i>Bijlagen</i>	60
6.1 Andere sporten	61
6.2 Resultaten onderzoek VODW	62
6.3 Resultaten Verenigingsmonitor 2018	63
6.4 Initiatieven om uitstroom tegen te gaan	64

1. Inleiding

De KNHB heeft de doelstelling een leven lang hockey aan te bieden. Toch is het aantal seniorleden bij veel verenigingen nog altijd veel lager dan het aantal jeugdleden. Veel verenigingen geven daarbij aan het lastig te vinden seniorleden aan te trekken en/of te behouden in het 'middensegment': de groep 25 t/m 45-jarigen.

Veel gehoorde opmerkingen van verenigingen over deze doelgroep zijn: *"Mensen in deze leeftijdscategorie hebben het vaak zo druk met het gezin en werk, dat ze niet meer toe komen aan het hockeyen"* en *"Mensen willen zelf kunnen bepalen wanneer en welke sport ze kiezen, zonder dat ze ergens aan vast zitten"*.

Een aantal jaar geleden (2016) is, in samenwerking met VODW, al onderzoek gedaan naar de factoren die van invloed zijn op de uitstroom van hockeyers tussen de 18 en 25 jaar en hockeyers tussen de 35 en 45 jaar. Vervolgonderzoek hierop is gewenst vanwege verschillende redenen:

1. Meer inzicht in de feitelijke situatie: neemt het probleem toe, af of blijft dit gelijk?
2. Uitbreiding van de leeftijdscategorie: in plaats van alleen te kijken naar hockeyers tussen de 35 en 45 jaar, is het belangrijk om ook de jaren ervoor al mee te nemen.
3. Niet alleen kijken naar factoren die van invloed zijn op de uitstroom, maar juist ook kijken naar factoren die bepalend zijn voor het blijven hockeyen en/of weer gaan hockeyen.

1.1. Probleemstelling

Allereerst is meer inzicht gewenst in de feitelijke situatie: *Hoe zit het met de aantallen hockeyers tussen de 25 en 45 jaar? Is dit aantal af- en/of toegenomen? Hoe zit het met de instroom, uitstroom en doorstroom?* Kortom, neemt het probleem toe, af of blijft dit gelijk?

Daarnaast willen we voor een bredere groep antwoord op de volgende vragen: *'Welke factoren zijn van invloed op de keuze om te stoppen met hockey?'* en *'Wat maakt dat mensen wél blijven hockeyen of de keuze maken om weer te beginnen?'*

1.2. Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is tweeledig:

1. Meer inzicht in de feitelijke situatie.
2. Inzicht in factoren die van invloed zijn op stoppen, doorgaan of weer gaan hockeyen.

In dit onderzoek richt de KNHB zich op de hockeyers, ex-hockeyers en hockeyers die tijdelijk niet lid zijn geweest (herintreders). Door ons op al deze doelgroepen te richten, kan een zo compleet mogelijk beeld geschetst worden.

1.3. Onderzoeksvragen

Bovenstaande doelstellingen vertalen zich in de volgende hoofdvraag: *"Welke motieven liggen bij 25 t/m 45-jarigen ten grondslag aan het stoppen met hockeyen, het blijven hockeyen of weer gaan hockeyen?"*

Om deze hoofdvraag te kunnen beantwoorden wordt gezocht naar antwoorden op de volgende deelvragen:

- Wat voor data is er beschikbaar rondom instroom/uitstroom, zowel sportbreed als hockeyspecifiek?
- Welke motieven dragen 25 t/m 45-jarigen aan voor het stoppen met hockeyen, het blijven hockeyen of weer gaan hockeyen?
- Welke inzichten (t.a.v. de motieven van 25 t/m 45-jarigen) kunnen we halen uit het bestaande aanbod: wat werkt wel en wat niet?

1.4. Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt allereerst omschreven welke methoden van onderzoek zijn gebruikt. In hoofdstuk 3 komen vervolgens de resultaten aan bod: welke inzichten zijn opgehaald aan de hand van de verschillende onderzoeksmethoden? In hoofdstuk 4 en 5 komen de conclusies en aanbevelingen aan de orde.

2. Methode van onderzoek

Het onderzoek bestaat uit drie verschillende onderdelen:

1. trendanalyse;
2. enquête hockeyers & ex-hockeyers;
3. marktanalyse.

In onderstaande paragrafen wordt ieder onderdeel verder toegelicht.

2.1. Trendanalyse

De trendanalyse bestaat uit een analyse van de reeds bekende cijfers over de instroom/uitstroom van personen tussen de 25 en 45 jaar. Hierbij is zowel gekeken naar de data die sportbreed bekend is als hockey specifiek.

2.1.1. Kwantitatieve trends sportbreed

Sinds 2012 voert NOC*NSF samen met onderzoeksbureau GfK onderzoek uit naar het sportgedrag van Nederlanders; de Sport Deelname Index (SDI). Hiervoor is een panel opgesteld van 60.000 personen. Maandelijks vullen minimaal 3.000 respondenten de vragenlijst in die GfK hen heeft opgestuurd. De vragenlijst geeft antwoord op vragen over hoe vaak, wanneer, waar en hoe men heeft gesport in de desbetreffende maand. Zodoende heeft NOC*NSF een grote database opgebouwd met ontwikkelingen en trends van afgelopen jaren.

Naast dit algemene onderzoek verzamelt NOC*NSF data van de sportbonden in het Kennis- en Informatiesysteem Sport (KISS). In dit systeem staan alle ledencijfers van afgelopen jaren van de aangesloten bonden.

De sportdeelname (SDI) en het aantal lidmaatschappen per sportbond (KISS) worden elk jaar geanalyseerd door NOC*NSF. Uit deze analyse hebben we de informatie gefilterd die betrekking heeft op personen tussen de 25 en 45 jaar. Welke trends zijn zichtbaar?

2.1.2. Kwantitatieve trends hockeyspecifiek

De trendanalyse specifiek voor de hockeysport is gemaakt op basis van de beschikbare data van de KNHB over de instroom (nieuwe hockeyers en herintreders), uitstroom en doorstroom van afgelopen vijf seizoenen (2013-2014 tot en met 2017-2018) en ledenaantallen op de peildatum 31 oktober van het betreffende seizoen.

In dit onderzoek worden bij deze analyse de volgende definities gehanteerd:

Actief lid/hockeyer	Een persoon die is ingeschreven op 31 oktober van het betreffende seizoen bij een hockeyvereniging onder een van de volgende functies: VE (Veld Week) of TR (Trimlid).
Senioren	Senioren zijn gedefinieerd als mensen met de leeftijd 25 t/m 45 jaar in het betreffende seizoen.

Elk senioren-lid valt ieder seizoen in één van onderstaande drie categorieën:

<i>Categorieën</i>	<i>Definities</i>
1. Instroom per seizoen / Inschrijvers per seizoen	Totaal van hockeyers die zich hebben ingeschreven na de peildatum van het afgelopen seizoen en voor de eerstvolgende peildatum van het desbetreffende seizoen. <i>Herintreders zijn onderdeel van de categorie instroom. Het is het totaal van hockeyers die zich gedurende de looptijd van een bepaald seizoen (opnieuw) hebben ingeschreven bij een hockeyvereniging; deze persoon heeft eerder wel gehockeyd maar op de peildatum van het voorafgaande seizoen niet¹</i>
2. Uitstroom per seizoen / Uitschrijvers per seizoen	Totaal van hockeyers die geen meer lid zijn van een hockeyvereniging in het desbetreffende seizoen, maar in het vorige seizoen nog wel. Zij hebben zich dus uitgeschreven na de peildatum van het afgelopen seizoen en voor de eerstvolgende peildatum van het desbetreffende seizoen.
3. Doorstroom per seizoen	Totaal van hockeyers die gedurende de looptijd van een bepaald seizoen in of uit de senioren groep (25 t/m 45 jaar) stromen door ouder te worden.

Het aantal actieve leden van het desbetreffende seizoen in de categorie 25 t/m 45 jaar bestaat dus uit het aantal actieve leden van het afgelopen seizoen waarbij de instromers opgeteld worden (incl. de doorstromers die de categorie binnen komen) en de uitstromers (incl. de doorstromers die uit de categorie weggaan) weggestreept worden:

$$\text{Aantal actieve leden seizoen } X = \text{Aantal actieve leden seizoen } Y + \text{instroom seizoen } X (\text{instroom} + \text{doorstroom}) - \text{uitstroom seizoen } X (\text{uitstroom} + \text{doorstroom})$$

X = huidig seizoen

Y = voorgaand seizoen

Selectie onderzoeksdata

Uit de totale beschikbare dataset is de data gehaald waarmee we dit onderzoek hebben gewerkt. Daarbij is voor de volgende scope gekozen:

- De leeftijd 25 t/m 45 jaar
- De functie: VE (veldweekdag) of TR (trimlid)
- Seizoen 2013-2014 t/m seizoen 2017-2018

We focussen ons op de functies VE en TR omdat dit personen zijn die lid zijn van een vereniging én daadwerkelijk actief zijn als hockeyer. Personen die lid zijn van een vereniging maar niet actief zijn (NS) zijn niet meegenomen. De overige functies zijn buiten beschouwing gelaten, gezien dit slechts een hele kleine groep betreft.

Er is voor gekozen om het onderzoek te baseren op de afgelopen vijf seizoenen, zodat de mogelijke trends geïdentificeerd kunnen worden en dit op basis van de meest actuele cijfers gedaan worden.

¹ Hiervoor ooit gehockeyd (herintreder) geldt voor de afgelopen 8 jaar vanaf het desbetreffende seizoen volgens de informatie van de Hockeyweereelt. Er is geen rekening gehouden met een lidmaatschap waar meer dan 8 seizoenen hiervoor sprake van was; de ledenlijsten voor 2011/2012 zullen ook niet compleet zijn in verband met de invoering van LISA toentertijd.

Het seizoen 2019-2020 kon helaas nog niet meegenomen, omdat de peildatum van dit seizoen nog niet is geweest (31 oktober 2019).

Analysemethode

Op de dataset zijn verschillende analyses uitgevoerd in Microsoft Excel:

- analyse op seizoen;
- analyse op leeftijdscategorie per seizoen (25-30 jaar, 31-35 jaar, 36-40 jaar, 41-45 jaar);
- analyse op geslacht per seizoen;
- analyse op leeftijd & geslacht per seizoen (25-30 jaar, 31-35 jaar, 36-40 jaar, 41-45 jaar);
- analyse op district per seizoen;
- analyse op verenigingsgrootte per seizoen.

Deze analyses zijn uitgevoerd om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de in de instroom, uitstroom, doorstroom en netto groei/krimp binnen deze categorie.

2.2. Enquête hockeyers & ex-hockeyers

Na de trendanalyse is de volgende stap gezet in het onderzoek: het uitzetten van een enquête onder hockeyers (zowel continue hockeyers als herintreders) en ex-hockeyers.

In de voorbereiding op de enquête onder hockeyers en ex-hockeyers in de leeftijd van 25 tot en met 45 jaar is gekeken naar onderzoeken die al eerder zijn gedaan naar in- en uitstroom van sporters. Wat voor inzichten zijn in deze onderzoeken opgedaan over de uitstroom en het behoud van sporters in deze leeftijdscategorie? Wat maakt dat mensen in deze leeftijdscategorie (weer) gaan sporten? Welke factoren liggen hieraan ten grondslag?

Deze informatie, in combinatie met inzichten uit de trendanalyse, vormde de basis voor het opstellen van de uiteindelijke enquête.

2.2.1. Methode van data-verzameling

Om beter inzicht te krijgen in de wensen en behoeften van de doelgroep, is een online enquête uitgezet onder hockeyers (zowel continue hockeyers als herintreders) en ex-hockeyers tussen de 25 en 45 jaar.

In de enquête is uitgevraagd welke twee factoren het meest positief dan wel negatief van invloed zijn (geweest) op de hockeyervaring van de respondent. De respondenten konden daarbij kiezen uit de volgende factoren:

- sociaal;
- hockeyniveau;
- hockeyaanbod/faciliteiten;
- gezondheid;
- trainer/coach;
- verhuizing;
- andere zaken kregen prioriteit.

Vervolgens is per aangeklikte factor een doorvraag gedaan op de achterliggende redenen binnen deze factor.

De gehele vragenlijst is los beschikbaar en op te vragen bij Sophie Kustermans (sophie.kustermans@knhb.nl; marktonderzoeker KNHB).

2.2.2. Selectie onderzoekseenheden

De enquête is uitgezet via de online-kanalen van de KNHB en Hockey.nl. Daarnaast is er via de verenigingsnieuwsbrief aandacht voor gevraagd. In totaal zijn er 1.810 enquêtes ingevuld.

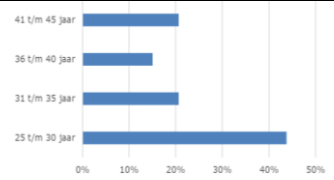
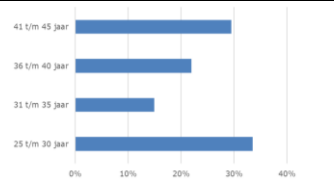
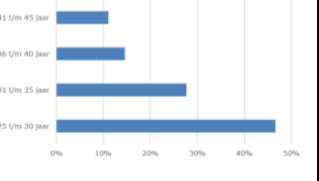
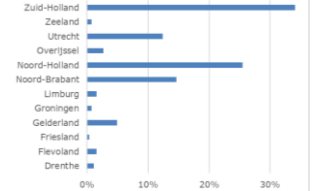
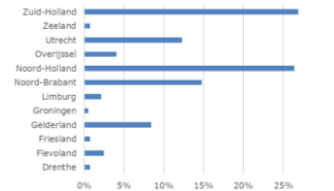
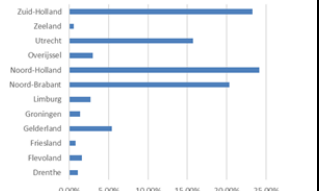
Voor zowel de hockeyers als ex-hockeyers is uit de ingevulde enquêtes een selectie gemaakt op basis van leeftijd. Alleen de hockeyers (zowel continue als herintreden) tussen 25 jaar en 45 jaar en de personen die gestopt zijn op een leeftijd tussen de 25 en 45 jaar zijn meegenomen in dit onderzoek. Uiteindelijk komen we daardoor uit op de volgende aantallen per subgroep:

- 267 hockeyleden;
- 569 herintreders;
- 369 ex-hockeyers.

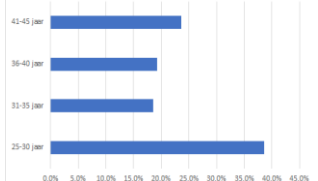
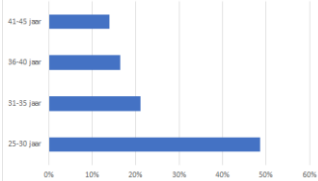
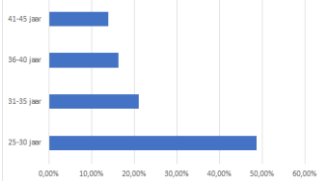
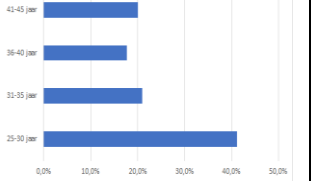
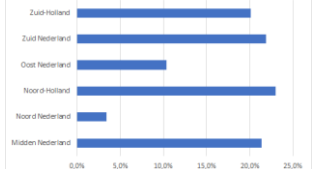
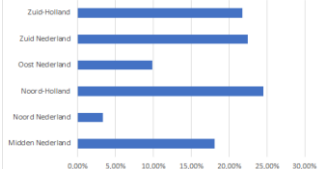
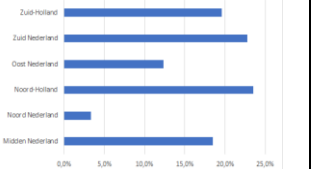
Het totaal aantal bruikbare enquêtes komt daarmee uit op 1.205.

Kerngegevens respondenten

Om de juiste conclusies te kunnen trekken uit de opgehaalde enquêteresultaten, is het belangrijk om te weten in hoeverre de respondentengroep een goede weerspiegeling is van de totale (ex-)hockeypopulatie.

	Hockeyleden	Herintreders	Uitstromers
<i>Geslacht</i>	49% man vs. 51% vrouw	36% man vs. 64% vrouw	40% man vs. 60% vrouw
<i>Huidige leeftijd</i>			n.v.t.
<i>Leeftijd gestopt</i>	n.v.t.	Onbekend	
<i>Provincie</i>			

Tabel 1: kerngegevens respondentengroep

	Hockeyleden	Herintreders	Uitstromers
<i>Geslacht</i>	49% man vs. 51% vrouw	41% man vs. 59% vrouw	39% man vs. 61% vrouw
<i>Huidige leeftijd</i>			n.v.t.
<i>Leeftijd gestopt</i>	n.v.t.		
<i>District</i>			

Tabel 2: kerngegevens volledige dataset²

Wanneer beide kerngegevens naast elkaar worden gelegd, blijkt dat de steekproef voor het overgrote deel goed overeenkomt met de gehele dataset. Er zijn enkel kleine verschillen te ontdekken ten aanzien van:

- de verdeling van de beide *geslachten* binnen de groep herintreders: 36% versus 64% (steekproef) en 42% versus 58% (totale dataset);
- de *huidige leeftijd* van de groep herintreders binnen de steekproef: hier is de groep 41 t/m 45 jaar oververtegenwoordigd en de groep 25 t/m 30 jaar ondervertegenwoordigd ten opzichte van de totale dataset. Hier kan echter een verklaring voor worden gevonden in de gestelde definitie van de herintreder binnen de totale dataset: hierbij wordt enkel 8 jaar teruggekeken, terwijl dit in de enquête over het gehele leven van de persoon gebeurt;
- de gegevens over *leeftijd gestopt* uit de steekproef wijken wat betreft de ex-hockeysers iets af van de gehele dataset: de leeftijdsgroep 41-45 jaar is iets ondervertegenwoordigd. In hoeverre de steekproef bij de herintreders voldoet, is helaas niet te zeggen omdat de leeftijd van stoppen niet uit de enquête gehaald kan worden.

Kortom, de steekproef die is genomen, is een goede afspiegeling van de gehele groep 25 t/m 45-jarigen en de conclusies die hieruit getrokken worden, zijn dus te generaliseren.

2.2.3. Analyse-methode

De opgehaalde data uit de enquêtes is geanalyseerd in Excel. In deze analyses zijn verschillende zaken tegen elkaar afgezet: zie tabel 3.

² Deze kerngegevens zijn gebaseerd op het seizoen 2017-2018.

	<i>Waarom ooit begonnen?</i>	<i>Redenen (tijdelijk) gestopt</i>	<i>Redenen om (weer) te hockeyen</i>
Geslacht	X	X	X
Leeftijd: huidige leeftijd, leeftijd begonnen, leeftijd gestopt	Leeftijd begonnen	Leeftijd begonnen, leeftijd gestopt	Huidige leeftijd, leeftijd begonnen
Gezinssamenstelling		X	X
Status: continue hockeyer, herintreder, ex-hockeyer	X	X	X
District		X	X
Niveau		X	X
Omvang vereniging		X	X
Lengte lidmaatschap	X	X	X

Tabel 3: overzicht gemaakte analyses

2.3. Marktanalyse

Het laatste onderdeel van het onderzoek was een marktanalyse naar initiatieven die er op sportverenigingen zijn voor het binden van de doelgroep 'Senioren' (25-45 jaar).

Allereerst is een inventarisatie gemaakt van de verschillende vormen van hockey-aanbod die hockeyverenigingen aanbieden. Dit is gedaan middels de volgende initiatieven:

- bezoeken clubwebsites;
- uitvragen via KNHB verenigingsnieuwsbrief;
- uitvragen via KNHB website;
- uitvragen via medewerkers KNHB (waaronder de accountmanagers).

Daarnaast is het aanbod van andere sporten in kaart gebracht. Hiervoor zijn verschillende sportbonden benaderd. Ook is er met NOC*NSF contact opgenomen om de lijst van sportvormen compleet te krijgen.

3. Resultaten

3.1. Inzichten rondom sportdeelname & in- en instroom 25 t/m 45 jarigen

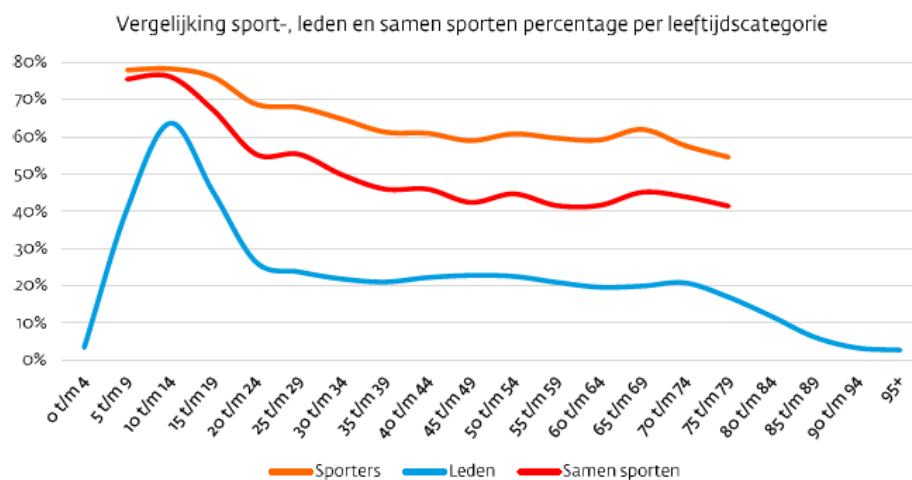
In de volgende paragrafen worden de sportbrede en hockey specifieke inzichten gepresenteerd rondom de sportdeelname & instroom en uitstroom van personen tussen de 25 en 45 jaar.

3.1.1. Kwantitatieve sportbrede trends

De sportdeelname en het aantal lidmaatschappen per sportbond³ worden elk jaar geanalyseerd door NOC*NSF. Onlangs zijn de resultaten voor 2018 gepubliceerd in de rapportage 'Zo sport Nederland' (NOC*NSF, 2018). De belangrijkste conclusie in deze rapportage is dat het totale ledenpercentage binnen de gehele sport ten opzichte van 2013 licht is gedaald maar dat het sporterspercentage de afgelopen jaren wel is gestegen. Mensen zijn dus meer gaan sporten, maar doen dit minder in verenigingsverband.

Percentage sporters, sporters die samen sporten en leden van een sportvereniging in 2018

Onderstaande grafiek toont het percentage sporters⁴, het percentage sporters dat samen sport en het percentage leden van een sportvereniging binnen een bepaalde leeftijdscategorie in 2018.

Figuur 1: Vergelijking sport-, leden en samen sporten percentage per leeftijdscategorie

Uit deze grafiek is het volgende op te maken:

- het percentage sporters is bij elke leeftijdscategorie hoger dan het percentage sporters dat samen sport en het percentage leden van een sportvereniging;
- de percentages van sporters, mensen die samen sporten (ongeorganiseerd en georganiseerd) en leden laten ongeveer dezelfde trend zien: de percentages zijn het hoogst bij de jeugd van 10 t/m 14 jaar en nemen daarna elk jaar af;
- de genoemde daling bij het vorige punt is het sterkst bij de leden van een vereniging en het minst sterk bij de sporters.

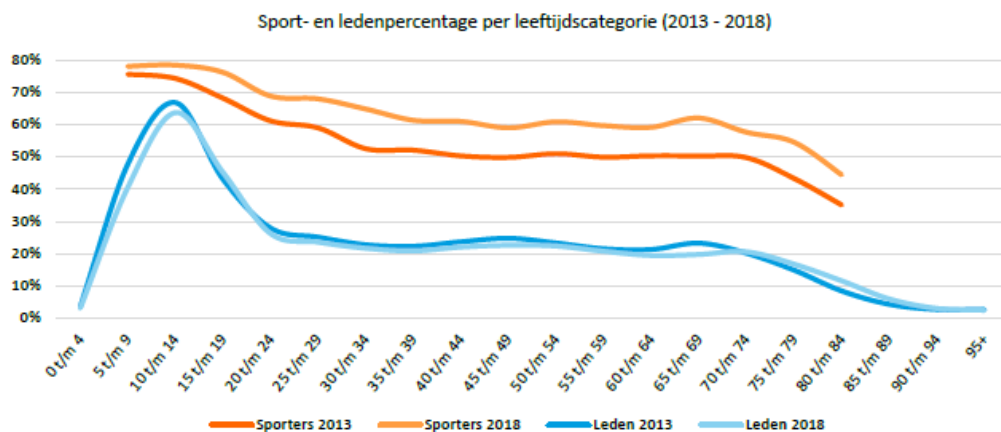
³ De ledencijfers worden door de verschillende sportbonden aangeleverd waardoor de registratie niet voor elke sport gelijk is. Bij sommige sporten zijn enkel de sportende leden opgegeven bij andere sporten zowel de sportende leden als de niet-sportende leden.

⁴ Sporters zijn mensen die gedurende één maand of langer 4 keer of vaker hebben gesport.

Ontwikkeling percentage sporters, sporters die samen sporten en leden van een sportvereniging tussen 2013 en 2018

Zoals aan het begin van deze paragraaf al werd benoemd, is het aantal sporters tussen 2013 en 2018 toegenomen en het aantal leden van een sportvereniging iets afgenomen. Wanneer we specifiek inzoomen op de doelgroep van dit onderzoek (25 t/m 45 jarigen), zien we dat:

- het ledenpercentage ook voor de leeftijdscategorie 25 t/m 44 jaar in 2018 iets lager is dan in 2013;
- het sportpercentage voor de 25 t/m 44 jarigen ten opzichte van 2013 in 2018 behoorlijk toegenomen is (ongeveer 10% meer). Tevens valt op dat het percentage volwassensporters de afgelopen jaren meer is toegenomen dan het percentage jeugdige sporters.

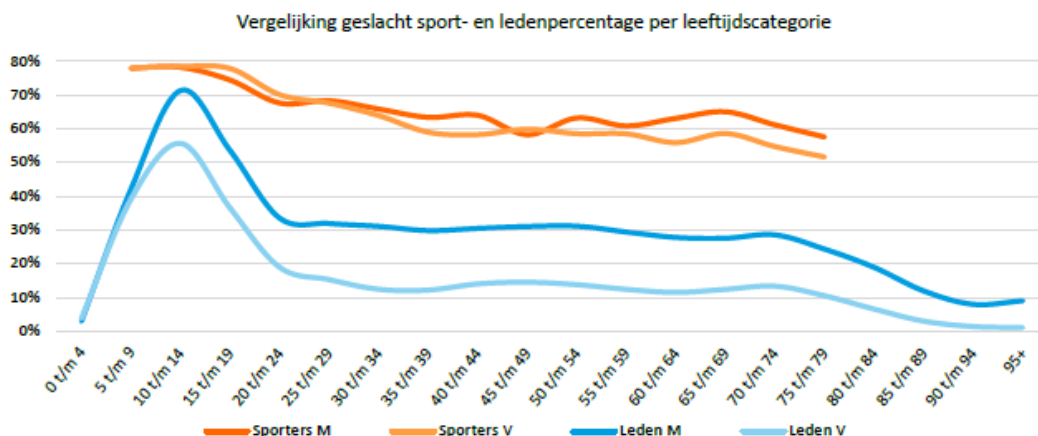
Figuur 2: Sport- en ledenpercentage per leeftijdscategorie (2013 vs. 2018)

Invloed van geslacht op sportdeelname en lidmaatschap bij een sportvereniging

Naast de invloed van de leeftijd op de sportdeelname en het lidmaatschap bij een sportvereniging is ook gekeken naar de invloed van geslacht op beide factoren. Hieruit blijkt dat mannen en vrouwen ongeveer even veel sporten, maar dat mannen relatief meer lid zijn van een sportvereniging.

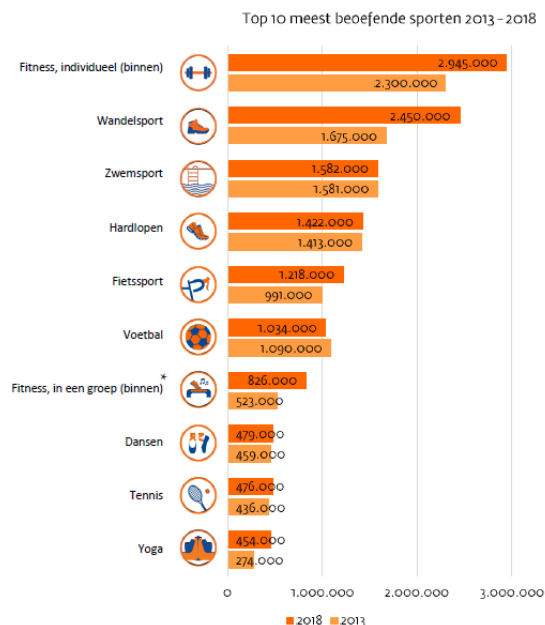
Wanneer ingezoomd wordt op de leeftijdscategorie 25 t/m 44 jaar, blijkt het volgende:

- ook voor deze categorie geldt dat mannen een stuk vaker lid zijn van een sportvereniging. Dit verschil is het grootst in de leeftijdscategorie 30 t/m 39 jaar, daarna loopt het weer een klein beetje terug;
- het aantal mannelijke en vrouwelijke sporters is in de leeftijdscategorie 25 t/m 29 jaar ongeveer gelijk. Richting de categorie 40 t/m 44 jarigen loopt dit steeds verder uiteen: in deze categorie zijn er meer mannen die sporten dan vrouwen (dit verschil is ongeveer 5%).

Figuur 3: Vergelijking geslacht sport- en ledenpercentage per leeftijdscategorie

Welke sporten worden het meest beoefend?

De drie meest beoefende sporten in 2018 zijn:

1. Fitness (individueel)
2. Wandelsport
3. Zwemsport

Zowel fitness als de wandelsport zijn daarbij flink in populariteit gestegen ten opzichte van 2013.

Opvallende overeenkomst tussen de sporten in de lijst van populaire sporten die gestegen zijn in aantal beoefenaars, is het feit dat het sporten zijn waarbij zelf bepaald kan worden wanneer deze sport beoefend kan worden. Mensen zijn hierin flexibel. Pure teamsporten zien we dan ook nauwelijks terug in deze top 10 (alleen voetbal komt terug op de vijfde plek).

Figuur 4: Top 10 meest beoefende sporten 2013-2018

Wanneer we inzoomen op 25 t/m 45 jarigen zien we ongeveer dezelfde sporten terug komen. Ook voor deze doelgroep geldt dus dat zij een voorkeur hebben voor sporten waarbij zij zelf kunnen bepalen wanneer zij dit doen.

	25 - 30 jaar	31 - 35 jaar	36 - 40 jaar	41 - 45 jaar
Sport nr. 1	Fitness, individueel 26%	Fitness, individueel 23%	Fitness, individueel 20%	Fitness, individueel 18%
Sport nr. 2	Hardlopen 16%	Hardlopen 15%	Wandelsport 15%	Wandelsport 17%
Sport nr. 3	Wandelsport 13%	Wandelsport 14%	Hardlopen 13%	Hardlopen 11%

Tabel 4: Top 3 meest beoefende sporten 2013-2018 per leeftijdscategorie

Uit bovenstaande tabel is op te maken dat voor de doelgroep 25 t/m 45 jarigen:

- Fitness (individueel) de meest populaire sport is voor de vier de sub-leeftijdscategorieën. Er is echter wel een daling zien in het aantal beoefenaars wanneer men ouder wordt. De laatste leeftijdsgroep (41-45 jaar) beoefent aanzienlijk minder vaak fitness dan de jongere leeftijdsgroepen.
- Hardlopen en de wandelsport wisselen de tweede en derde plek af: 25 t/m 35 jarigen lopen liever hard dan dat ze wandelen, voor 35 t/m 45 jarigen geldt het omgekeerde.

Welke sporten hebben de meeste leden?

Wanneer gekeken wordt naar lidmaatschappen per sport, staat hockey in de top 10. De hockeysport vormt samen met voetbal en zwemmen een kleine minderheid van sporten waarbij het ledenaantal ten opzichte van 2013 is gegroeid. Bij de overige sporten in deze top 10 is het ledenaantal teruggelopen.

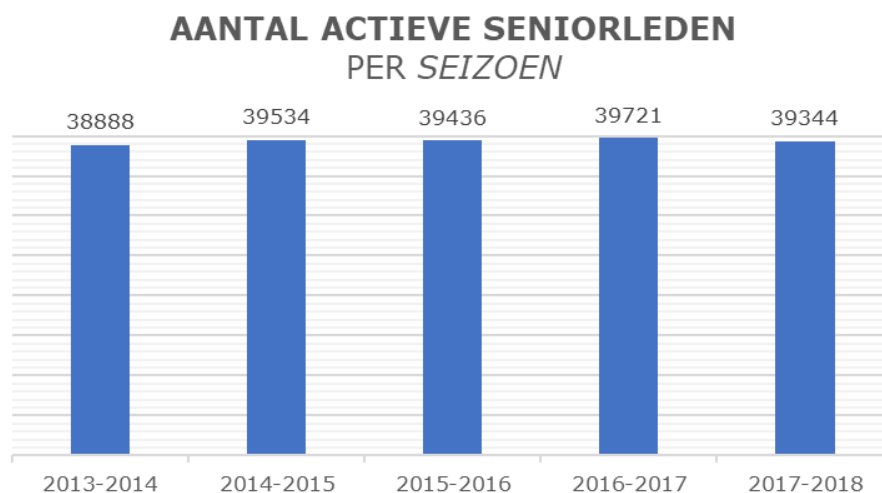
Hoe de ledenaantallen zich de afgelopen jaren voor de 25 tot 45 jarigen binnen de hockeysport hebben ontwikkeld, wordt besproken in de volgende paragraaf.

3.1.2. Kwantitatieve hockey-specifieke trends

Onderstaand worden de resultaten gepresenteerd van de diverse analyses die zijn uitgevoerd op de KNHB data. Hierbij is gefocust op de absolute aantallen. Dit maakt namelijk de interpretatie van wat de gegevens laten zien makkelijker. Daar waar het relevant en interessant is, wordt tevens de vergelijking in percentages weergegeven.

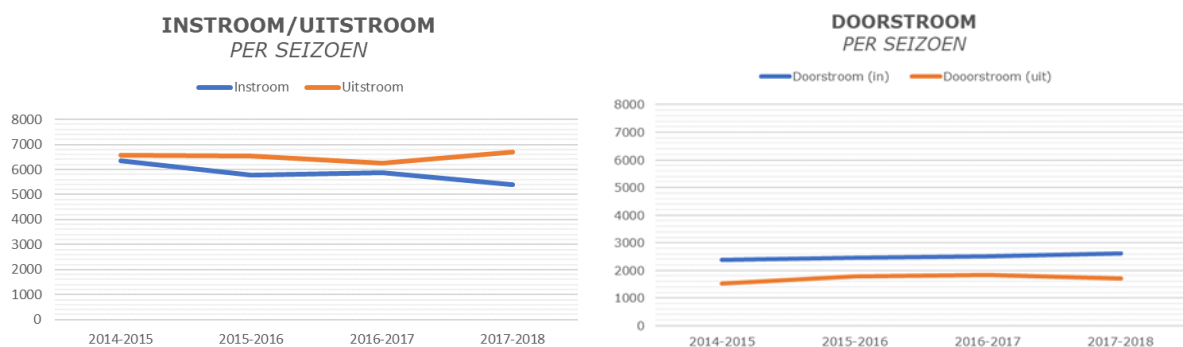
Analyse per seizoen

Zoals in figuur 5 is af te lezen, is het aantal actieve seniorleden (25 t/m 45 jaar) de afgelopen vijf seizoenen redelijk stabiel: het ene seizoen wat meer, het andere seizoen wat minder maar de afwijking ten opzichte van het seizoen ervoor is niet meer dan (-)1,6%.

Figuur 5: Aantal actieve seniorleden per seizoen

Aan bovenstaande ontwikkelingen rondom het aantal actieve leden liggen de cijfers rondom instroom (inschrijvers), uitstroom (uitschrijvers) en doorstroom (personen die de leeftijdscategorie in- uitgaan op basis van hun leeftijd) ten grondslag⁵; zie figuur 6 en 7.

Figuur 6 en 7: Instroom, uitstroom en doorstroom (in & uit) per seizoen

Wanneer we over afgelopen vier seizoenen kijken naar deze cijfers, zien we het volgende:

- Het aantal instromers is elk seizoen lager dan het aantal uitstromers. Dit verschil loopt op over de vier seizoenen bekeken: van -213 in seizoen 2014-2015 tot -1.299 in seizoen 2017-2018.
 - Over de afgelopen vier seizoenen is een dalende trend te zien ten aanzien van de *instroom*: van 6.357 instromers (16% van het totale ledenaantal) in het seizoen 2014-2015 naar 5.412 (14% van het totale ledenaantal) in het seizoen 2017-2018; bijna 1.000

⁵ Zie paragraaf 2.1.2. voor de uitgebreidere definities.

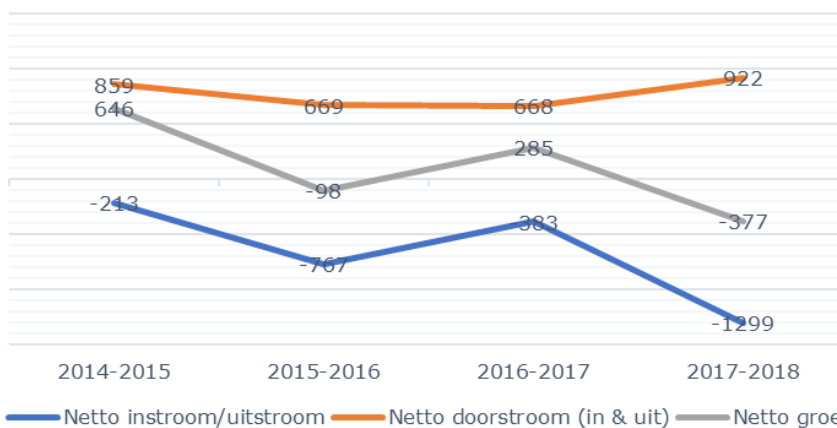
- minder in vier jaar tijd. Deze trend gaat echter schoksgewijs: het ene seizoen redelijk stabiel, het andere seizoen een daling;
- Ook bij de *uitstroom* was tot aan het seizoen 2015-2016 een dalende trend zichtbaar: van 6.570 uitstromers (17% van het totale ledenaantal) in het seizoen 2014-2015 naar 6.246 (16% van het totale ledenaantal) in het seizoen 2016-2017. In het laatste seizoen is het aantal uitstromers echter weer toegenomen (terug naar 17% van het totale ledenaantal);
 - Bij de doorstromers zijn er telkens meer personen die de categorie binnen komen dan dat er mensen uit gaan:
 - het aantal personen dat de categorie binnen komt, neemt ieder seizoen toe (van 6,1% van het totale ledenaantal naar 6,7% van het totale ledenaantal);
 - het aantal personen dat de categorie verlaat, nam tot aan het seizoen 2016-2017 toe (van 3,9% van het totale ledenaantal naar 4,7% van het totale ledenaantal) maar is in het laatste seizoen afgenomen (4,3%).

Conclusie

Ten aanzien van de 25- t/m 45-jarigen zien we dus dat (figuur 8):

- het aantal uitstromers altijd groter is dan het aantal instromers. De grootte van dit verschil per seizoen schommelt maar laat over de tijd een negatieve trend zien;
- er altijd meer personen zijn die op basis van hun leeftijd de categorie in komen dan personen die op basis van hun leeftijd de categorie uit gaan. Dit verschil nam af tot aan het seizoen 2016-2017, maar is het laatste seizoen weer gestegen (+254);

NETTO INSTROOM/UITSTROOM & NETTO DOORSTROOM (IN & UIT) PER SEIZOEN

Figuur 8: Netto instroom/uitstroom, netto doorstroom en netto groei per seizoen

Deze twee ontwikkelingen resulteren uiteindelijk in enkel kleine verschuivingen ten opzichte van het totale aantal seniorleden (netto groei), ondanks dat er veel wisselingen plaatsvinden binnen de senioren groep. Dit is te verklaren doordat:

1. de aantallen ten aanzien van instroom (gemiddeld +15% van het totale ledenaantal) en uitstroom (gemiddeld -17% van het totale ledenaantal) elkaar redelijk opheffen. Er blijft slechts een klein negatief percentage over: gemiddeld -1,7% van het totale ledenaantal;
2. de aantallen van de personen die de categorie in gaan (gemiddeld +6% van het totale ledenaantal) en uit gaan (gemiddeld -4% van het totale ledenaantal) op basis van hun leeftijd elkaar redelijk opheffen. Er blijft enkel een klein positief percentage over: gemiddeld +2% van het totale ledenaantal.

Dit heeft als resultaat dat de netto instroom/uitstroom én de netto doorstroom ook weer tegen elkaar weg te strepen zijn: de netto instroom/uitstroom heeft namelijk een negatief effect op de

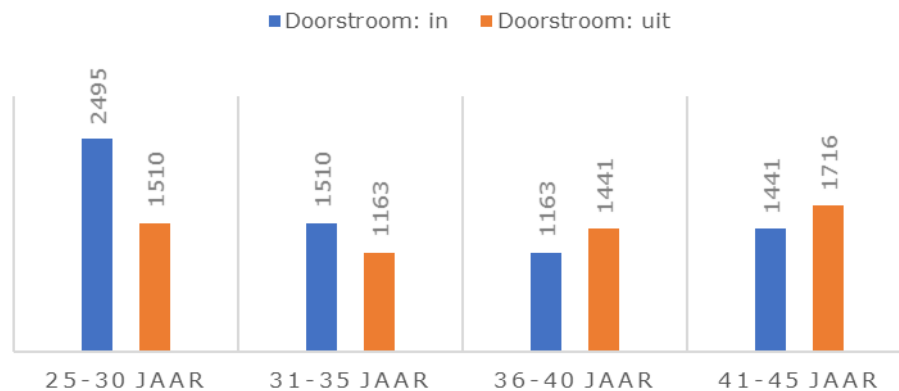
ledenaantallen binnen de groep 25 t/m 45 jarigen, terwijl de netto doorstroom een positief effect heeft⁶.

Belangrijk!

Om de ontwikkelingen in ledenaantallen (=netto groei) te kunnen verklaren, zijn de cijfers ten aanzien van de instroom, uitstroom én doorstroom nodig. Maar.. :

- *De doorstroom-uit cijfers zijn puur een resultaat van de in- en uitstroomcijfers. De doorstroom-uit aantallen duiden enkel op de leden die (na hun inschrijving) lid blijven (en dus niet uitschrijven) en opschuiven naar een hogere leeftijdscategorie.*
- *De doorstroom-in cijfers bij de ene leeftijdscategorie zijn één op één gelijk aan de doorstroom-uit cijfers van de leeftijdscategorie ervoor: wat er bij de ene leeftijdscategorie uitgaat, komt er bij de volgende weer in (zie figuur 9).*

DOORSTROOM

Figuur 9: Doorstroom uitgelicht

In het vervolg van dit onderzoek wordt daarom gefocust op de instroom- en uitstroomcijfers. De doorstroom-in cijfers en de doorstroom-uit cijfers worden enkel (waar nodig) ter verklaring meegenomen.

Het is interessant om te zien of er verschillen zijn in de netto groei, instroom en uitstroom op basis van geslacht, leeftijdscategorie, district en omvang van de vereniging. Deze analyses kunnen namelijk aanknopingspunten geven voor de acties die de KNHB en verenigingen kunnen ondernemen om het aantal seniorleden in de leeftijd 25 t/m 45 jaar te vergroten. Onderstaand komen deze verschillende analyses aan bod.

Analyse op geslacht per seizoen

Wanneer we over de tijd kijken naar het totaal aantal actieve seniorleden waarbij we de mannen en vrouwen tegen elkaar af zetten, zien we dat (figuur 10):

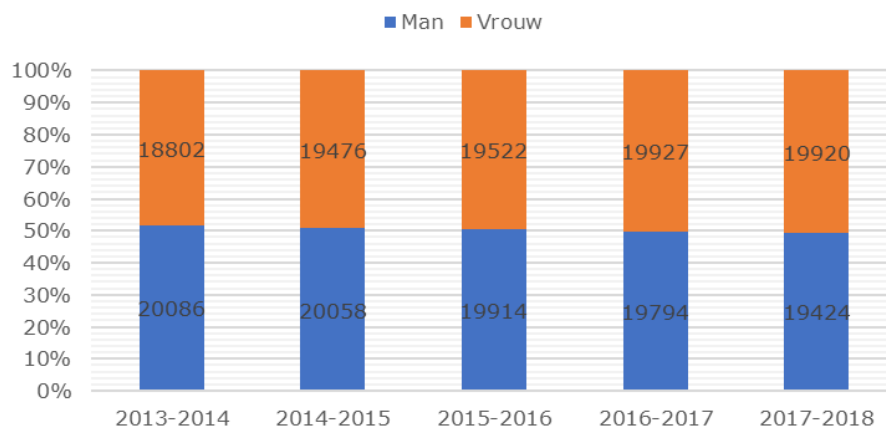
- bij de mannen het aantal actieve leden elk seizoen afneemt. Waren er in het seizoen 2013-2014 nog 20.086 actieve mannelijke leden, in het seizoen 2017-2018 zijn dit er bijna 700 minder: 19.424. De daling in actieve mannelijke leden neemt elk seizoen toe: van -28 (-0,14% van het totaal aantal mannelijke leden) in het seizoen 2014-2015 naar -370 (-1,90%) in het seizoen 2017-2018;
- bij de vrouwen het aantal actieve leden tot aan het seizoen 2016-2017 toe is genomen maar dat desalniettemin een dalend trend zichtbaar is ten aanzien van deze groei: van +674 in het

⁶ Belangrijk om te realiseren: een lage 'doorstroom-uit' heeft een positief effect op de ledenaantallen van de groep 25 t/m 45 jarigen, echter voor de totale groep Senioren is dit niet positief. Dit betekent namelijk dat er minder personen behouden worden voor de hockeysport en doorstromen naar de oudere leeftijdscategorieën.

seizoen 2014-2015 (+3,46% van het totaal aantal vrouwelijke leden) naar -7 in het seizoen 2017-2018 (-0,04%);

- het merendeel van de actieve seniorleden vanaf het seizoen 2016-2017 uit vrouwen (50,2%) bestaat. Deze trend zet zich verder door in het seizoen 2017-2018. In het seizoen 2013-2014 bestond het aantal actieve seniorleden nog voor 48,3% uit vrouwen.

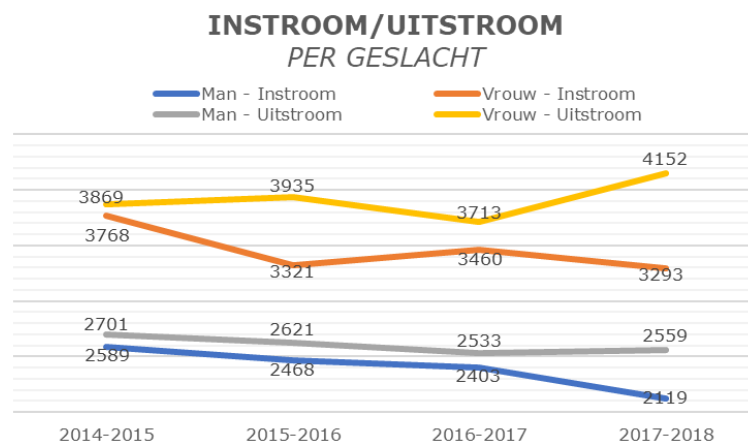
ACTIEVE SENIORLEDEN PER GESLACHT

Figuur 10: Aantal actieve seniorleden per seizoen per geslacht

Ook bij de instroom- en uitstroomcijfers zien we verschillen tussen mannen en vrouwen (zie figuur 11):

- Zowel het aantal instromers (gemiddeld 8,8% van het totale ledenaantal) als uitstromers (gemiddeld 9,9% van het totale ledenaantal) is bij de vrouwen hoger dan bij de mannen (respectievelijk gemiddeld 6,1% en 6,6% van het totale ledenaantal). Over de tijd blijft dit ongewijzigd.
- Specifiek voor de mannen geldt:
 - het aantal instromers (gemiddeld 12,1% van het totaal aantal mannelijke leden) ligt telkens lager dan het aantal uitstromers (gemiddeld 13% van het totaal aantal mannelijke leden);
 - zowel het aantal instromers als het aantal uitstromers daalt tot aan het seizoen 2016-2017, daarna stabiliseert het aantal uitstromers zich (12,9% van het totaal aantal mannelijke leden) en daalt het aantal instromers (10,9%) verder;
 - tot aan het seizoen 2016-2017 blijft het verschil tussen instromers en uitstromers ongeveer even groot (112, 153, 130) vanaf het seizoen 2017-2018 neemt dit verschil toe (440).
- Specifiek voor de vrouwen geldt:
 - het aantal instromers (gemiddeld 17,6% van het totaal aantal vrouwelijke leden) ligt telkens lager dan het aantal uitstromers (gemiddeld 20,2% van het totaal aantal vrouwelijke leden);
 - beide groepen laten over de tijd een redelijk grillig patroon zien (omhoog, omlaag, omhoog, etc.) en altijd contra ten opzichte van elkaar. Over vier seizoenen bekeken loopt het aantal instromers af (van 19,3% naar 16,5% van het totaal aantal vrouwelijke leden) en het aantal uitstromers op (van 20,6% naar 20,8%);
 - het verschil tussen het aantal instromers en uitstromers is per seizoen verschillend. Over vier seizoenen bekeken, loopt dit verschil echter wel op: van 101 in het seizoen 2013-2014 naar 859 in het seizoen 2017-2018.

Figuur 11: Instroom en uitstroom per seizoen per geslacht

Conclusie

Zowel bij de mannen als de vrouwen in de groep 25 t/m 45-jarigen ligt het aantal inschrijvers in de afgelopen vier seizoenen continu lager dan het aantal uitschrijvers. Dit verschil wordt voor beide geslachten, over de vier seizoenen bekeken, in negatieve zin steeds groter. Bij de vrouwen liggen daarbij de aantallen bij zowel instroom als uitstroom relatief gezien een stuk hoger en liggen verder uit elkaar: er is dus sprake van meer wisseling binnen het ledenbestand én een groter verloop van het aantal leden op basis van de instroom en uitstroom.

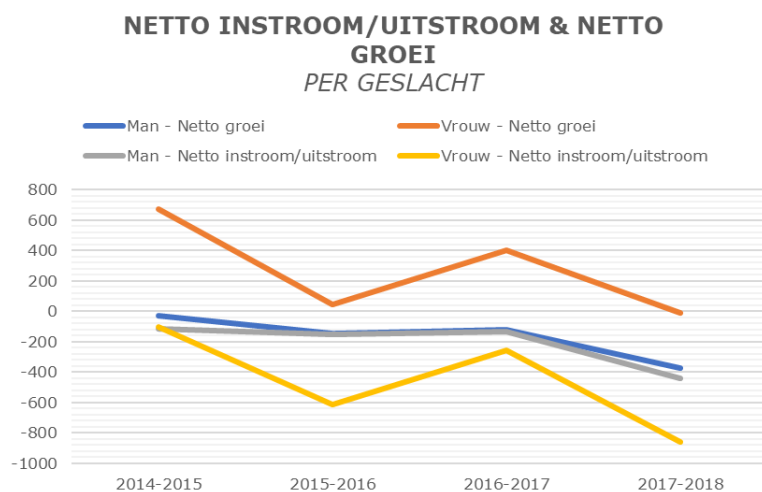
	Instroom	Uitstroom	Netto instroom/uitstroom
Vrouw	17,6%	20,2%	-2,6%
Man	12,1%	13,0%	-0,9%

Tabel 5: Gemiddelde percentage instroom, uitstroom en netto instroom/uitstroom per geslacht⁷

De hierboven beschreven negatieve tendens heeft zijn uitwerking op het aantal mannelijke en vrouwelijke leden in deze leeftijdscategorie. Ten aanzien van de mannen en vrouwen binnen de groep 25- t/m 45-jarigen is er over de vier seizoenen een daling zichtbaar in de netto groei (zie figuur 12). De mate van daling verschilt per geslacht:

- vrouwen: van 647 naar -7, wat neerkomt op een daling van 654 leden;
- mannen: van -28 naar -370, wat neerkomt op een daling van 342 leden.

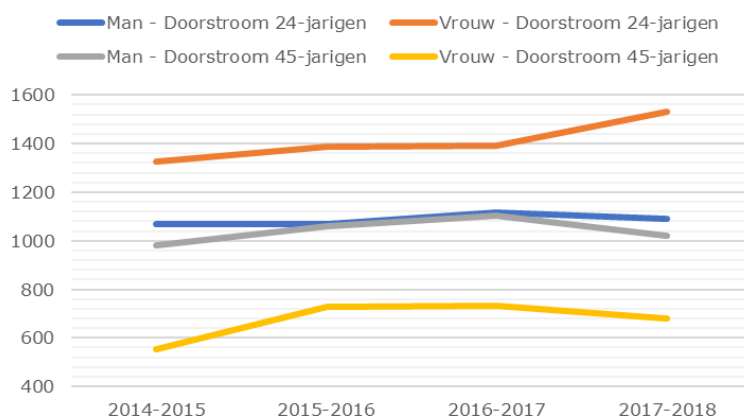
De daling in netto groei is bij de vrouwen dus 2x zo groot als bij de mannen.

Figuur 12: Netto groei en netto instroom/uitstroom per seizoen per geslacht

⁷ Ten opzichte van het totale aantal leden van de desbetreffende categorie.

DOORSTROOM PER GESLACHT

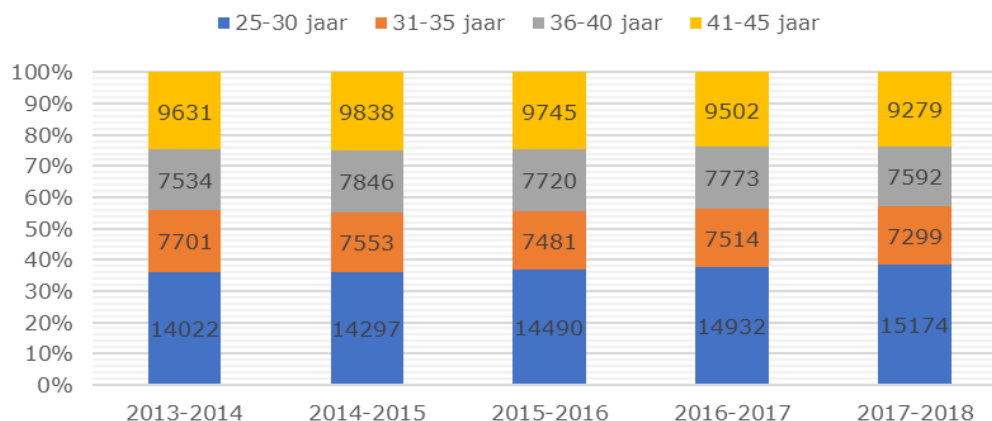

Figuur 13: Doorstroomcijfers per seizoen per geslacht

Dat de daling bij de vrouwen in de netto groei niet nog sterker is, is te verklaren op basis van de eerder genoemde doorstroomcijfers (zie figuur 13). Bij de vrouwen stromen er (veel) meer 24-jarigen door dan 45-jarigen. Dit heeft een positieve uitwerking op het totale aantal vrouwelijke leden in de leeftijdscategorie 25 t/m 45-jarigen⁸. Bij de mannen is dit positieve effect kleiner omdat de doorstroomcijfers dicht bij elkaar liggen.

Analyse per leeftijdscategorie per seizoen

ACTIEVE SENIORENLEDEN PER LEEFTIJDSCATEGORIE

Figuur 14: Aantal actieve seniorleden per seizoen per leeftijdscategorie

Wanneer we inzoomen op de verschillende leeftijdscategorieën binnen de senioren groep (zie figuur 14) valt het volgende op:

- de leeftijdscategorie 25-30 jaar bevat veruit de grootste groep leden (gemiddeld 37% van het totaal aantal leden). Op flinke afstand volgt de groep 41 t/m 45-jarigen (24%). De twee laatste categorieën (31-35 jaar en 36-40 jaar) zijn nagenoeg even groot (respectievelijk 19% en 20%);

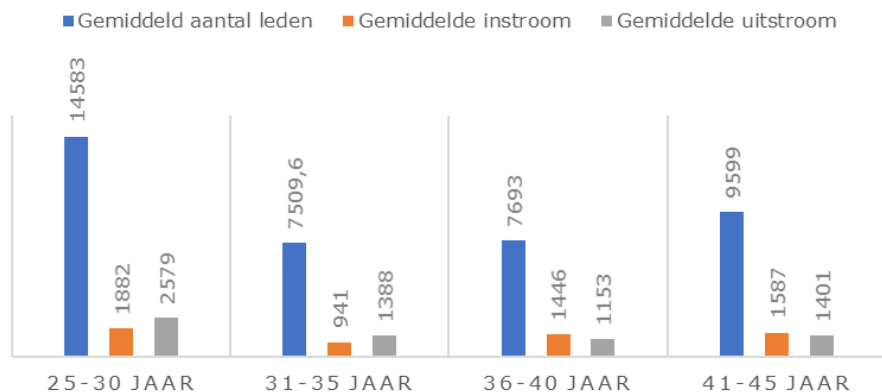
⁸ Belangrijk om te realiseren: een lage 'doorstroom-uit' heeft dan wel een positief effect op de vrouwelijke leden van de groep 25 t/m 45 jarigen. Echter voor de totale groep vrouwelijke leden boven de 25 is dit niet positief. Dit betekent namelijk dat er minder vrouwen behouden worden voor de hockeysport en doorstromen naar de oudere leeftijdscategorieën.

- de leeftijdscategorie 25 t/m 30 jaar neemt als enige categorie jaarlijks in zowel relatieve als absolute omvang toe gedurende de afgelopen vijf seizoenen: van 14.022 leden in 2013-2014 naar 15.174 in 2017-2018 (wat neerkomt op bijna 40% van het totale ledenaantal);
- bij de overige leeftijdscategorieën is over de afgelopen vijf seizoenen een daling van het aantal leden zichtbaar. Deze daling is het sterkst bij de groep 41 t/m 45-jarigen.

Ook wat betreft instroom en uitstroom zijn er verschillen tussen de verschillende leeftijdscategorieën:

- bij de jongere groepen (25-30 jaar en 31-35 jaar) is de gemiddelde instroom lager dan de gemiddelde uitstroom. Bij de oudere groepen (36-40 jaar en 41-45 jaar) is dit het tegenovergestelde; hier is een groter aantal instromers ten opzichte van de uitstromers;
- het gemiddelde percentage instroom (over afgelopen vier seizoenen) ten opzichte van het ledenaantal van de desbetreffende leeftijdscategorie is voor de leeftijdscategorieën 25-30 jaar en 31-35 jaar 13%. Voor de leeftijdscategorie 36-40 jaar en 41-45 jaar is dat respectievelijk 19% en 17%;
- voor de uitstroom schommelt het gemiddelde percentage (over de afgelopen vier seizoenen) ten opzichte van het ledenaantal van de desbetreffende categorie tussen de 15% en 18%. De leeftijdscategorieën 25-30 jaar en 31-35 jaar laten hierbij het hoogste percentage zien: 18%.

LEDENAANTALLEN, INSTROOM & UITSTROOM PER LEEFTIJDSCATEGORIE

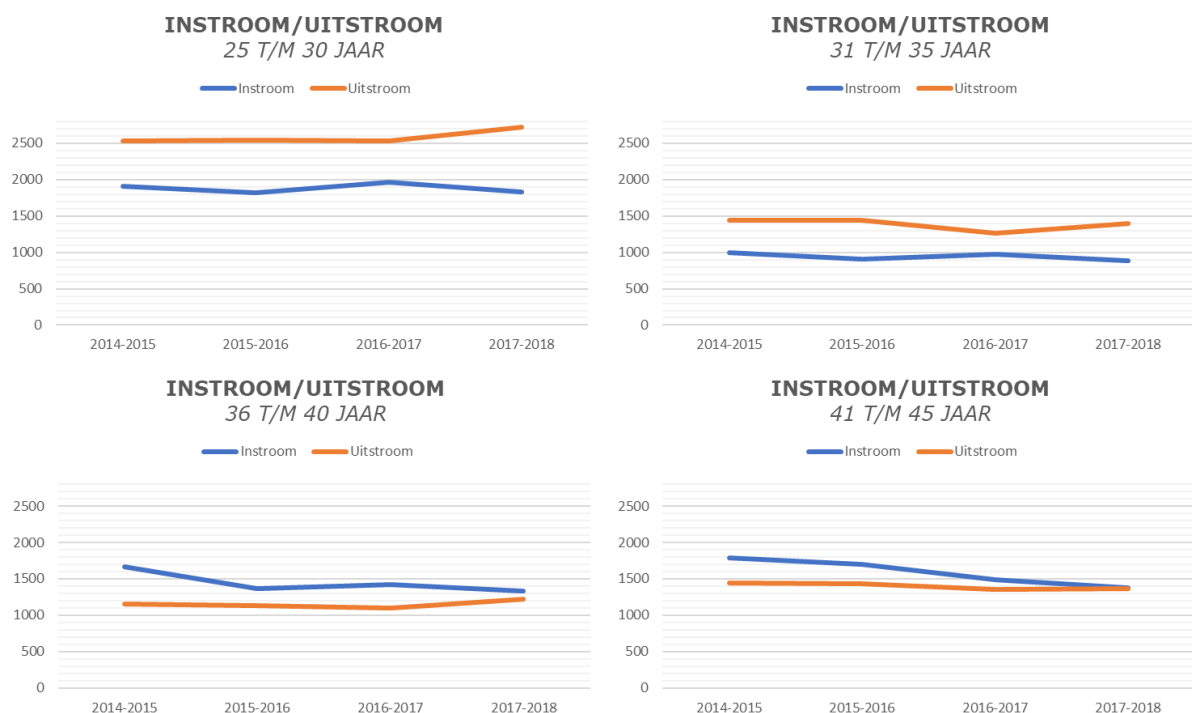

Figuur 15: gemiddelde instroom en uitstroom per leeftijdscategorie afgezet tegen het gemiddelde aantal leden over de afgelopen vier seizoenen

Over de tijd zijn er verschillende ontwikkelingen zichtbaar bij de vier leeftijdscategorieën:

- 25 t/m 30 jaar:
 - het aantal instromers, in zowel absolute als relatieve zin, fluctueert per seizoen. Het aantal uitstromers is daarentegen redelijk stabiel tot en met het seizoen 2016-2017, waarna het oploopt. Procentueel gezien daalt het aantal uitstromers tot en met het seizoen 2016-2017 en is het in het seizoen 2017-2018 weer op hetzelfde niveau als in 2014-2015: 18% van het totaal aantal 25 t/m 30-jarige leden;
 - het verschil tussen de instromers en uitstromers is per seizoen verschillend, maar het aantal instromers (gemiddeld 12,8% van het totaal aantal 25 t/m 30-jarige leden) ligt telkens lager dan het aantal uitstromers (gemiddeld 17,9%). Over vier seizoenen bekeken, neemt dit verschil in negatieve zin toe.
- 31 t/m 35 jaar:
 - zowel het aantal instromers als uitstromers wisselt per seizoen: het ene seizoen neemt het toe, het andere seizoen neemt het af (ook procentueel gezien);
 - het verschil tussen deze twee groepen is per seizoen verschillend: het ene seizoen meer, het andere seizoen minder (over de vier seizoenen gekeken loopt het verschil op

- van 441 naar 521). Het aantal instromers (gemiddeld 12,5% van het totaal aantal 31 t/m 35-jarige leden) blijft telkens kleiner dan het aantal uitstromers (gemiddeld 18%);
- 36 t/m 40 jaar:
 - het aantal instromers verschilt per seizoen, maar over de vier seizoenen heen is een dalende trend zichtbaar: van 1666 (21,2% van het totaal aantal 36 t/m 40-jarige leden) naar 1328 (17,5%). Het aantal uitstromers daalde tot en met het seizoen 2016-2017 (14,2% van het totaal aantal 36 t/m 40-jarige leden), daarna is dit weer toegenomen (15,7%);
 - het verschil tussen het aantal instromers en uitstromers wordt per seizoen kleiner. Lag het aantal instromers in het seizoen 2014-2015 nog een stuk hoger dan het aantal uitstromers (verschil van 512), in het seizoen 2017-2018 is dit verschil een stuk kleiner (105);
 - 41 t/m 45 jaar:
 - zowel het aantal instromers als het aantal uitstromers is tot en met het seizoen 2016-2017 gedaald, hierna liep het aantal instromers nog verder terug terwijl het aantal uitstromers steeg;
 - in het seizoen 2014-2015 lag het aantal instromers nog een stuk hoger (18,1% van het totaal aantal 41 t/m 45-jarige leden) dan het aantal uitstromers (15%), in het seizoen 2017-2018 zijn deze aantallen bijna gelijk (14,8% vs. 14,4%).

Figuur 16 t/m 19: Instream, uitstroom en doorstroom per seizoen per leeftijdscategorie

Conclusie

Gemiddeld bezien over de afgelopen vier seizoenen zorgen de in- en uitstroomcijfers in de groep 36 t/m 40 jaar voor de grootste ledengroei (+3,8%) en in de groep 31 t/m 35 jaar voor de grootste ledendaling (-5,7%).

	Instroom	Uitstroom	Netto instroom/uitstroom
25 t/m 30 jaar	12,8%	17,9%	-5,1%
31 t/m 35 jaar	12,6%	18,3%	-5,7%
36 t/m 40 jaar	18,7%	14,9%	+3,8%
41 t/m 45 jaar	16,5%	14,5%	+2,0%

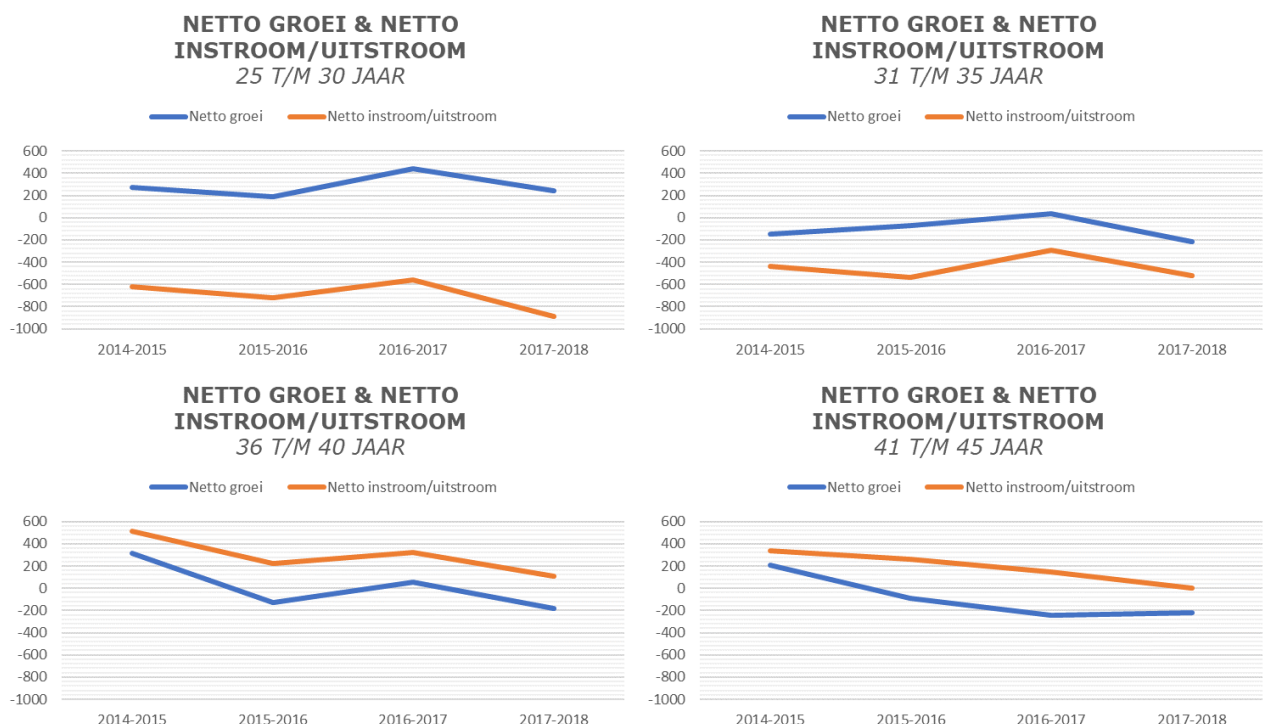
Tabel 6: Gemiddelde percentage instroom, uitstroom en netto instroom/uitstroom per leeftijdscategorie⁹

Voor alle vier de groepen is er echter sprake van een negatieve tendens ten aanzien van de netto instroom/uitstroom:

- zowel bij de 25 t/m 30 jarigen als de 31 t/m 35 jarigen ligt het aantal instromers in de afgelopen vier seizoenen continu lager dan het aantal uitstromers. Dit verschil wordt over de vier seizoenen bekeken, voor beide categorieën, in negatieve zin steeds groter;
- bij de 36 t/m 40 jarigen én de 41 t/m 45 jarigen was het aantal instromers in 2014-2015 een stuk hoger dan het aantal uitstromers. Dit verschil wordt richting het seizoen 2017-2018 steeds kleiner.

Deze negatieve tendens heeft zijn uitwerking op het aantal leden per leeftijdscategorie. We zien dan ook bij alle vier de groepen over de vier seizoenen bekeken een daling van de netto groei. De mate van daling verschilt per leeftijdscategorie:

- 25 t/m 30 jarigen: van +275 naar +242, wat neerkomt op een daling van 33 leden;
 - 31 t/m 35 jarigen: van -148 naar -215, wat neerkomt op een daling van 67 leden;
 - 36 t/m 40 jarigen: van +312 naar -181, wat neerkomt op een daling van 493 leden;
 - 41 t/m 45 jarigen: van +207 naar -223, wat neerkomt op een daling van 430 leden.
- De daling in netto groei is dus het sterkst in de categorie 36 t/m 40 jaar en het laagst in de categorie 25 t/m 30 jaar.¹⁰

Figuur 20 t/m 23: Netto groei en netto instroom/uitstroom per seizoen per leeftijdscategorie

Het beeld ten aanzien van de netto groei laat dus wat anders zien, dan op basis van de ontwikkelingen ten aanzien van instroom en uitstroom te verwachten is. Ook hier geldt dat

⁹ Ten opzichte van het totale aantal leden van de desbetreffende categorie.

¹⁰ Bovenstaande betekent niet dat er bij alle leeftijdscategorieën ook sprake is van een daling in het aantal leden. Het aantal leden tussen de 25 en 30 jaar groeit namelijk wel maar deze groei neemt af. De ledenaantallen in de overige categorieën nemen af.

hiervoor een verklaring te vinden is in de doorstroomcijfers. De gemiddelde 'doorstroom: in' is bij de jongere groepen (25-30 jaar en 31-35 jaar) namelijk groter dan de gemiddelde 'doorstroom: uit'. Bij de oudere groepen (36-40 jaar en 41-45 jaar) kantelt dit; zie tabel 7.

	Doorstroom-in	Doorstroom-uit	Netto doorstroom
25 t/m 30 jaar	17,1%	10,4%	+6,7%
31 t/m 35 jaar	20,1%	15,5%	+4,6%
36 t/m 40 jaar	15,1%	18,7%	-3,6%
41 t/m 45 jaar	15,0%	17,9%	-2,9%

Tabel 7: Gemiddelde percentage doorstroom-in en doorstroom-uit per leeftijdscategorie¹¹

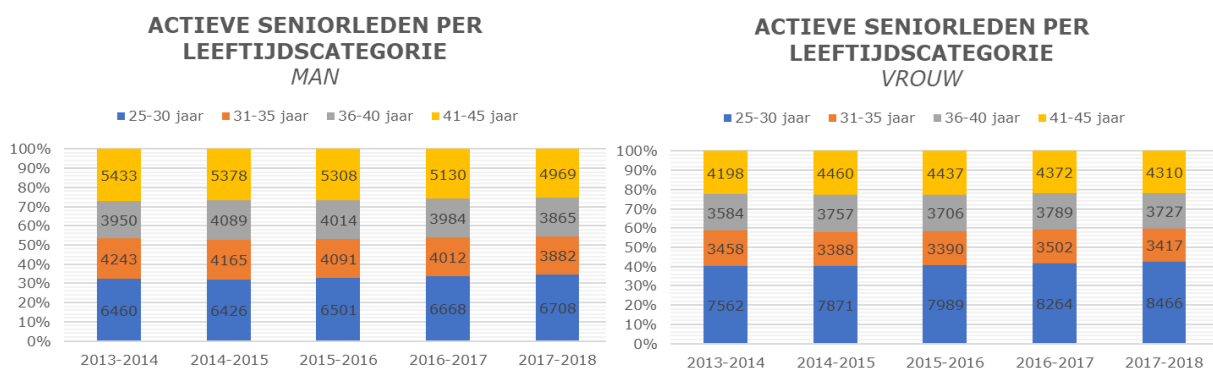
De doorstroomcijfers hebben een positieve uitwerking op het aantal leden in de leeftijdscategorie 25 t/m 30-jaar en 31 t/m 35 jaar: er komen namelijk in verhouding veel leden bij vanuit een lagere leeftijdscategorie, terwijl er minder leden doorstromen naar een oudere leeftijdscategorie; een groot deel heeft zich daarvoor al uitgeschreven.

Analyse per leeftijdscategorie per geslacht per seizoen

Wanneer we kijken naar het totaal aantal actieve seniorleden waarbij we de mannen en vrouwen én leeftijdscategorieën tegen elkaar af zetten, zien we dat er verschillen zijn in hoe het ledenbestand van de 25 t/m 45 jarigen er per geslacht uitziet:

- bij de mannen is de grootste groep de 25 t/m 30 jarigen, gevolgd door de 41 t/m 45 jarigen. De 31 t/m 35 jarigen komen op de derde plek en de groep 36-40 jarigen is het kleinste. Bij de vrouwen wisselen de twee laatstgenoemden van plek; de groep 31 t/m 35 jarigen is het kleinste;
- het aandeel 25-30 jarigen is een stuk groter bij de vrouwen (gemiddeld 41%) dan bij de mannen (gemiddeld 33%);
- het aandeel 41-45 jarigen is groter bij de mannen (gemiddeld 26%) dan bij de vrouwen (gemiddeld 22%);
- het aandeel 31-35 jarigen en 36-40 jarigen is iets groter bij de mannen (21% en 20%) dan bij de vrouwen (18% en 19%) maar dit ontloopt elkaar niet veel.

Over de vijf seizoenen heen zien we voor de jongste (stijging) en oudste (daling) categorie geen verschil in ontwikkeling voor de mannen als de vrouwen. Bij de overige twee categorieën (25 t/m 30 jaar en 31 t/m 35 jaar) is dit wel het geval: bij de mannen is er sprake van een constante krimp, terwijl de vrouwelijke groep groei en krimp met elkaar afwisselt.

Figuur 24 en 25: aantallen actieve leden per leeftijdscategorie: man & vrouw

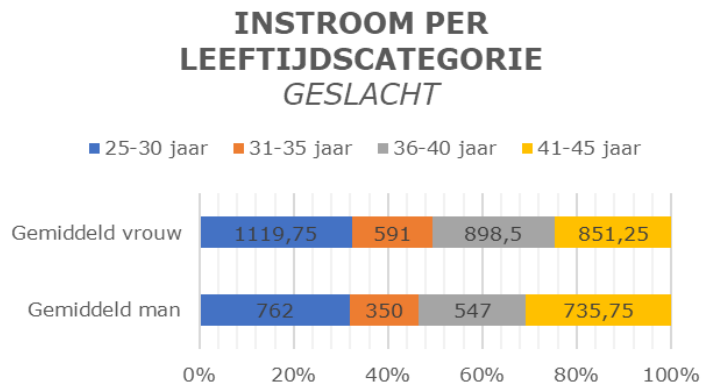
Wanneer we kijken naar de achterliggende cijfers omtrent instroom en uitstroom, zien we ook daar verschillen wat betreft de leeftijdsverdeling per geslacht.

De verschillen ten aanzien van de instroom zijn (zie figuur 26):

- bij beide geslachten is de instroom het grootst in de leeftijdscategorie 25 t/m 30 jaar. Het aandeel hiervan is bij de vrouwen echter iets groter dan bij de mannen: 32,4% vs. 31,9%;

¹¹ Ten opzichte van het totale aantal leden van de desbetreffende categorie.

- bij de vrouwen komt de leeftijdscategorie 36 t/m 40 jaar op de tweede plek qua instroom (25,9%), bij de mannen is dit de leeftijdscategorie 41 t/m 45 jaar met 30,6%.
- bij de mannen liggen de 'nummer 1' en de 'nummer 2' redelijk dicht bij elkaar, bij de vrouwen is dit verschil een stuk groter (hier is er juist meer overeenkomst tussen de 'nummer 2' en 'nummer 3').

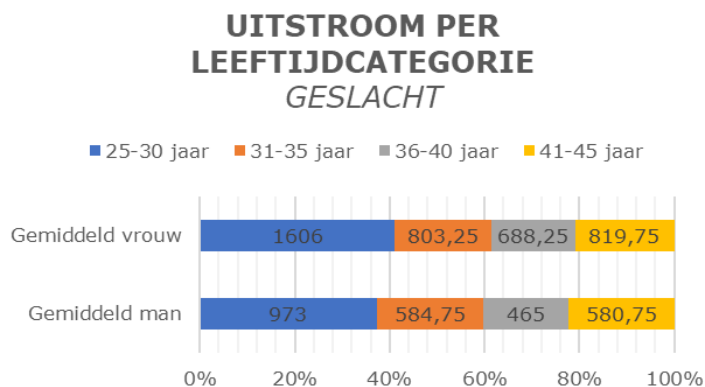

Figuur 26: gemiddelde instroom per leeftijdscategorie: man & vrouw

N.B. De ontwikkelingen over de tijd van de instroom per leeftijdscategorie verschillen niet per geslacht. Deze worden hier dan ook niet verder uitgewerkt.

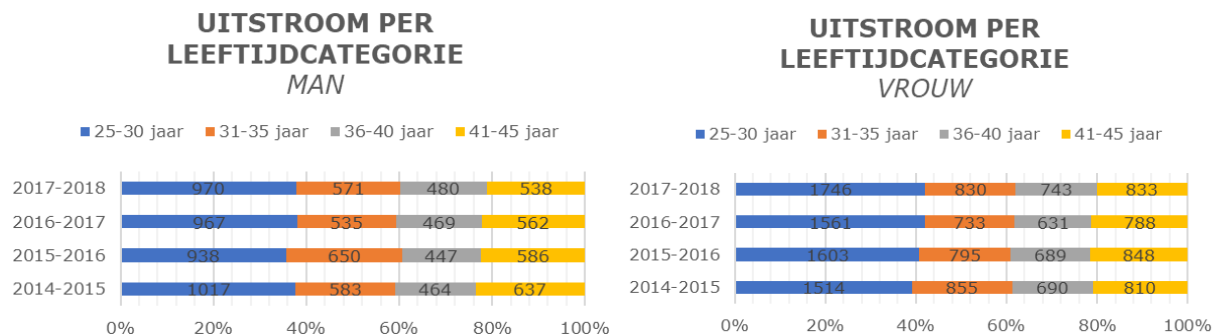
De verschillen ten aanzien van de uitstroom zijn (zie figuur 27):

- bij beide geslachten is de uitstroom het grootst in de leeftijdscategorie 25 t/m 30 jaar. Het aandeel ervan is echter bij de vrouwen groter dan bij de mannen: 41% vs. 37,4%;
- bij de vrouwen komt de leeftijdscategorie 41 t/m 45 jaar op de tweede plek qua uitstroom (20,9%), bij de mannen is dit de leeftijdscategorie 31 t/m 35 jaar met 22,5%. Dit scheelt echter voor beide geslachten niet veel met de derde plek.

Figuur 27: gemiddelde uitstroom per leeftijdscategorie: man & vrouw

De ontwikkelingen over de tijd per leeftijdscategorie verschillen niet sterk per geslacht. Het enige opvallende is dat de vrouwen een duidelijk stijging laten zien in de uitstroom van 25 t/m 30 jarigen (t.o.v. een wisselend beeld bij de mannen) en dat de mannen een daling laten zien van de uitstroom bij de 41 t/m 45 jarigen (t.o.v. een wisselend bij de vrouwen).

Figuur 28 en 29: ontwikkelingen instroom en uitstroom per leeftijdscategorie: man & vrouw

Conclusie

De grootste verliezen op basis van in- en uitstroom worden bij de mannen geleden in de twee jongste senior categorieën (zie tabel 8). Hier zien we de laagste instroom en de hoogste uitstroom ten opzichte van het aantal actieve mannen in de desbetreffende leeftijdscategorieën. Tussen de 36 en 40 jaar wordt gemiddeld gezien een positief resultaat geboekt op basis van in- en uitstroom. In deze categorie is de hoogste relatieve instroom en laagste relatieve uitstroom waar te nemen bij de mannen. Tussen 41 en 45 jaar wordt er vervolgens gemiddeld weer een netto verlies aan actieve mannen geleden.

Bij vrouwen valt direct op dat zowel relatieve in- als uitstroom een stuk hoger ligt dan bij de mannen. Het meest negatieve resultaat wordt bij de vrouwen geboekt in de jongste seniorgroep: 25 t/m 30 jaar. Hier zien we dat er gemiddeld jaarlijks 6,6% van het aantal vrouwelijke leden tussen de 25-30 verloren gaat aan het verschil tussen in- en uitstroom. In de groep van 31 t/m 35 jaar zien we zowel de grootste relatieve instroom als de grootste relatieve uitstroom terug. Iets minder dan een kwart van de leden stroomt jaarlijks in of uit, waarbij er jaarlijks gemiddeld 0,6% meer nieuw ingestroomde vrouwen binnen zijn gekomen dan dat er zijn gestopt met hockeyen. Tussen de 36 en 40 jaar is, net als bij de mannen, ook een groter aantal vrouwen ingestroomd dan uitgestroomd. Echter is het verschil tussen deze twee slechts een kwart (+0,7%) van het positieve netto resultaat bij de mannen (+2,8%).

	Instroom	Uitstroom	Netto instroom/uitstroom
Man			
25 t/m 30 jaar	11,6%	14,9%	-3,3%
31 t/m 35 jaar	8,7%	14,2%	-5,5%
36 t/m 40 jaar	13,7%	10,9%	+2,8%
41 t/m 45 jaar	12,1%	13,0%	-0,9%
Vrouw			
25 t/m 30 jaar	13,7%	20,3%	-6,6%
31 t/m 35 jaar	24,0%	23,4%	+0,6%
36 t/m 40 jaar	19,3%	18,6%	+0,7%
41 t/m 45 jaar	17,6%	18,8%	-1,2%

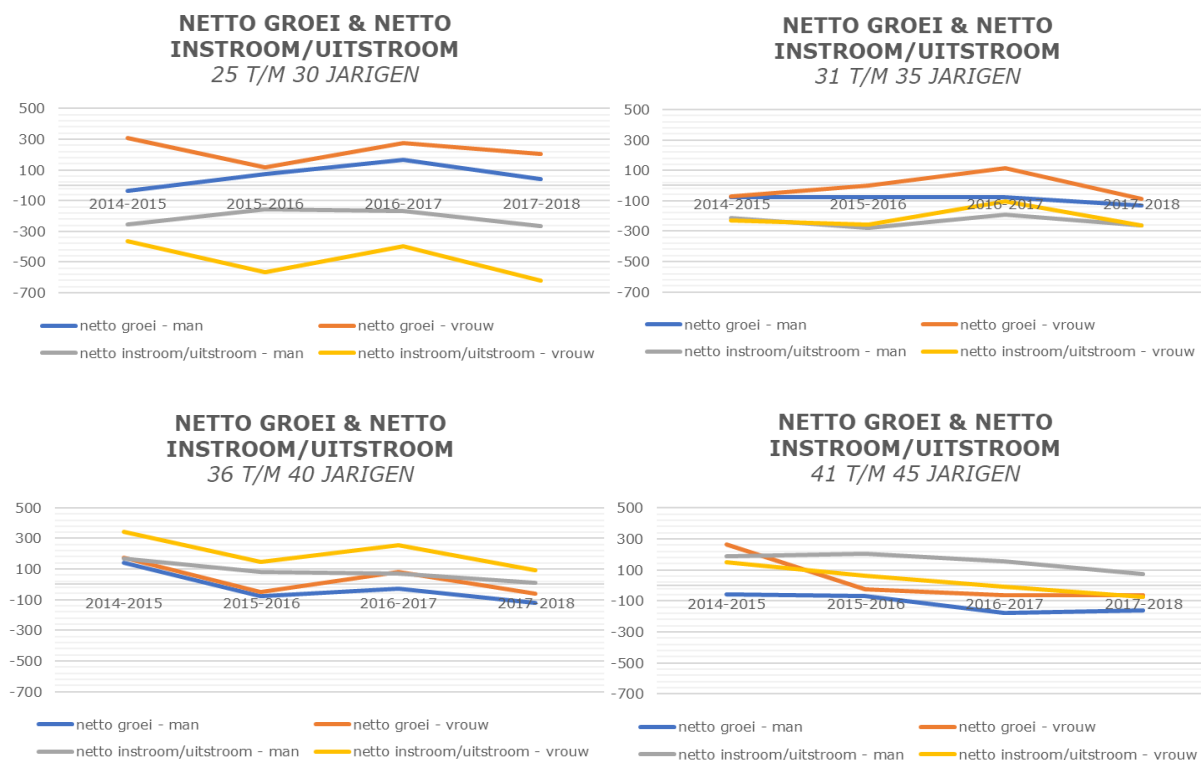
Tabel 8: Gemiddelde percentage in en uit per geslacht en leeftijdscategorie¹²

De cijfers rondom instroom en uitstroom hebben hun uitwerking op het aantal leden per leeftijdscategorie per geslacht. De ontwikkelingen van de netto groei zijn dan ook verschillend per leeftijdscategorie per geslacht (zie figuur 30 t/m 33). Grofweg is het volgende te zien:

- 25 t/m 30 jarigen: mannen stijging van 74 leden, vrouwen daling van 105 leden;
- 31 t/m 35 jarigen: mannen daling van 52 leden, vrouwen daling van 15 leden;
- 36 t/m 40 jarigen: mannen daling van 258 leden, vrouwen daling van 235 leden;
- 41 t/m 45 jarigen: mannen daling van 106 leden, vrouwen daling van 324 leden.

¹² Ten opzichte van het totale aantal leden van de desbetreffende categorie.

Bij de mannen is de daling van de netto groei dus het grootst in de categorie 36 t/m 40 jarigen, bij de vrouwen is dit in de categorie 41 t/m 45 jarigen. Voor beide geslachten geldt dat de krimp in netto groei het kleinst is in de categorie 31 t/m 35 jaar.¹³

Figuur 30 t/m 33: netto groei en netto instroom/uitstroom per leeftijdscategorie: man & vrouw

Voor zowel de mannen als vrouwen is bij elke leeftijdscategorie te zien dat de netto groei niet gelijk is aan de netto instroom/uitstroom: bij de twee jongste leeftijdscategorieën in de netto instroom/uitstroom lager dan de netto groei, bij de twee oudste leeftijdscategorieën is de netto instroom/uitstroom groter dan de netto groei. Dit betekent dat ook hier de doorstroom-cijfers van invloed zijn: bij twee jongste leeftijdscategorieën in positieve zin, bij de oudste twee leeftijdscategorieën in negatieve zin.

Analyse per district per seizoen

Wanneer we over de tijd kijken naar het totaal aantal actieve seniorleden en waarbij we de districten tegen elkaar afzetten, zien we dat Noord-Holland (23%), Zuid Nederland (22%) en Midden Nederland (21%) de drie districten zijn met de meeste hockeyers in de seniorendoelgroep. Oost Nederland en Noord Nederland zijn de districten met het kleinste aantal seniorleden.

In vergelijking met het totale ledenbestand is de nummer 1 positie van Noord-Holland opvallend. Wanneer een vergelijking met het gehele ledenbestand wordt gemaakt, staat Noord-Holland namelijk op de vierde positie (zie tabel 8). Noord-Holland heeft dus in verhouding veel leden in de categorie 25 t/m 45 jaar.

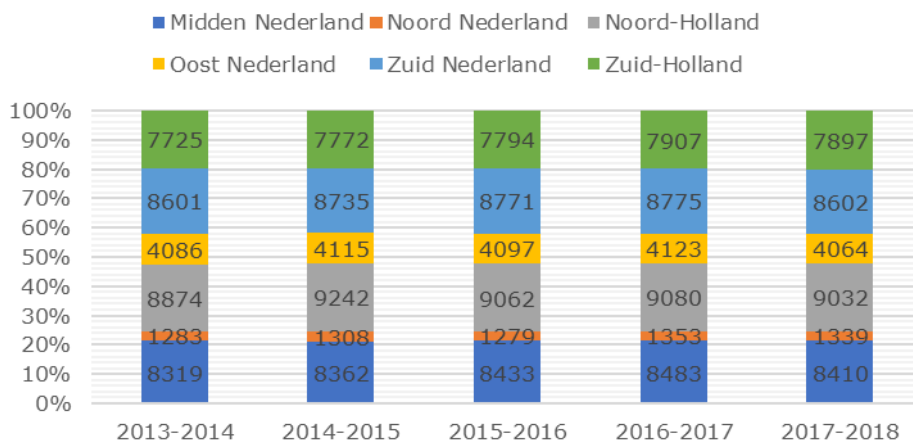
¹³ Bovenstaande betekent niet dat er bij alle leeftijdscategorieën ook sprake is van een daling in het aantal leden.

District	25 t/m 45 jarige leden ¹⁴	Totale ledenbestand
Midden Nederland	21%	20%
Noord Nederland	3%	4%
Noord-Holland	23%	17%
Oost Nederland	10%	13%
Zuid Nederland	22%	24%
Zuid-Holland	20%	21%

Tabel 8: ledenverdeling over de zes districten

Als gekeken wordt naar de ontwikkeling van het aantal Senioren binnen de districten dan kan geconstateerd worden dat het totale aantal Senioren in de meeste districten relatief stabiel is over afgelopen vijf seizoenen. Alleen Noord-Holland en Zuid Nederland laten een duidelijke daling zien over de tijd.

ACTIEVE SENIORLEDEN PER DISTRICT

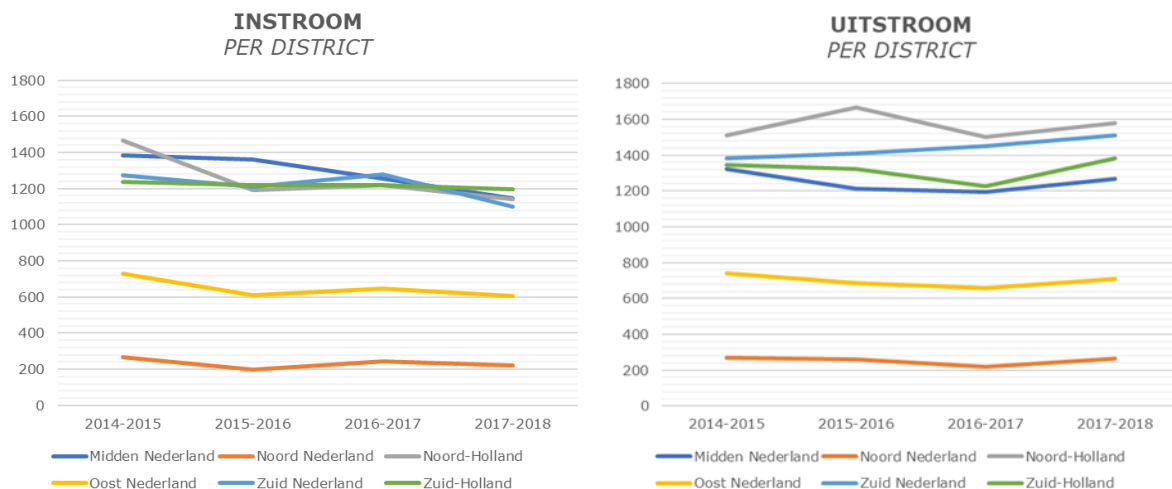

Figuur 34 Aantal actieve seniorleden per seizoen per district

Wat betreft de instroom- en uitstroomcijfers zien we het volgende (zie figuur 35 en 36):

- Bij bijna alle districten ligt de instroom continue lager dan de uitstroom. Alleen in Midden Nederland is hier een uitzondering op. Hier was de instroom in het seizoen 2014-2015 nog hoger dan de uitstroom. Echter door een daling in de instroom, ligt ook hier in het seizoen 2017-2018 de instroom lager dan de uitstroom.
- Specifiek wat betreft instroom:
 - de instroom in de districten Oost Nederland, Noord Nederland en Zuid-Holland is over de tijd redelijk stabiel (slechts een lichte daling);
 - de instroom in de districten Midden Nederland, Noord-Holland en Zuid Nederland laat een duidelijke daling zien.
- Specifiek wat betreft uitstroom:
 - de districten Midden Nederland, Oost Nederland en Noord Nederland laten tot en met het seizoen 2016-2017 een lichte daling zien. In het seizoen 2017-2018 neemt de uitstroom weer toe;
 - het district Zuid Nederland laat een duidelijke stijging zien van het aantal uitstromers;
 - de districten Zuid-Holland en Noord-Holland laten een schommelende beweging zien: het ene seizoen minder, het andere seizoen mee. Over de vier seizoenen bekeken loopt het aantal uitstromers op.

¹⁴ Gemiddeld over de afgelopen vijf seizoenen

Figuur 35 en 36: Instroom en uitstroom per seizoen per district

Conclusie

Bij personen in de groep 25 t/m 45-jarigen ligt bij bijna alle districten het aantal inschrijvers in de afgelopen vier seizoenen continue lager dan het aantal uitschrijvers. De enige uitzondering hierop vormt het district Midden Nederland. Vanaf het seizoen 2017-2018 is dit echter ook in dit district de instroom lager dan de uitstroom. Noord-Holland (-3,2%) en Zuid-Nederland (-2,6%) verliezen gemiddeld de meeste leden per seizoen op basis van de instroom en uitstroom.

	Instroom	Uitstroom	Netto instroom/uitstroom
Midden Nederland	15,3%	14,2%	+1,1%
Noord Nederland	17,6%	18,0%	-0,4%
Noord-Holland	13,8%	17,0%	-3,2%
Oost Nederland	15,8%	17,1%	-1,3%
Zuid Nederland	13,9%	16,5%	-2,6%
Zuid-Holland	15,5%	16,4%	-0,9%

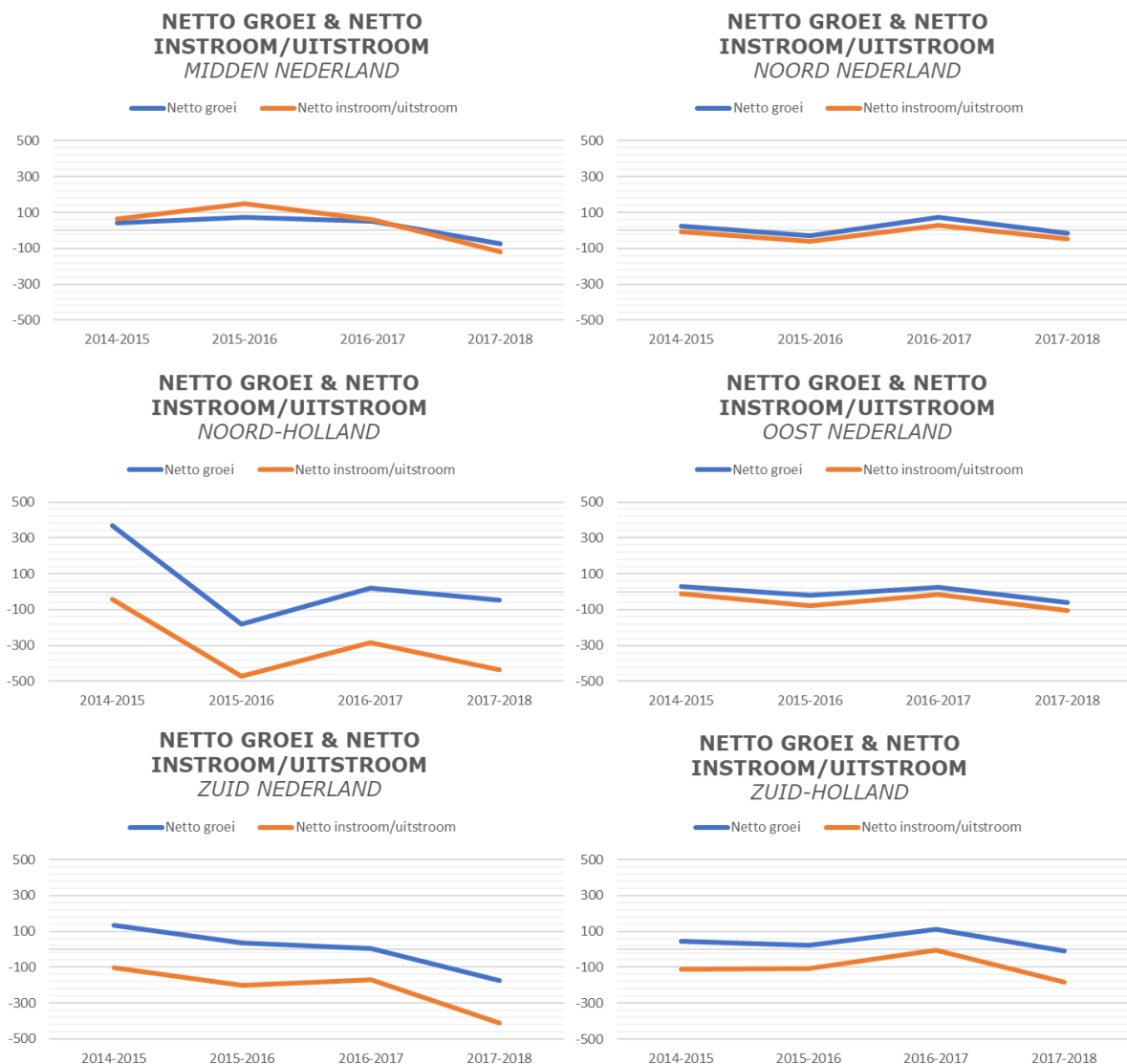
Tabel 9: Gemiddelde percentage instroom, uitstroom en netto instroom/uitstroom per district¹⁵

Ten aanzien van de groep 25- t/m 45-jarigen is er binnen alle districten, over de vier seizoenen bekeken, een daling zichtbaar ten aanzien van de netto groei (zie figuren 37 t/m 42). De mate van daling verschilt per district:

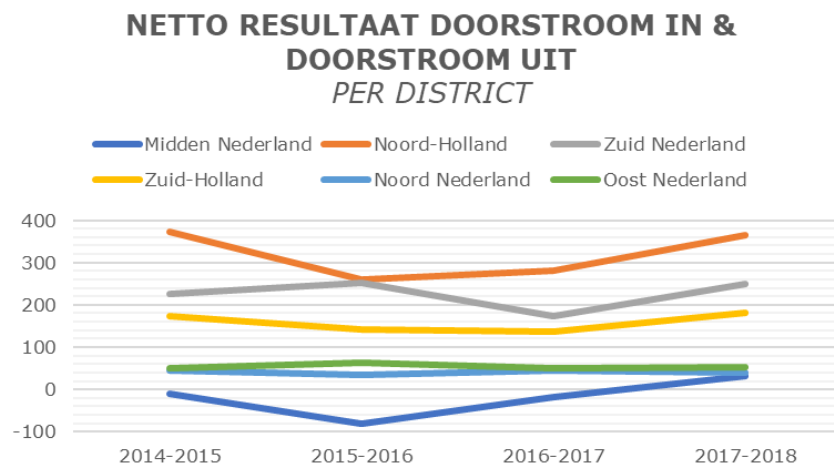
- Midden Nederland: van 43 naar -73, wat neerkomt op een daling van 116 leden;
- Noord Nederland: van 25 naar -14, wat neerkomt op een daling van 39 leden;
- Noord-Holland: van 368 naar -48, wat neerkomt op een daling van 416 leden;
- Oost Nederland: van 29 naar -59, wat neerkomt op een daling van 88 leden;
- Zuid Nederland: van 134 naar -173, wat neerkomt op een daling van 307 leden;
- Zuid-Holland: van 47 naar -10, wat neerkomt op een daling van 57 leden.

De daling van de netto groei is dus het grootst in Noord-Holland, gevolgd door Zuid Nederland. Deze daling is echter minder groot dan te verwachten was op basis van de in- en uitstroomcijfers. Er is sprake van compensatie door de doorstroomcijfers (zie figuur 43): de doorstroom van 24-jarigen is een stuk hoger dan de doorstroom van 45-jarigen.

¹⁵ Ten opzichte van het totale aantal leden van de desbetreffende categorie.

Figuur 37 t/m 42: instroom en uitstroom per seizoen per district

Figuur 43: netto resultaat doorstroom per seizoen per district

Analyse op basis van verenigingsgrootte per seizoen

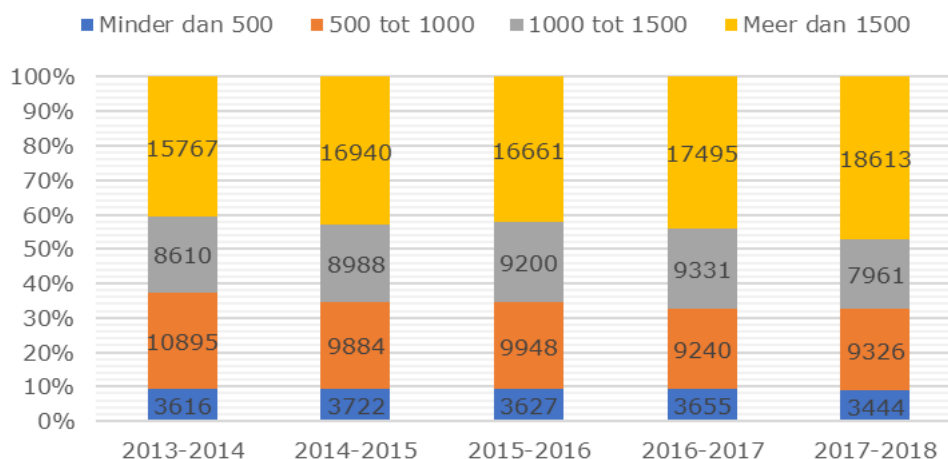
Om een beter beeld te krijgen van de verenigingen waar seniorleden actief zijn, is er een categorisering gemaakt van verenigingen op basis van hun omvang. De verenigingen zijn ingedeeld in vier verschillende categorieën:

1. minder dan 500 leden;
2. 500 tot 1.000 leden;
3. 1.000 tot 1.500 leden;
4. meer dan 1.500 leden.

Ten aanzien van de ontwikkeling in ledenaantallen zien we dat (zie figuur 44):

- het aantal seniorleden dat actief is bij verenigingen in de grootste categorie, zowel procentueel als in aantallen, toeneemt. Tussen 2013-2014 en 2017-2018 is deze groep toegenomen van 15.767 naar 18.613 (+18.1%) actieve Senioren. Deze toename heeft ervoor gezorgd dat 47% van alle seniorleden in 2017-2018 actief was bij een vereniging met meer dan 1500 leden;
- de andere categorieën laten een dalende trend zien. De sterkste afname is te observeren bij verenigingen met 500 tot 1.000 leden. Hier is het aantal actieve seniorleden met 14.4% afgenomen. Ook bij de verenigingen met 1.000 tot 1.500 (-7.5%) en verenigingen met minder dan 500 leden (-4.8%) zien we een daling van het aantal 25- t/m 45-jarigen.

ACTIEVE SENIORLEDEN PER GROOTTE VERENIGING

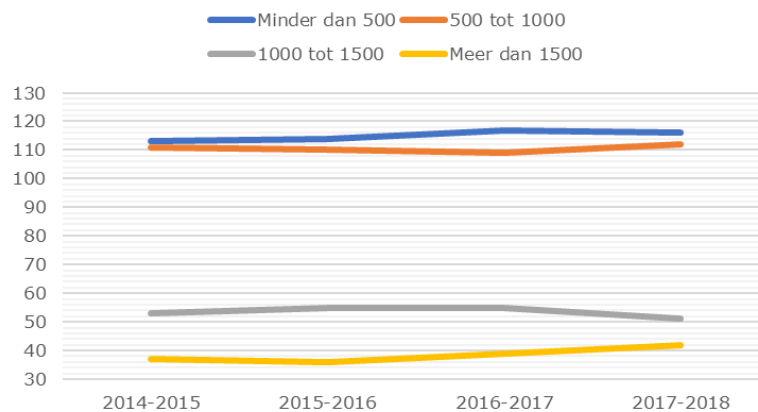

Figuur 44: Actieve seniorleden per verenigingsgrootte tussen de seizoenen 2013-2014 en 2017-2018

Wanneer we deze ontwikkelingen afzetten tegen het aantal verenigingen per verenigingsgrootte (zie figuur 45), valt voornamelijk de kleinste groep vereniging op: het aantal verenigingen is hier toegenomen (+3) terwijl het ledenaantal is afgenomen. Een zelfde soort fenomeen is terug te vinden in de groep met 500 tot 1.000 leden, al is de stijging van aantal verenigingen hier slechts gering (+1). Er kan dus geconstateerd worden dat de kleinste verenigingen een steeds kleiner aandeel 25 t/m 45 jarigen krijgen.

N.B. Bij de overige twee groepen is de daling/stijging van het aantal leden van 25 t/m 45 jaar in lijn met de daling/stijging van het aantal verenigingen.

AANTAL VERENIGINGEN PER LEDENAANTAL

Figuur 45: Aantal verenigingen per ledencategorie

Kijkend naar de verhouding tussen leden die in- en uit de senioren groep (25-45 jaar) stromen, zien we dat er relatief gezien de meeste wisselingen plaatsvinden bij de kleinste groep vereniging. Ondanks de vele wisselingen is het verloop van het aantal leden op basis in de instroom en uitstroom het kleinst. Het verlies van leden op basis van instroom en uitstroom is het grootst bij de grootste verenigingen.

	Instroom	Uitstroom	Netto instroom/uitstroom
<i>Minder dan 500</i>	18,8%	18,9%	-0,1%
<i>500 tot 1000</i>	15,3%	16,7%	-1,4%
<i>1000 tot 1500</i>	15,1%	16,1%	-1,0%
<i>Meer dan 1500</i>	13,6%	16,2%	-2,6%

Tabel 10: Gemiddelde percentage instroom en uitstroom per district¹⁶

N.B. Binnen deze analyse wordt niet verder ingezoomd op de ontwikkelingen over tijd omdat het aantal verenigingen per categorie verschilt per seizoen. Het kan dus zo zijn dat de instroom stijgt doordat er meer verenigingen in een bepaalde categorie vallen; zoals we ook bij de ledenaantallen hebben gezien.

Conclusie

Bij personen in de groep 25 t/m 45-jarigen ligt het aantal inschrijvers voor verenigingen van elke omvang gemiddeld lager dan het aantal uitschrijvers: dit verschil is bij de grootste vereniging in negatieve zin het grootst en bij de kleinste verenigingen het kleinst. De verwachting zou dan ook zijn dat ook het aantal leden tussen de 25 en 45 jaar bij verenigingen van elke omvang zou dalen en dat deze daling toeneemt naarmate de vereniging groeit.

Dit is echter niet het geval: het aantal leden bij verenigingen groter dan 1500 leden stijgt. Dit is voor een deel te verklaren op basis van de groei van het aantal verenigingen in deze categorie (zij brengen 'nieuwe' leden mee), maar ook hier is weer sprake van compensatie op basis van de doorstroomcijfers: de doorstroom van 45-jarigen is laag, aangezien deze personen zich al eerder hebben uitgeschreven (zie tabel 11).

	Doorstroom-in	Doorstroom-uit	Netto doorstroom
<i>Minder dan 500</i>	6,7%	5,8%	+0,9%
<i>500 tot 1000</i>	6,3%	4,9%	+1,4%
<i>1000 tot 1500</i>	6,2%	4,7%	+1,5%
<i>Meer dan 1500</i>	5,7%	3,5%	+2,2%

Tabel 11: Gemiddelde percentage doorstroom-in en doorstroom-uit per omvangs-categorie¹⁷

¹⁶ Ten opzichte van het totale aantal leden van de desbetreffende categorie.

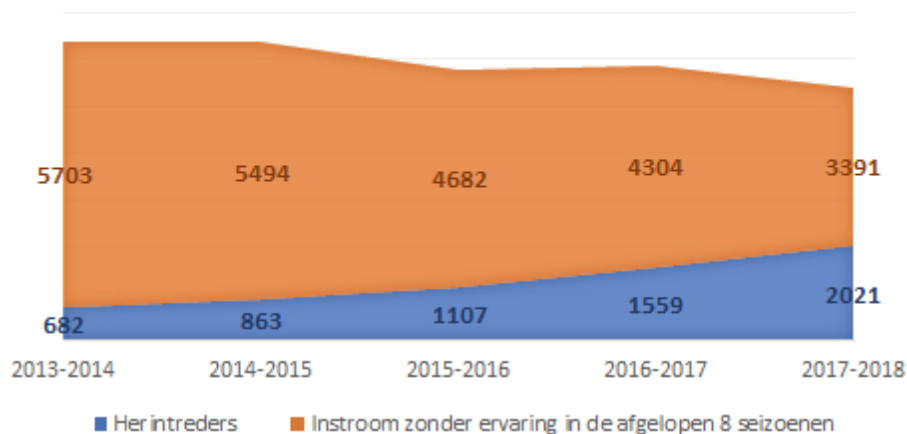
¹⁷ Ten opzichte van het totale aantal leden van de desbetreffende categorie.

Analyse herintreders

Herintreders zijn nieuw ingestroomde leden die het voorafgaande seizoen niet lid waren, maar in de acht seizoenen daarvoor al wel eerder gehockeyd hebben bij een vereniging. Dit kan een andere vereniging maar ook dezelfde vereniging zijn als de vereniging waar deze herintreder opnieuw instroomt.

Uit onderstaande grafiek blijkt dat het aantal herintreders gestaag toeneemt gedurende de afgelopen vijf seizoenen. Steeds meer oud-hockeysers besluiten om zich opnieuw in te schrijven bij een hockeyvereniging. Gezien de dalende instroom is een steeds groter gedeelte van de nieuwe inschrijvers een oud-hockeyer. Dit is gestegen van 11% van de totale aanwas van nieuwe leden in seizoen 2013-2014 naar 37% in seizoen 2018-2019.

INSTROMERS TEN OPZICHTE VAN HERINTREDERS PER SEIZOEN

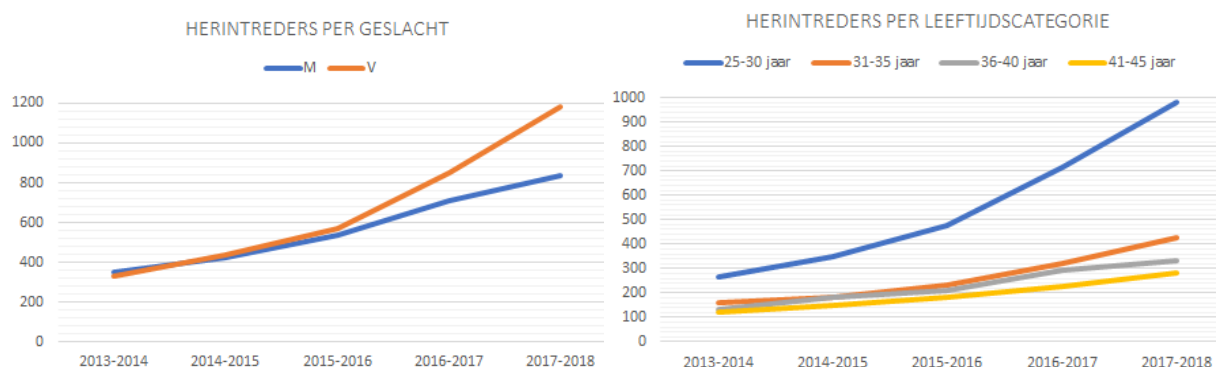

Figuur 46: Aantal herintreders per seizoen (afgezet tegen het totaal aantal instromers)

Herintreders per geslacht

Bij zowel mannen als vrouwen is een toename in het aantal herintreders te observeren (zie figuur 47). Het aandeel herintreders binnen de totale groep instromers stijgt bij de mannen van 12% naar 39% en bij de vrouwen van 9% naar 36%.

Zowel mannen (32,5%) als vrouwen (48,7%) laten de grootste groei zien in het seizoen 2016-2017 ten opzichte van het seizoen daarvoor.

Figuur 47: Aantal herintreders per geslacht & Figuur 48: Aantal herintreders per leeftijdscategorie

Herintreders per leeftijdscategorie

Het aantal herintreders is voor alle vier de leeftijdscategorieën gedurende de meetperiode toegenomen (zie figuur 48). Wanneer specifiek per leeftijdscategorie wordt gekeken, zien we dat:

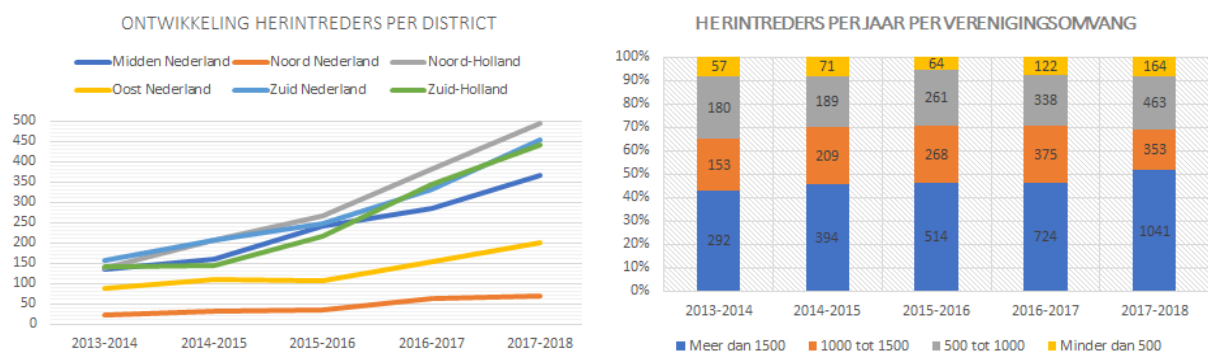
- **25-30 jarigen:** hier is een haast exponentiële groei te zien. Van 13% van het aantal instromers in 2013-2014 naar 54% in het seizoen 2017-2018;
- **31-35 jarigen:** doordat de instroom in deze leeftijdscategorie is afgenomen en de hoeveelheid herintreders is toegenomen zien we het aandeel herintreders ten opzichte van de totale instroom stijgen van 15% in 2013-2014 naar 48% in 2017-2018;
- **36-40 jarigen:** van 8% van het aantal instromers in 2013-2014 naar 25% in het seizoen 2017-2018;
- **41-45 jarigen:** kleinste groei van alle categorieën van 7% van het aantal instromers naar 20% (maar alsnog een groei van gemiddeld 23% per seizoen).

N.B. Bovenstaande ontwikkelingen zijn voor beide geslachten nagenoeg gelijk.

Herintreders per district

Ook in ieder district is een grote toename te zien van het aantal herintreders (zie figuur 49). In geen enkel district is het aantal herintreders afgenomen. In tegendeel, het aantal herintreders is tussen 2013-2014 minimaal met 124% (Oost Nederland) en maximaal met 259% (Noord-Holland) gegroeid.

Het aandeel herintreders is in het seizoen 2017-2018 het grootst in het district Noord-Holland (43% van het aantal instromers), gevolgd door Zuid Nederland (41%) en Zuid-Holland (37%). Het aandeel herintreders is het kleinste in het district Noord Nederland (maar alsnog is dit 31%).

Figuur 49: Aantal herintreders per district & Figuur 45: Aantal herintreders per verenigingsomvang

Herintreders per verenigingsomvang

Wanneer het aantal herintreders wordt vergeleken per verenigingsomvang valt op dat:

- het aantal herintreders bij alle verenigingscategorieën groeit maar vooral de grootste verenigingen profiteren van de toename aan herintreders. Deze groep groeit jaarlijks met gemiddeld 38%;
- het aandeel herintreders binnen de groep instromers is continue het grootst bij de grootste verenigingen en het kleinste bij de kleinste verenigingen. In het seizoen 2017-2018 zijn de percentages 28% voor de kleinste verenigingen en 43% voor de grootste verenigingen;
- in het seizoen 2017-2018 koos meer dan de helft van de herintreders om opnieuw te gaan hockeyen bij een vereniging met meer dan 1.500 leden.

3.2. Inzichten rondom sportbehoefte 25 t/m 45 jarigen

In de vorige paragraaf zijn de cijfers rondom sportdeelname, instroom en uitstroom besproken van 25 t/m 45 jarigen. In deze paragraaf gaan we in op de sportbehoefte die ten grondslag ligt aan de sportdeelname (en in- en uitstroom) van deze doelgroep. Doel is antwoorden te krijgen op de volgende vragen:

- Wat maakt dat personen blijven sporten/hockeyen?
- Wat maakt dat personen weer gaan sporten/hockeyen?
- Wat maakt dat personen stoppen met sporten/hockeyen?

Ook in deze paragraaf wordt eerst ingegaan op de sportbrede inzichten en vervolgens ingezoomd op het hockey specifieke gedeelte.

3.2.1. Inzichten rondom sportbehoefte 25 t/m 45 jarigen: sportbreed

In deze paragraaf komen allereerst de motieven aan bod die volwassenen aandragen om te sporten. Vervolgens worden ook de zaken besproken die volwassenen belemmeren om te sporten. Voor zowel de motieven als de belemmeringen worden eerst inzichten voor de totale groep volwassenen¹⁸ gepresenteerd, waarna ingezoomd wordt op de leeftijd 25 t/m 45 jaar.

Motieven om te sporten en te bewegen

Uit de Rapportage sport 2018¹⁹ blijkt dat de drie meest genoemde motieven voor volwassenen om te sporten, zijn:

1. Voor het behouden of verbeteren van mijn gezondheid (92%)
2. Om een betere conditie te krijgen (91%)
3. Om een leuke activiteit te doen (82%)

De minst genoemde motieven door volwassenen om te sporten zijn: 'omdat mijn arts/fysiotherapeut het heeft aangeraden' (25%) en 'voor competitie/wedstrijden' (22%).

Motieven om te sporten en bewegen naar levensfase, Nederlanders van 12 jaar en ouder die minstens 12 keer per jaar sporten, 2016 (in procenten)

	totaal	scholieren/ studenten	volwassenen	senioren
voor het behouden of verbeteren van mijn gezondheid	91	84	92 ^a	93 ^a
om een betere conditie te krijgen	89	85	91 ^a	85
om een leuke activiteit te doen	81	84 ^a	82 ^a	76
om een gezond gewicht te bereiken of behouden	77	71	80 ^a	73
omdat het gezellig is	72	79 ^a	70	72
omdat ik graag buiten actief ben	68	61	69 ^a	71 ^a
om mijn eigen prestaties te verbeteren	57	74 ^a	59 ^a	37
omdat ik graag iets nieuws wil leren	30	48 ^a	29 ^a	17
omdat mijn arts/fysiotherapeut het heeft aangeraden	28	26	25	38 ^a
voor competitie/wedstrijden	25	51 ^a	22 ^a	12

a Significant verschil ($p \leq 0,05$) tussen levensfasen.

In het Nationaal Sportonderzoek (2016)²⁰ is de groep volwassenen verder gespecificeerd naar leeftijdscategorieën. Uit dit onderzoek blijkt dat voor personen in de leeftijd van 21 t/m 35 jaar sporten voor de competitie en voor de wedstrijden minder belangrijk wordt én gezondheidsmotieven toenemen (ten opzichte van de jongere leeftijdscategorieën). Voor personen tussen de 36 en 50 jaar geldt (ten opzichte van de jongere leeftijdscategorieën) dat de behoefte aan competitie en presteren verder afneemt, net als de wens om sterker, gespierder of leniger te worden, gezelligheid/het zien van vrienden een minder belangrijk motief vormt om te gaan sporten en het sporten op aanraden van de arts of fysiotherapeut significant hoger is.

De top 5 van meest genoemde motieven per doelgroep ziet er als volgt uit:

21 t/m 35 jaar

1. Verbeteren conditie (79%)
2. Verbeteren/behouden gezondheid (77%)
3. Sterker, gespierder, leniger worden (76%)
4. Gezond gewicht bereiken/behouden (62%)
5. Leuke activiteit doen (62%)

36 t/m 50 jaar

1. Verbeteren conditie (78%)
2. Verbeteren/behouden gezondheid (78%)
3. Gezond gewicht bereiken/behouden (69%)
4. Leuke activiteit doen (58%)
5. Sterker, gespierder, leniger worden (56%)

¹⁸ Definitie volwassenen: personen tussen de 18-67 jaar die niet schoolgaand, student of gepensioneerd zijn.

¹⁹ De Rapportage sport 2018: rapportage waarin onderzoekers van Mulier Instituut, SCP en andere onderzoeksinstituten de belangrijkste sportgerelateerde trends en ontwikkelingen hebben gebundeld.

²⁰ <https://www.allesoversport.nl/artikel/motieven-en-belemmeringen-om-te-sporten-en-bewegen-naar-levensfase/>

Belemmeringen om te sporten

Volwassenen bevinden zich in de levensfase waarin de levensgebeurtenissen de meeste invloed hebben op het sport- en beweeggedrag. In de fase van volwassenheid kan veel gebeuren: het zoeken, verrichten en verliezen van werk, het krijgen of verliezen van een partner, het krijgen van kinderen, een verhuizing naar een nieuwe woning of woonplaats en/of de zorg voor hulpbehoevende ouders. Dergelijke levensgebeurtenissen zijn van invloed op het type sport dat zij beoefenen en de mate van sporten. Ze vormen een tijdsbeperking voor sport- en beweegdeelname. De sportdeelname van volwassenen is dan ook lager dan die in de levensfasen ervoor (zoals benoemd in paragraaf 3.1).

Wat volwassenen er het meest van weerhoudt om te sporten, is het gebrek aan tijd vanwege werk- of familie/gezinsverplichtingen (68%). Ouders met kinderen ervaren vaker tijdgebrek dan volwassenen zonder kinderen. Vooral voor ouders met jonge kinderen is dit een reden om niet vaker of anders te gaan sporten (84%). Dit tijdsgebrek is deels een kwestie van prioriteit.

N.B. Tijdgebrek vanwege werk en/of gezin wordt in 2018 vaker opgevoerd als belemmering om (vaker) te sporten dan in 2011.

Andere belemmeringen die vaak door volwassenen genoemd worden, zijn:

- Ik besteed mijn vrije tijd liever aan andere dingen zoals hobby's, afspreken met vrienden of familie;
- Ik ben vaak te moe;
- Ik neem me vaak voor te gaan sporten of bewegen, maar op het moment zelf heb ik vaak geen zin (Rapportage sport 2018).

Belemmeringen om vaker of anders te sporten en bewegen naar levensfase, Nederlanders van 12 jaar en ouder die vaker of anders willen sporten, 2016 (in procenten)

	totaal	scholieren/ studenten	volwassenen	senioren
ik heb weinig tijd vanwege werk, studie of familie-/gezinsverplichtingen	61	62 ^a	68 ^a	13
ik besteed mijn vrije tijd liever aan andere dingen zoals hobby's, afspreken met vrienden of familie	42	49 ^a	42	35
ik ben vaak te moe	36	32	37	33
ik neem me vaak voor te gaan sporten of bewegen, maar op het moment zelf heb ik vaak geen zin	35	35 ^a	37 ^a	21
ik heb gezondheids- of lichamelijke problemen	34	33	29 ^a	67 ^a
ik kan het niet betalen	27	31	25	27
ik vind de sfeer bij de sportverenigingen in mijn omgeving niet fijn	22	30 ^a	20	17
ik heb niemand om mee te sporten/bewegen	21	25	21	18
de sportaccommodaties in mijn omgeving zijn te druk	20	23	20	17
in mijn omgeving zijn geen plezierige routes voor wandelen, hardlopen, fietsen, enz.	19	21	18	19
ik weet niet goed welke sport ik leuk vind	18	26 ^a	15	21
ik fiets of wandel naar mijn werk of school en hoef daarom niet meer te sporten of bewegen	17	20 ^a	17	11
ik vind sporten/bewegen niet leuk	15	17	13	18
in mijn omgeving zijn geen openbare plekken (bv. sportvelden, parken, bos)	15	23 ^a	14	13
ik doe lichamelijk inspannend (huishoudelijk) werk en hoef daarom niet meer te sporten of bewegen	14	13	14	13
ik ben niet goed genoeg in sport	12	13	11	17 ^a
ik heb negatieve ervaringen met vroegere sportdeelname/gymles	10	17 ^a	8	9

^a Significant verschil tussen levensfasen ($p \leq 0,05$).

In het Nationaal Sportonderzoek (2016) zijn naast de motieven ook de belemmeringen per subleeftijdscategorie gespecificeerd. De top 5 van meest genoemde belemmeringen per doelgroep ziet er als volgt uit:

21 t/m 35 jaar

1. Tijdsgebrek: werk/studie (37%)
2. Te moe (34%)
3. Voorkeur andere dingen (38%)
4. Ondanks voornemens geen zin (38%)
5. Ontbreken sportmaatje (33%)

36 t/m 50 jaar

1. Al voldoende beweging: bijv. tuinieren (31%)
2. Te moe (29%)
3. Voorkeur andere dingen: hobby's/familie (29%)
4. Ondanks voornemens geen zin (28%)
5. Ontbreken sportmaatje (26%)

Hieruit valt op te maken dat er tussen de 21 t/m 35-jarigen en de 36 t/m 50-jarigen ook duidelijk verschillen zichtbaar zijn in de redenen waarom ze niet gaan sporten.

N.B. Verschillen in sportgedrag en lidmaatschap naar huishoudsamenstelling zijn niet significant. Ouders met jonge kinderen sporten niet minder dan volwassenen in een andere gezinssamenstelling. Wel zijn hierin verschillen tussen mannen en vrouwen waarneembaar:

- mannen met jonge kinderen sporten vaker (80%) dan vrouwen met jonge kinderen (63%);
- mannen met kinderen van 0-18 jaar vaker lid van een sportvereniging dan vrouwen met kinderen in deze leeftijdscategorie (Rapportage sport 2018).

Voorkeuren bij het sporten

In het Nationaal Sportonderzoek (2017) zijn ook de voorkeuren in kaart gebracht die mensen hebben ten aanzien van hun sport-/beweegactiviteit. Onderstaand worden een aantal relevante voorkeuren besproken.

Voorkeur sociale contacten vs. serieus sporten/bewegen

Aantal waarnemingen	Totaal 1.514	18-54 jaar 780	55-64 jaar 350	65-79 jaar 374
Gezelligheid staat centraal	17	16	17	20
Gezelligheid maar ook serieus sporten/bewegen	32	34	31	31
Serieus sporten/bewegen maar sociale contacten zijn ook belangrijk	24	24	23	22
Vooraf serieus sporten/bewegen	10	12	8	8
Sociale contacten zijn voor mij onbelangrijk	15	13	20	16
Weet ik niet	2	2	1	3

Het merendeel van de sporters in de leeftijd 18 t/m 54 jaar heeft een voorkeur voor een combinatie tussen serieus sporten en gezelligheid. Een meerderheid geeft hierbij aan dat de nadruk daarbij mag liggen op de gezelligheid.

Voorkeur moment sport/beweegactiviteit

Aantal waarnemingen	Totaal 1.514	18-54 jaar 780	55-64 jaar 350	65-79 jaar 374
Regelmatig (maandelijks, wekelijks, dagelijks)	50	51	48	46
Af en toe, als het uitkomt, zonder verplichting	31	29	36	32
Als het weer het toelaat	7	7	4	10
Op een specifiek tijdstip	6	5	7	8
In een specifiek seizoen (zoals zomer of winter)	2	3	2	1
Aansluitend op mijn werk	2	3	2	
Als de kinderen op school/opvang zitten	1	1		
Weet ik niet	2	2	1	3

De meeste sporters in de leeftijd van 18 t/m 54 jaar sporten bij voorkeur op een regelmatige basis. Een groot deel van de sporters geeft daarnaast aan het fijn te vinden om te sporten als het uitkomt/zonder verplichting.

Voorkeur samenstelling groep om te sporten/bewegen

Aantal waarnemingen	Totaal 1.514	18-54 jaar 780	55-64 jaar 350	65-79 jaar 374
Alleen	29	29	32	28
Met een bekende samen (2 personen)	31	34	30	23
In een groepje bekenden (3 of meer personen)	27	26	26	29
Samen met een nog onbekende (2 personen)	1	1	1	3
In een groepje met onbekenden (3 of meer personen)	10	8	10	15
Weet ik niet	2	2	1	3

De meeste sporters tussen de 18 en 54 jaar sporten het liefst samen met een bekende. Alleen of in een groepje worden echter ook vaak als favoriet opgegeven.

3.2.2. Inzichten rondom sportbehoefte 25 t/m 45 jarigen: hockeyspecifiek

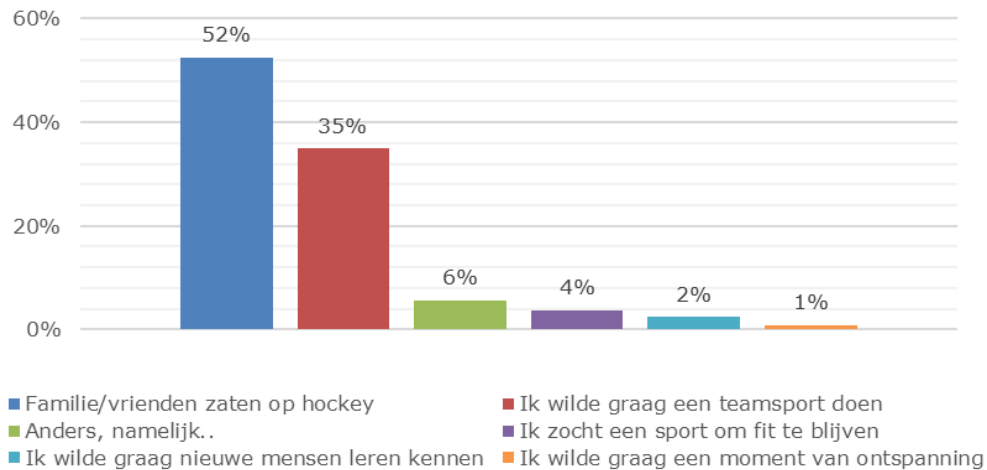
Onderstaand worden allereerst de inzichten besproken die opgehaald zijn uit de enquêtes, over de reden waarom personen tussen de 25 en 45 jaar begonnen zijn met hockeyen. Vervolgens komen de redenen aan bod die maken dat mensen (blijven / weer zijn gaan) hockeyen. Tot slot wordt ingegaan op de factoren die van invloed zijn op het stoppen met hockeyen.

De opgehaalde inzichten worden waar mogelijk direct vergeleken met de resultaten uit het eerdere onderzoek van de KNHB (in samenwerking met VODW) naar deze doelgroep (zoals reeds benoemd in de inleiding).

Waarom begonnen?

De belangrijkste reden om te gaan hockeyen is het hebben van familie of vrienden die al hockeyen: 52% van alle gegeven antwoorden. Ook het willen doen van een teamsport wordt vaak als reden op gegeven (35% van alle gegeven antwoorden).

WAAROM BEGONNEN?

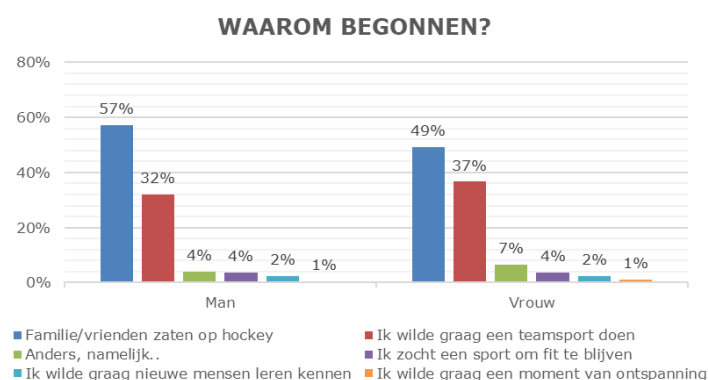
N.B. Dit is gebaseerd op de totale respondentengroep (1.205) die betrokken was bij dit onderzoek.

Zoals in hoofdstuk 2 aangegeven is, is op de vraag 'Waarom ben je ooit begonnen met hockeyen' een verdiepende analyses gemaakt naar:

- geslacht;
- leeftijd waarop iemand begonnen is met hockeyen;
- de status van een persoon (continue hockeyer, herintreder of ex-hockeyer);
- de lengte van het lidmaatschap.

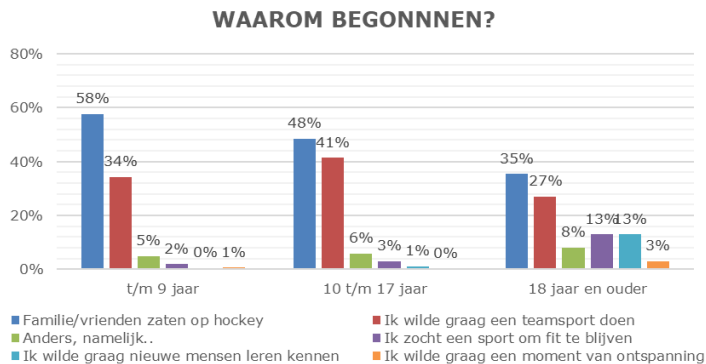
Uit deze analyse blijkt het geslacht, de lengte van het lidmaatschap en de leeftijd waarop men is begonnen met hockeyen zorgen voor afwijkingen bij de gegeven antwoorden op de vraag "Wat is de belangrijkste reden dat je hockeyt?". Bij de status van een persoon is dit niet het geval. Onderstaand worden de verschillen per analysefactor besproken.

Geslacht

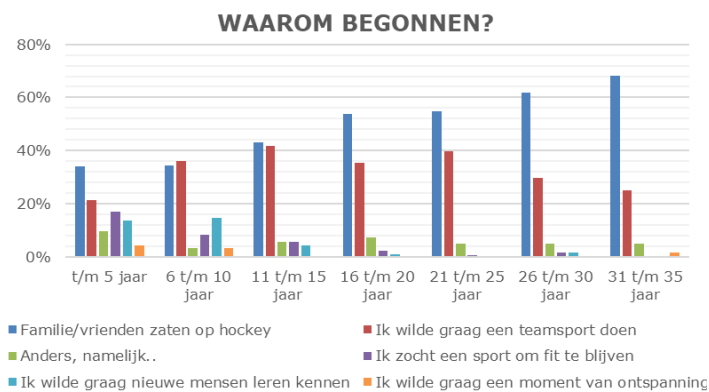
Zowel bij mannen als bij vrouwen zijn familie/vrienden die op hockey zaten de belangrijkste reden om te gaan hockeyen. Waar bij mannen echter bij 57% van de gegeven antwoorden dit antwoord is aangekruist, ligt dit bij de vrouwen een stuk lager: 49%. Het doen van een teamsport wordt door vrouwen belangrijker gevonden dan door mannen (37% om 32%).

Leeftijd begonnen met hockey

Voor alle groepen geldt *familie/vrienden zaten op hockey* gevolgd door *ik wilde graag een teamsport doen* als de belangrijkste reden om te gaan hockeyen. Echter lijkt het hebben van familie/vrienden die hockeyen een steeds minder belangrijk reden te worden hoe ouder men is wanneer hij/zij gaat hockeyen. In de categorie '18 jaar en ouder' zijn *fit blijven* (13%) en *graag nieuwe mensen leren kennen* (13%) ook veel genoemde motieven om te beginnen met hockey.

Lengte lidmaatschap

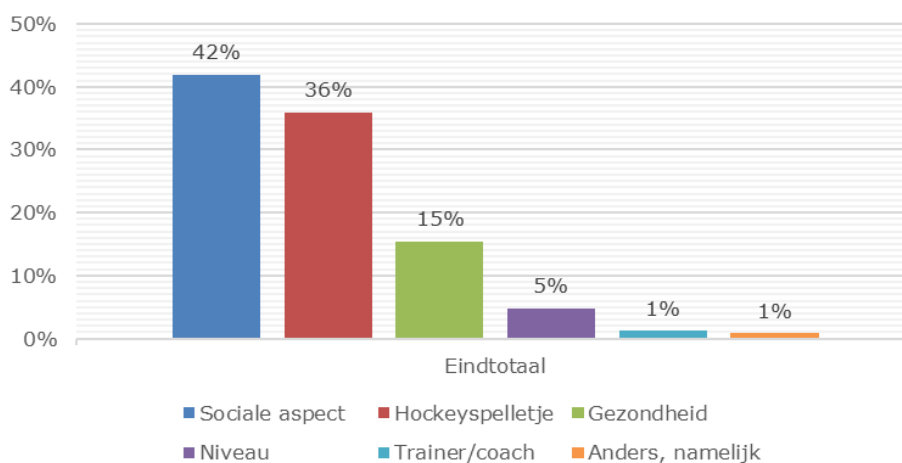
Hoe langer men lid is, hoe vaker *familie/vrienden zaten op hockey* als reden is opgegeven om te beginnen met hockey. Bij een lidmaatschap tussen de 31 en 35 jaar is dit zelfs meer dan 60%.

Bij de kortere lidmaatschappen (0 t/m 5 jaar en 6 t/m 10 jaar) is meer verschil te zien in de redenen die worden opgegeven waarom men begonnen is met hockeyen.

Redenen waarom men hockeyt

Het is interessant om inzicht te hebben in de motieven waarom Senioren hockeyen. Dit inzicht geeft de belangrijke redenen weer om te hockeyen en dus welke elementen van belang zijn om de senioren groep te blijven boeien en te behouden voor deze sport.

REDENEN OM TE HOCKEYEN

N.B. Dit is gebaseerd op een respondentengroep van 836 personen, waarvan 569 herintreders zijn en 267 continue hockeyers.

Uit bovenstaande figuur is af te lezen dat het sociale aspect door de respondenten het vaakst als reden aangedragen wordt wanneer hen gevraagd wordt waarom zij hockeyen. De top drie bestaat verder uit het hockeyspelletje: aanbod/faciliteiten (2) en gezondheid (3). De trainer/coach en het niveau lijken niet doorslaggevend te zijn in de keuze om te blijven of weer te gaan hockeyen.

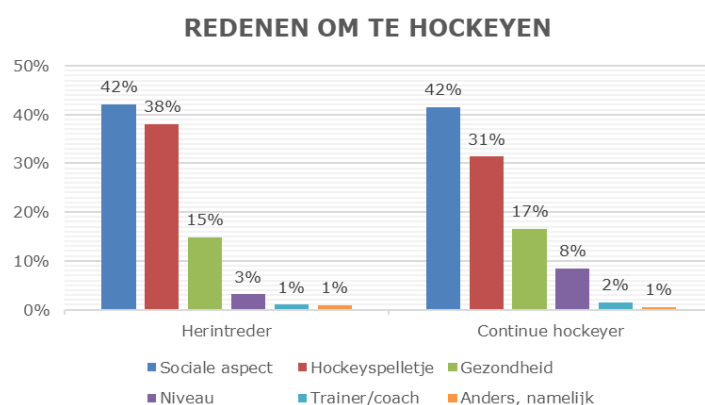
Zoals in hoofdstuk 2 aangegeven is, is op de vraag 'Wat is de belangrijkste reden dat je (weer) hockeyt?' een verdiepende analyses gemaakt naar:

- de status van een persoon (continue hockeyer of herintreder);
- geslacht;
- leeftijd waarop iemand begonnen is met hockeyen;
- huidige leeftijd;
- gezinssamenstelling;
- lengte van het lidmaatschap;
- district;
- omvang vereniging.

Het plan was om ook een verdiepende analyse te maken op niveau om zo de vraag te kunnen beantwoorden of hockeyers afhankelijk van hun niveau andere motieven hebben om te blijven hockeyen. Deze analyse kon achter niet gemaakt worden omdat de vraagstelling in de enquête niet zorgvuldig was (lees: geen onderscheid tussen de bonds- en districtscompetitie).

Uit bovenstaande analyses blijkt dat de status (continue hockeyer of herintreder), het geslacht, de leeftijd waarop mensen begonnen zijn met hockeyen, de huidige leeftijd en gezinssamenstelling een correlatie hebben met de redenen waarom mensen (weer) hockeyen. Bij de lengte van het lidmaatschap en omvang vereniging is dit in beperkte mate het geval. Het district waarin mensen hockeyen zorgt niet voor noemenswaardige verschillen in de gegeven antwoorden op de vraag "Wat is de belangrijkste reden dat je hockeyt?". Onderstaand worden de verschillen per analysefactor besproken.

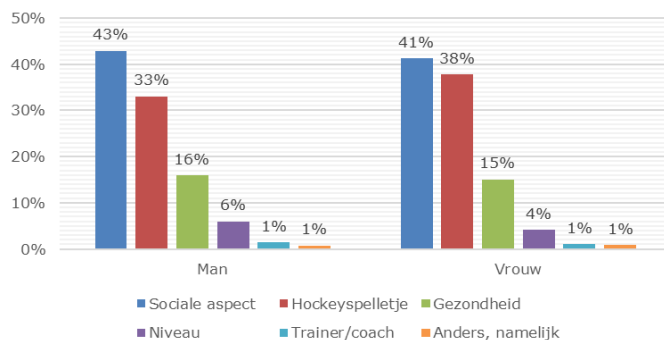
Status: continue hockeyer vs. herintreder

Voor beide groepen is het *sociale aspect* het meest belangrijke motief om (weer) te hockeyen. Het *hockeyspelletje: aanbod/faciliteiten* staat bij beide groepen op de tweede plek, echter de mate waarin dit antwoord gegeven is, loopt uiteen: 38% om 31%. Voor de herintreders is deze reden bijna even belangrijk als het sociale aspect, bij de hockeyers zit hier een groter verschil tussen. Tot slot wordt het niveau door de continue hockeyers meer belangrijk gevonden dan door herintreders.

Geslacht

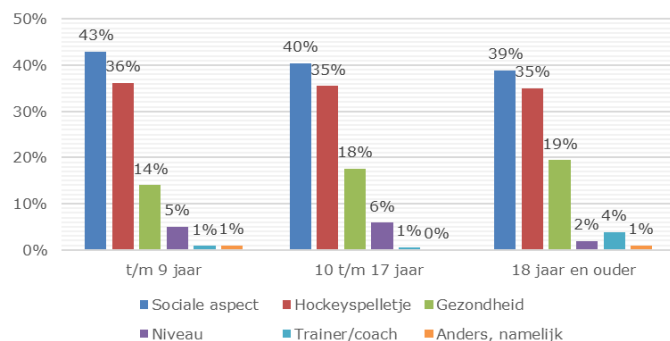
REDENEN OM TE HOCKEYEN

Kijkend naar de vergelijking tussen man-vrouw, is te zien dat beide geslachten het *sociale aspect* en het *hockeyspelletje: aanbod/faciliteiten* als meest belangrijke redenen inbrengen om (weer) te hockeyen. Bij de vrouwen liggen deze twee redenen qua belangrijkheid veel dichterbij elkaar dan bij de mannen: 3% verschil versus 10% verschil.

Leeftijd begonnen

REDENEN OM TE HOCKEYEN

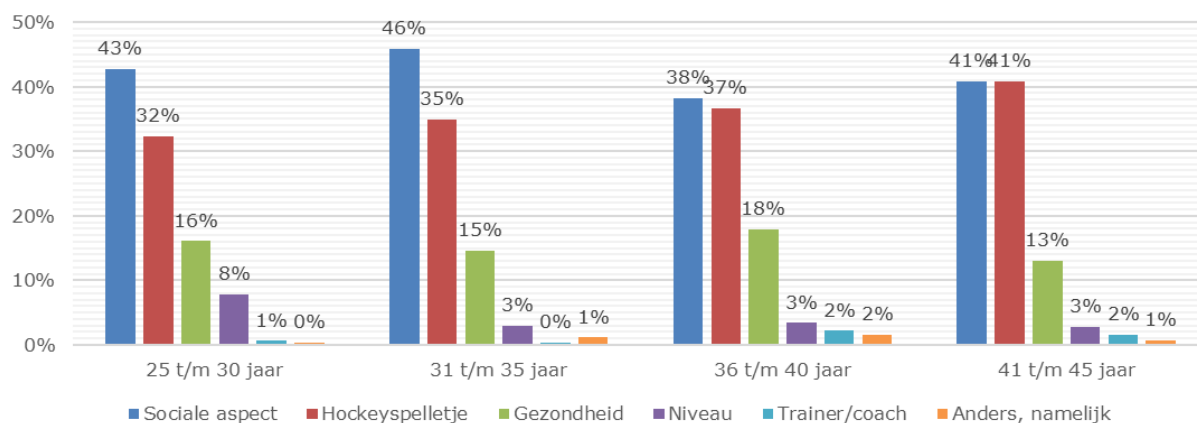

Wanneer gekeken worden naar de leeftijd waarop mensen zijn begonnen met hockeyen en de reden dat ze hockeyen valt op dat het sociale aspect minder belangrijk wordt naarmate de persoon ouder was toen hij/zij is gaan hockeyen en gezondheid juist een steeds belangrijkere reden wordt naarmate de beginleeftijd stijgt.

Huidige leeftijd

Wanneer een vershilanalyse gemaakt wordt op basis van de huidige leeftijd is te zien dat met het stijgen van de leeftijd het *hockeyspelletje: aanbod/faciliteiten* steeds vaker opgegeven wordt als belangrijkste reden waarom mensen hockeyen: van 32% in de leeftijdscategorie 25 t/m 30 jaar naar 41% in de leeftijdscategorie 41 t/m 45 jaar. In deze laatste categorie deelt deze reden zelfs de eerste plek met het 'sociale aspect' (bij de andere categorieën blijft het sociale aspect belangrijker dan het hockeyspelletje).

REDENEN OM TE HOCKEYEN

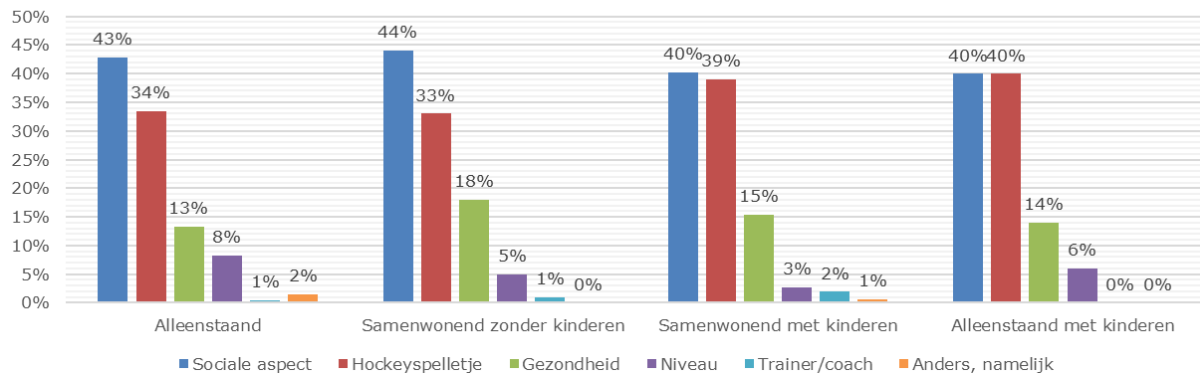
Daarnaast valt op dat in de leeftijdscategorie 25 t/m 30 jaar het niveau in 8% van de gevallen als belangrijke reden opgeven wordt om te hockeyen, bij de oudere categorieën is dit gezakt naar 3%.

De stijging van belangrijkheid van de factor 'gezondheid' naar mate men ouder wordt, zien we hier niet terug. Dit percentage schommelt per leeftijdscategorie in de mate waarin dit belangrijk wordt gevonden.

Gezinssamenstelling

Wanneer er een vergelijking gemaakt wordt naar gezinssamenstelling valt op dat personen met kinderen vaker het *hockeyspelletje: aanbod/faciliteiten* als belangrijkste reden noemen om te hockeyen (39-40%) dan personen zonder kinderen (33-34%); het maakt daarbij niet uit of mensen alleen of samen wonen.

REDENEN OM TE HOCKEYEN

Lengte lidmaatschap

Uit de verdiepende analyse naar de lengte van het lidmaatschap in verhouding tot de motieven die personen opgegeven om te hockeyen, blijkt dat:

- personen die 10 jaar of korter lid zijn, het hockeyspelletje: aanbod/faciliteiten (36%) en de trainer/coach (5%) belangrijker vinden dan personen die langer dan 10 jaar lid zijn (+/-29% en 1%);
- het sociale aspect steeds belangrijker wordt naarmate men langer lid is (van 35% tot 45% van de gegeven antwoorden).

Omvang vereniging

Wanneer er een vershilanalyse gemaakt wordt op basis van de omvang van de vereniging, blijkt dat er nauwelijks verschillen zijn tussen de gegeven antwoorden. Het enige noemenswaardige verschil is dat personen die hockeyen bij een vereniging met 500 of minder leden, het niveau minder vaak noemen als reden (2%) dan mensen die hockeyen bij een grotere vereniging (gemiddeld 5%).

Verdiepende analyse op redenen om te hockeyen

Nadat respondenten de vraag "Wat is de belangrijkste reden dat je hockeyt?" hebben beantwoord, werd hen gevraagd nader te specificeren wat binnen het door hen gekozen thema het belangrijkste voor hen is.

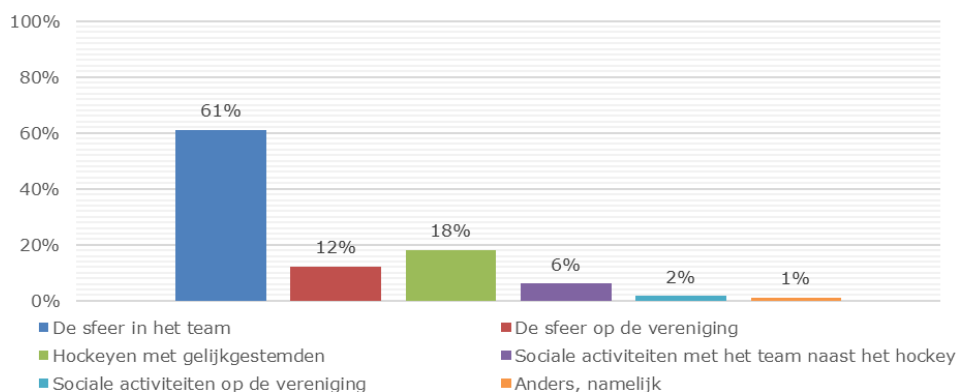
Aangezien uit de voorgaande analyse blijkt dat de thema's *sociale aspect en het hockeyspelletje: aanbod/faciliteiten* met afstand de twee belangrijkste redenen zijn om te hockeyen, wordt onderstaand enkel voor deze twee thema's ingezoomd op de achterliggende aspecten.

Sociale aspect

De verdieping op het sociale aspect als reden om te hockeyen laat het volgende zien:

- *de sfeer in het team* wordt door 61% van de respondenten als het meest belangrijk aangemerkt binnen het *sociale aspect*;
- *hockeyen met gelijkgestemden* (18%) en *de sfeer op de vereniging* (12%) volgen op plek 2 en 3. Echter wel op ruime achterstand.

MEEST BELANGRIJK BINNEN HET SOCIALE ASPECT

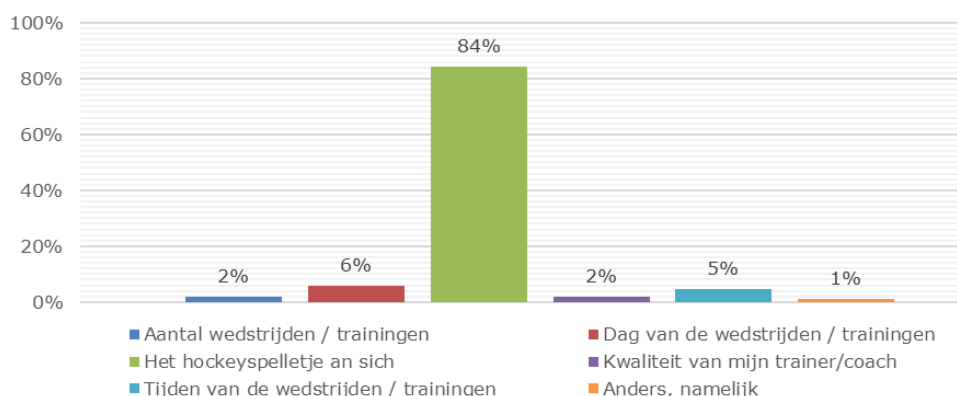

Hockeyspelletje: aanbod/faciliteiten

Uit de verdieping op het *hockeyspelletje: aanbod/faciliteiten* blijkt dat:

- het *hockeyspelletje an sich* met 84% veruit de belangrijkste reden is binnen het *hockeyspelletje aanbod/faciliteiten* om te hockeyen;
- de overige zaken zijn nauwelijks aangemerkt als meest belangrijk binnen het *hockeyspelletje: aanbod/faciliteiten*. Binnen deze resterende groep zijn de dagen en tijden van wedstrijden/trainingen het meest aangekruist (6% en 5%).

MEEST BELANGRIJK BINNEN HET HOCKEYSPELLETJE

Redenen om (tijdelijk) te stoppen met hockeyen

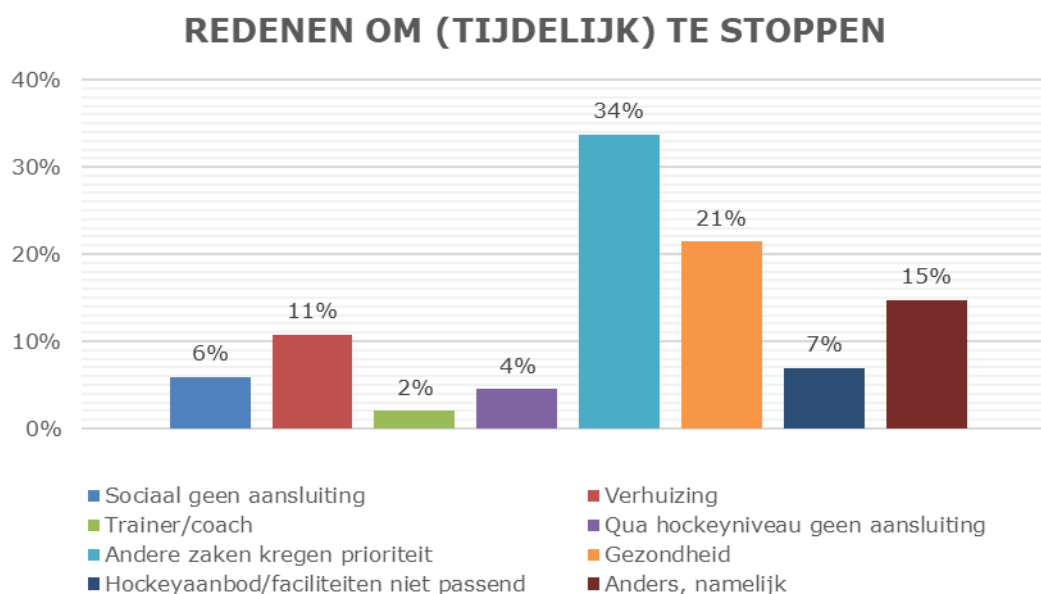
Het is interessant om inzicht te hebben in de redenen waarom Senioren (tijdelijk) stoppen met hockeyen. Wanneer dit inzichtelijk is, kan gekeken worden of hier op ingespeeld kan worden om zo meer personen in de leeftijd 25 t/m 45 jaar te behouden of juist weer enthousiast te maken voor de hockeysport.

Uit onderstaand figuur is op te maken dat *het krijgen van andere prioriteiten* het vaakst als reden genoemd wordt om (tijdelijk) te stoppen met hockeyen. *Gezondheid* (21%) en *Anders, namelijk* (15%) complementeren de top 3.

Wanneer gekeken wordt naar de opgegeven antwoorden *Anders, namelijk*, vinden we de volgende top-4 van meest voorkomende redenen:

1. Gekozen om trainer/coach/scheidsrechter te worden (11%);
2. Men is veel tijd kwijt aan hockey (11%);
3. Men kon geen passend team vinden (10%);
4. Men is een andere sport gaan beoefenen (8%).

Andere redenen die hierbij opgegeven zijn, waren *Een te grote reisafstand*, *Het team viel uit elkaar* en *Reizen naar het buitenland*.

N.B. Dit is gebaseerd op een respondentengroep van 938 personen, waarvan 569 herintreders zijn en 369 ex-hockeyers

De gevonden redenen om te stoppen in dit onderzoek, zijn in lijn met de eerdere gevonden redenen in het VODW onderzoek van 2016. De top-5 van redenen om te stoppen in dit onderzoek was:

1. Het kost veel tijd;
2. Mijn gezin gaat voor;
3. Blessures;
4. Andere sport gaan beoefenen;
5. Andere interesses²¹.

Deze vijf redenen zijn terug te brengen naar de twee hoofdredenen van het huidige Seniorenonderzoek: *andere zaken kregen prioriteit* en *gezondheid*.

Zoals in hoofdstuk 2 aangegeven is, is op de vraag 'Wat is de belangrijkste reden om (tijdelijk) te stoppen met hockey?' een verdiepende analyses gemaakt naar:

- de status van een persoon (herintreder of ex-hockeyer);
- geslacht;

²¹ Een overzicht van alle antwoorden is te vinden in de bijlage.

- leeftijd waarop iemand begonnen is met hockeyen;
- leeftijd waarop iemand gestopt is met hockeyen;
- gezinssamenstelling;
- district;
- omvang vereniging.

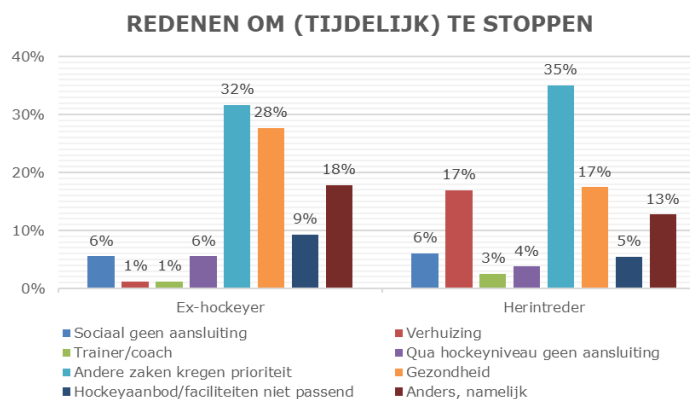
Zoals eerder is aangegeven, was het plan om ook een verdiepende analyse te maken op niveau om zo de vraag te kunnen beantwoorden of hockeyers afhankelijk van hun niveau andere redenen aandragen om te stoppen met hockey. Deze analyse kon achter niet gemaakt worden omdat de vraagstelling in de enquête niet zorgvuldig was (lees: geen onderscheid tussen de bonds- en districtscompetitie). Tevens was het helaas niet mogelijk om de analyse te maken op de lengte van het lidmaatschap. De aantallen in de verschillende subgroepen waren te klein om hier betrouwbare uitspraken over te kunnen doen.

Uit de verdiepende analyses blijkt dat de status (ex-hockeyer of herintreder), het geslacht, de leeftijd waarop men begonnen is met hockey, de leeftijd waarop men met hockey is gestopt, gezinssamenstelling (sterk) gecorreleerd zijn aan de redenen die mensen opgeven om (tijdelijk) te stoppen. Bij de omvang vereniging is dit in beperkte mate het geval. Het district zorgt niet voor afwijkingen bij de gegeven antwoorden op de vraag "Wat was de belangrijkste reden om (tijdelijk) te stoppen met hockeyen?". Onderstaand worden de verschillen per analysefactor besproken.

Status: herintreder vs. ex-hockeyer

Wanneer er een vergelijking gemaakt wordt op herintreder vs. ex-hockeyer ofwel tijdelijk gestopt vs. geheel gestopt, valt op dat de redenen die hieraan ten grondslag liggen sterk van elkaar verschillen:

- ex-hockeyers geven gezondheid veel vaker als reden op om te stoppen dan herintreders (28% om 17%);
- in 17% van de gevallen wordt verhuizing door herintreders als reden opgegeven om tijdelijk te stoppen met hockey, bij ex-hockeyers is dit slechts 1%;
- tot slot geven ex-hockeyers een stuk vaker *Anders, namelijk* op als reden om te stoppen met hockeyen dan herintreders. De achterliggende antwoorden die door beide groepen zijn opgegeven, verschillen hierbij niet van elkaar (geen passend team kon vinden, men scheidsrechter/trainer/coach is geworden of dat het hockey te veel tijd in beslag nam).

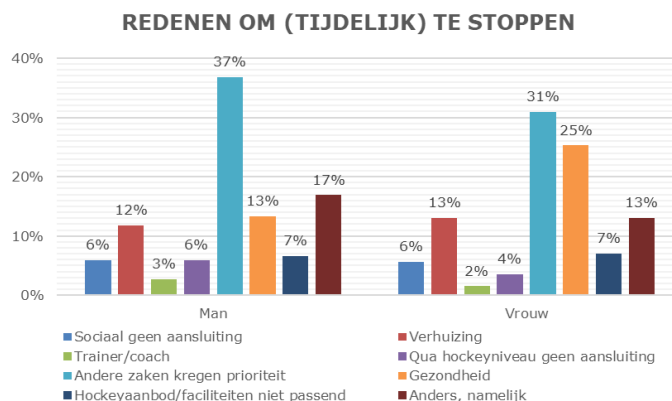

N.B. Het feit dat ex-hockeyers vaker *Anders, namelijk* aan hebben gekruist en de redenen hierachter, is in lijn met het feit dat ex-hockeyers ook vaker *Hockeyaanbod/faciliteiten niet passend* hebben genoemd als reden om te stoppen (plek 4) dan door herintreders (plek 6).

Geslacht

Ook tussen de twee geslachten zijn verschillen te zien, hoewel deze minder groot zijn dan bij de voorgaande analysefactor.

Het verschil tussen mannen en vrouwen zit met name in de reden 'gezondheid'. Deze reden wordt bij de vrouw in een kwart van de gevallen aangedragen op de vraag waarom ze (tijdelijk) gestopt zijn, bij de mannen ligt dit een stuk lager (13%).

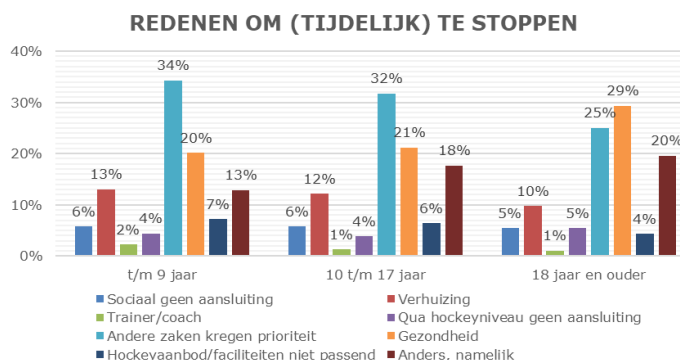
Bij beide geslachten komt 'Anders, namelijk' op de derde plaats. De redenen hierachter verschillen echter per geslacht:

- mannen stoppen (tijdelijk) eerder met hockey omdat zij kiezen om trainer/coach/scheidsrechter te worden;
- vrouwen stoppen (tijdelijk) eerder met hockey omdat zij geen passend team kunnen vinden.

Leeftijd begonnen

Uit de figuur hiernaast is op te maken dat naar mate men ouder is wanneer hij/zij gaat hockeyen, de aangedragen motieven om (tijdelijk) te stoppen anders worden:

- *Andere zaken kregen prioriteit*, *Hockeyaanbod niet passend* en *Verhuizing* worden minder aangedragen met het stijgen van de leeftijd;
- *Gezondheid* en *Anders, namelijk*²² worden vaker aangedragen met het stijgen van de leeftijd.

Leeftijd gestopt

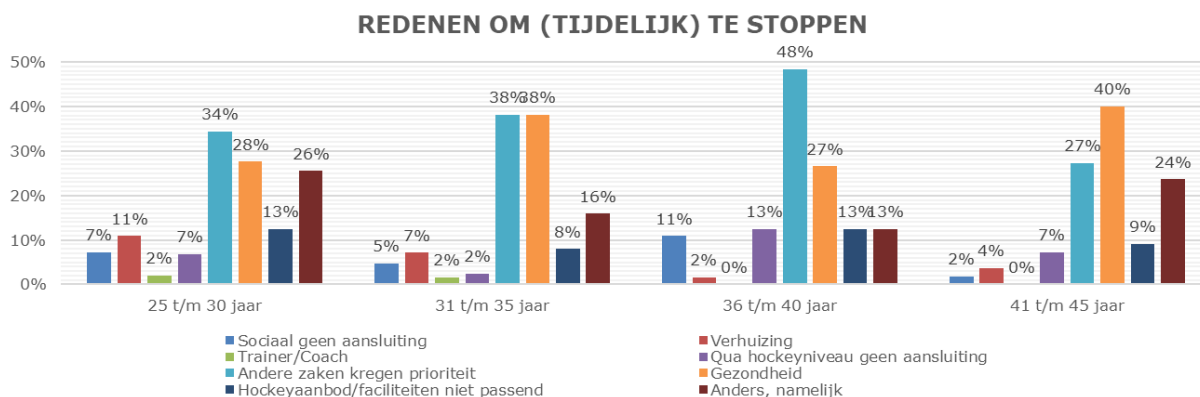
Wanneer een verschilanalyse gemaakt wordt op basis van de leeftijd waarop mensen gestopt zijn, komen er per leeftijdscategorie sterk verschillende plaatjes naar boven: (wanneer er over leeftijdsgroepen wordt gesproken gaat het om de leeftijdsgroep waarin men zich bevond op het moment van stoppen. Bijv. een lid van 27 jaar welke stopt met hockey valt in de leeftijdsgroep 25-30 jaar)

- wanneer mensen gestopt zijn op de leeftijd 25 t/m 30 jaar en 36 t/m 40 jaar staat *andere zaken kregen prioriteit* op nummer 1 als reden om te stoppen met hockey (34% en 48%), in de leeftijdscategorie 41 t/m 45 jaar voert *gezondheid* de lijst aan (40%) en bij de leeftijdscategorie 31 t/m 35 jaar delen *andere zaken kregen prioriteit* en *gezondheid* de eerste plek (allebei 38%);
- *anders, namelijk* staat altijd op de derde plek, de bij behorende percentages verschillen echter sterk per leeftijdscategorie waarin men gestopt is: door de oudste en jongste categorie zijn de percentages een stuk hoger dan bij de tussenliggende categorieën²³;
- relatief gezien worden *sociaal geen aansluiting* en *qua hockeyniveau geen aansluiting* vaker benoemd door personen die in de leeftijd van 36 t/m 40 jaar gestopt zijn: 11% en 13% ten opzichte van gemiddeld 5% en 5%;

²² De achterliggende redenen zijn voor alle groepen gelijk en wijken niet af ten opzichte van elkaar.

²³ De achterliggende redenen zijn voor alle groepen gelijk en wijken niet af ten opzichte van elkaar.

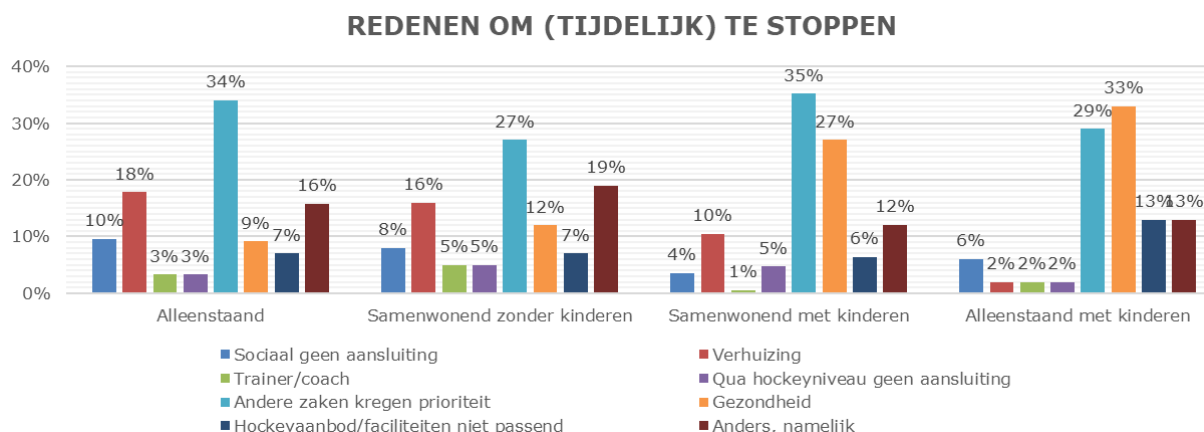
- relatief gezien wordt *verhuizing* in de leeftijdscategorie in de leeftijdscategorie 25 t/m 30 jaar vaker genoemd dan in de overige categorieën.

Gezinssamenstelling

Wanneer er een vergelijking gemaakt wordt naar gezinssamenstelling valt op dat:

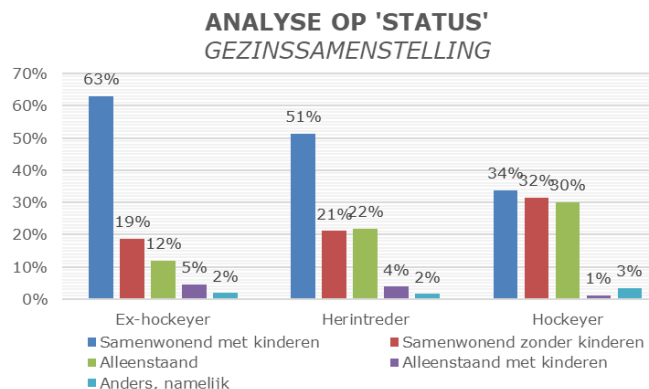
- personen zonder kinderen ongeveer hetzelfde beeld laten zien qua genoemde motieven om te stoppen; het maakt daarbij niet uit of ze samen of alleen wonen;
- samenwonende personen met kinderen het vaakst aangeven dat andere zaken prioriteit hebben gekregen (35%), gevolgd door alleenstaanden (34%), alleenstaanden met kinderen (29%) en samenwonenden zonder kinderen (27%);
- personen met kinderen veel vaker als reden opgeven voor het (tijdelijk) stoppen met hockey: gemiddeld 30% om gemiddeld 11%;
- personen zonder kinderen vaker *verhuizing* (18% en 16%) en *anders, namelijk* (16% en 19%) opgeven als reden voor het (tijdelijk) stoppen met hockey dan personen met kinderen (10% en 2%; 12% en 13%)²⁴;
- alleenstaanden zonder kinderen vaker *hockeyaanbod niet passend* opgeven als motief voor het (tijdelijk) stoppen met hockey.

²⁴ De achterliggende redenen zijn voor alle groepen gelijk en wijken niet af ten opzichte van elkaar.

Wanneer een verdere analyse gemaakt wordt naar 'status' ten opzichte van de gezinssamenstelling, zien we dat:

- in de groep ex-hockeyers personen die samenwonen met kinderen de overgrote meerderheid vormen (63%);
- in de groep herintreders ook de personen die samenwonen met kinderen de meerderheid vormen (51%);
- de groep hockeyers grofweg evenredig verdeelt wordt over de drie subgroepen samenwonenden met kinderen, samenwonenden zonder kinderen en alleenstaanden.

Omvang vereniging

Wanneer er een vershilanalyse gemaakt wordt op basis van de omvang van de vereniging, blijkt dat er nauwelijks verschillen zijn tussen de gegeven antwoorden. Verenigingen met 500 leden of meer laten telkens (ongeveer) het zelfde beeld zien. Alleen verenigingen met 500 leden of minder wijken hiervan af:

- *Gezondheid* wordt door leden van deze verenigingen even vaak als reden gegeven als *Andere zaken kregen prioriteit*.
- *Trainer/coach* wordt nooit als reden opgegeven, terwijl dit bij de verenigingen met meer dan 500 leden gemiddeld 3% is;
- *Qua hockeyniveau geen aansluiting* wordt iets vaker genoemd dan bij grotere verenigingen (6% om gemiddeld 4%).

Verdiepende analyse op redenen om (tijdelijk) te stoppen met hockey

Nadat respondenten de vraag "Wat is de belangrijkste reden om (tijdelijk) te stoppen met hockey?" hebben beantwoord, werd hen gevraagd nader te specificeren wat binnen het door hen gekozen thema doorslaggevend was in deze keuze.

Zoals hierboven al aangegeven, zijn *Andere zaken kregen prioriteit*, *Gezondheid* en *Anders, namelijk* de drie meest genoemde redenen zijn om te stoppen met hockey. Onderstaand zal ingezoomd worden op de achterliggende aspecten van deze thema's met uitzondering van *Anders, namelijk*. Deze achterliggende aspecten van dit thema, zijn namelijk hier boven al besproken.

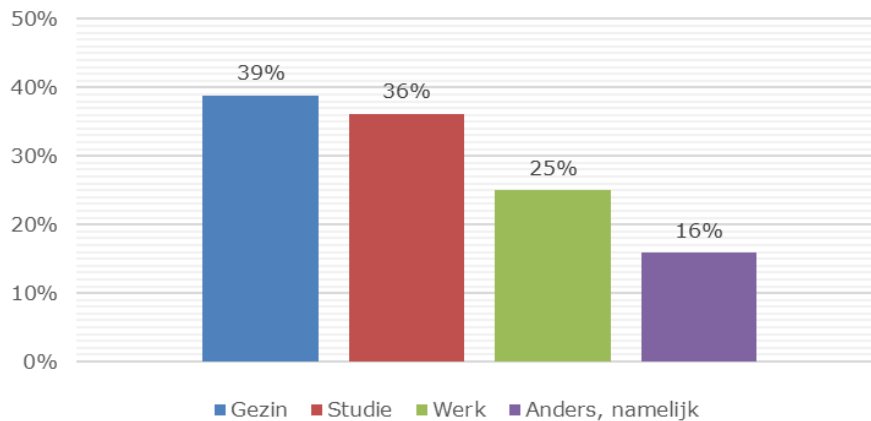
N.B. Omdat *Hockeyaanbod niet passend* voor sommige categorieën ook in de top 3 stond, wordt deze factoren hieronder ook uitgewerkt²⁵.

Andere zaken kregen prioriteit

Uit de verdieping op *Andere zaken kregen prioriteit* blijkt dat het gezin door de meeste respondenten als doorslaggevende factor wordt aangegeven om (tijdelijk) te stoppen met hockeyen (39%). Dit verschilt echter niet heel veel met het aantal mensen dat aangeeft (tijdelijk) te stoppen vanwege de studie (36%).

²⁵ Dit geldt ook voor de factor *verhuizing*. Echter is hier geen doorvraag op gedaan, dus een diepgaandere analyse is hier niet mogelijk.

DOORSLAGGEVEND BINNEN ANDERE ZAKEN KREGEN PRIORITEIT

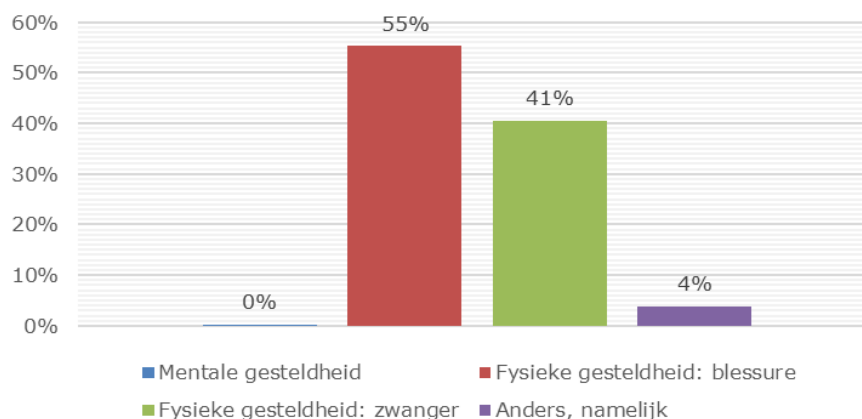

N.B. Er is een duidelijk verschil te constateren tussen tijdelijke stoppers (herintreders) en de gehele stoppers (ex-hockeysers). Bij de tijdelijke stoppers doet het grootste gedeelte dit vanwege de studie (43%), bij de ex-hockeysers is dit voornamelijk vanwege het gezin (55%).

Gezondheid

Uit de verdiepende analyse binnen het thema *Gezondheid* blijkt in 96% van de gevallen mensen (tijdelijk) stoppen met hockeyen vanwege fysieke redenen. Van deze 96% stopt 55% (tijdelijk) vanwege een blessure en 41% (tijdelijk) vanwege een zwangerschap.

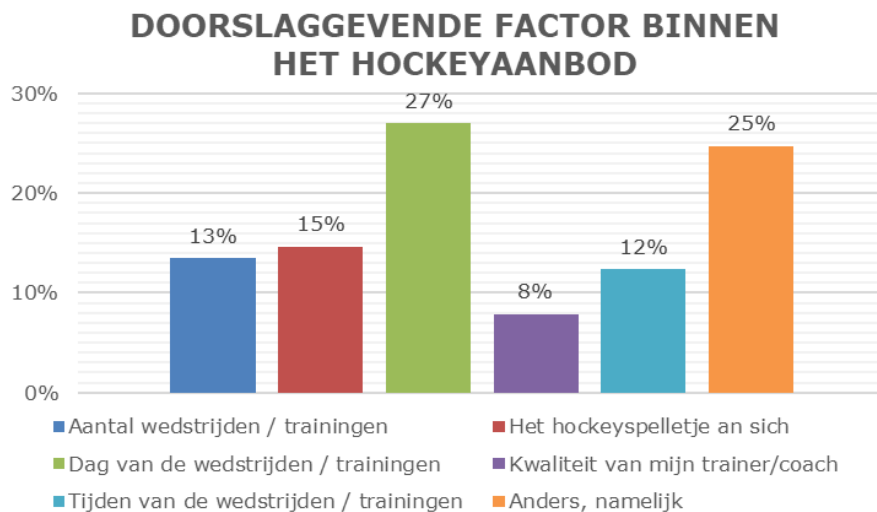
DOORSLAGGEVEND BINNEN GEZONDHEID

N.B. Van de mensen die tijdelijk stoppen geeft 45% aan dit vanwege een blessure te doen en 49% vanwege een zwangerschap. Bij de mensen die helemaal gestopt zijn is deze verdeling anders: 68% stopt vanwege een blessure, 28% vanwege een zwangerschap.

Hockeyaanbod/faciliteiten niet passend

Uit onderstaande figuur is op te maken dat binnen dit thema de dag van de wedstrijden/trainingen door de meeste respondenten (27%) genoemd wordt als doorslaggevende factor om (tijdelijk) te stoppen met hockeyen. Een kwart van de respondenten geeft aan een andere reden te hebben binnen het hockeyaanbod om te stoppen. Deze redenen lopen erg uiteen: van geen (passend) team, naar reistijd en het niet willen spelen op zondag.

N.B. De nummer 1 reden voor de tijdelijke stoppers is de dag waarop de wedstrijd / training plaatsvindt, de nummer 1 reden voor de ex-hockeyers is het hockeyspelletje an sich.

Wanneer zou je weer gaan hockeyen?

Wat in dit huidige onderzoek niet aan ex-hockeyers is gevraagd en in het onderzoek van VODW (2016) wel is: "Wanneer zou je weer gaan hockeyen"?

De top-4 van antwoorden die hier op gegeven wordt, is:

1. Instuif / flexibel aanbod;
2. Andere tijden / dagen competitie;
3. Innovatieve lidmaatschapsvormen;
4. Minder lang en intensieve competitie²⁶.

Deze antwoorden hebben dus allemaal betrekking op het hockeyaanbod. Aangezien uit de hockeystatistieken blijkt dat ex-hockeyers een steeds grotere groep vormen binnen de groep instromers, nemen we ook deze input mee richting de conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek.

Gezien het feit dat de redenen van stoppen tussen het huidige Seniorenonderzoek en het VODW onderzoek (2016) overeen kwamen, gaan we er vanuit dat ook deze antwoorden nog actueel zijn. Hierin worden we gesterkt door het feit dat ook continue hockeyers en herintreders het hockeyaanbod vaak benoemen als reden om te hockeyen; het is de nummer 2 reden om (weer) te hockeyen. Daarbij sluit dit aan op de gegeven antwoorden bij 'hockeyaanbod niet passend' bij de redenen om te stoppen: vooral de dag van de wedstrijden / trainingen is voor mensen reden geweest om te stoppen met hockeyen.

N.B. Hierbij dient wel in ogenschouw genomen te worden dat er tussen 2016 en nu al veel nieuw aanbod is ontwikkeld (zie volgende paragraaf).

²⁶ Een overzicht van alle antwoorden is te vinden in de bijlage.

3.3. Inzichten bestaand hockey/sportaanbod

In het volgende overzicht is het bestaande hockeyaanbod weergegeven dat op dit moment bekend is. Buiten de standaardcompetitie om, is dat het volgende (aanbod & vereniging):

- Sevens Competitie, Oranje Rood
- Hockey 7s, MN/KNHB
- Trimhockey, MN/ZH/ON/NH KNHB
- Zomercompetitie, Pinoké, Leonidas en Kampong
- Donderdagavondcompetitie, diverse clubs in Zuid-Nederland
- Zomer/winter 'competitie', HC Den Bosch
- Bedrijfshockey maandagavond, Diverse clubs
- Sevens, Rotterdam HCR
- Sevens, Pinoké
- Trimhockey competitie ZH, Zuid-Holland
- Sevens, Zoetermeer
- Zomeravondhockey, Myra
- Mammies en Trimmers, Almere
- Basiscursus Trimhockey, Amersfoort
- Sevens, Breda
- Sevens, HGC
- gOudhockey, Hilversum
- Hockey voor ouders, Reigers
- RingPass Runners, Ring Pass
- Zomer/winter 'competitie', Union, Kampong
- Busy Ladies Tuesday, Rosmalen
- 5 tegen 5, Nijmegen
- Midzomer hockey, GHHC Groningen
- 7to7, Zwolle
- Zomer Avond Competitie (ZAC), Rosmalen
- Zomer Avond Competitie (ZAC), Groen Geel
- Zomeravondhockey, Rotterdam, Wageningen, Union, Krimpen, Magnus

Sportbreed aanbod:

- OneFit
- Kicks (KNVB)
- SportOn/Sportify

Conclusie

Uit het bovenstaande overzicht 'ander' hockeyaanbod zijn drie grote gemeenschappelijke delers te halen:

1. *Flexibiliteit*: flexibel in vorm, omvang, lidmaatschap en duur. Met name in de zomermaanden, wanneer de reguliere competitie stil ligt, worden er door verenigingen nieuwe hockeyvormen aangeboden;
2. *Specifieke doelgroep*: het nieuwe aanbod is vooral gericht op één of enkele specifieke doelgroepen. Er wordt dus meer en meer maatwerk aangeboden, passend bij de wensen en behoeften van de specifieke doelgroep;
3. *Locatie*: de nieuwe vormen vinden vooral plaats op de verenigingen zelf en er is nog weinig competitie onderling.

Flexibiliteit en de specifieke doelgroep zijn ook belangrijke pijlers onder het aanbod wat momenteel sportbreed succesvol is.

4. Conclusies

In onderstaande paragrafen wordt antwoord gegeven op de deelvragen van dit onderzoek. In paragraaf 4.1 wordt antwoord gegeven op de vraag *'Wat voor data is er beschikbaar rondom instroom/uitstroom zowel sportbreed als hockeyspecifiek?'*. In paragraaf 4.2 wordt antwoord gegeven op de vragen *'Welke motieven dragen 25 t/m 45-jarigen aan voor het stoppen met hockeyen, het blijven hockeyen of weer gaan hockeyen?'* en *'Welke inzichten (t.a.v. de motieven van 25 t/m 45-jarigen) kunnen we halen uit het bestaande aanbod: wat werkt wel en wat niet?'*.

4.1 Inzichten sportdeelname 25 t/m 45 jarigen

4.1.1 Inzichten sportdeelname 25 t/m 45 jarigen: sportbreed

Uit onderzoek van NOC*NSF (2018) is gebleken dat het totale ledenpercentage binnen de gehele sport in 2018 licht is gedaald ten opzichte van 2013 maar dat het sporterspercentage in dezelfde periode wel is gestegen. Mensen zijn dus meer gaan sporten, maar doen dit minder in verenigingsverband. Wanneer we specifiek inzoomen op de 25 t/m 45 jarigen zien we dat:

- het ledenpercentage ook voor de leeftijdscategorie 25 t/m 44 jaar in 2018 iets lager is dan in 2013;
- het sportpercentage voor de 25 t/m 44 jarigen ten opzichte van 2013 in 2018 behoorlijk toegenomen is (ongeveer 10% meer). Tevens valt op dat het percentage volwassensporters de afgelopen jaren meer is toegenomen dan het percentage jeugdige sporters.

Naast de invloed van de leeftijd op de sportdeelname en het lidmaatschap bij een sportvereniging is ook gekeken naar de invloed van geslacht op beide factoren. Hieruit blijkt dat mannen en vrouwen ongeveer even veel sporten, maar dat mannen relatief meer lid zijn van een sportvereniging. Specifiek voor de leeftijdscategorie 25 t/m 44 jaar geldt dat:

- mannen een stuk vaker lid zijn van een sportvereniging. Dit verschil is het grootst in de leeftijdscategorie 30 t/m 39 jaar, daarna loopt het weer een klein beetje terug;
- het aantal mannelijke en vrouwelijke sporters in de leeftijdscategorie 25 t/m 29 jaar ongeveer gelijk is. Richting de categorie 40 t/m 44 jarigen loopt dit steeds verder uiteen: in deze categorie zijn er meer mannen die sporten dan vrouwen (dit verschil is ongeveer 5%).

De drie meest beoefende sporten door 25 t/m 45 jarigen in 2018 zijn fitness, hardlopen en wandelen. Opvallende overeenkomst tussen de sporten in de lijst van populaire sporten die gestegen zijn in aantal beoefenaars, is het feit dat het sporten zijn waarbij zelf bepaald kan worden wanneer deze sport beoefend kan worden. Mensen zijn hierin flexibel.

4.1.2 Inzichten sportdeelname 25 t/m 45 jarigen: hockeyspecifiek

De afgelopen vijf jaar zijn er slechts kleine verschuivingen geweest ten aanzien van het totale aantal seniorleden (netto groei). Dit neemt niet weg dat er veel wisselingen plaatsvinden binnen de senioren groep. Deze wisselingen worden niet zichtbaar omdat:

1. de aantallen ten aanzien van instroom (gemiddeld +15% van het totale ledenaantal) en uitstroom (gemiddeld -17% van het totale ledenaantal) elkaar redelijk opheffen. Er blijft slechts een klein negatief percentage over: gemiddeld -1,7% van het totale ledenaantal;
2. de aantallen van de personen die de categorie in gaan (gemiddeld +6% van het totale ledenaantal) en uit gaan (gemiddeld -4% van het totale ledenaantal) op basis van hun leeftijd elkaar redelijk opheffen. Er blijft enkel een klein positief percentage over: gemiddeld +2% van het totale ledenaantal.

Dit heeft als resultaat dat de netto instroom/uitstroom én de netto doorstroom ook weer tegen elkaar weg te strepen zijn: de netto instroom/uitstroom heeft namelijk een negatief effect op de ledenaantallen binnen de groep 25 t/m 45 jarigen, terwijl de netto doorstroom een positief effect heeft.

Ten aanzien van geslacht, leeftijd, district en omvang van de vereniging zijn veel interessante verschillen gevonden ten aanzien van de instroom, uitstroom en netto groei. Deze worden hieronder kort benoemd.

Geslacht

Ten aanzien van het geslacht zijn de volgende bevindingen gedaan:

- waar de verdeling man/vrouw bij de continue hockeyers ongeveer gelijk is, is het aandeel vrouwen bij de herintreders en ex-hockeyers een stuk groter dan het aandeel mannen (60% versus 40%);
- zowel bij de mannen als bij de vrouwen liggen de instroomcijfers lager dan de uitstroomcijfers en dit verschil wordt over de tijd in negatieve zin steeds groter (zie figuur 11);
- bij de vrouwen liggen de aantallen van zowel instroom als uitstroom relatief gezien een stuk hoger en verder uit elkaar dan bij de mannen: er is dus sprake van meer wisseling binnen het ledenbestand én een groter verlies van het aantal leden op basis van de instroom en uitstroom (zie tabel 5);
- bij beide geslachten is er sprake van een daling van de netto groei, deze daling is bij de vrouwen echter 2x zo groot als bij de mannen (zie figuur 12).

N.B. Dat de daling bij de vrouwen in de netto groei niet nog sterker is, is te verklaren op basis van de doorstroomcijfers (zie figuur 13). Bij de vrouwen stromen er (veel) meer 24-jarigen door dan 45-jarigen. Dit heeft een positieve uitwerking op het totale aantal vrouwelijke leden in de leeftijdscategorie 25 t/m 45-jarigen. Voor de totale groep vrouwelijke leden boven de 25 is dit echter niet positief. Dit betekent namelijk dat er minder vrouwen behouden worden voor de hockeysport en doorstromen naar de oudere leeftijdscategorieën.

Leeftijd

Ten aanzien van de leeftijd is naar voren gekomen dat:

- voor alle leeftijdscategorieën sprake is van een negatieve tendens ten aanzien van de netto instroom/uitstroom;
- gemiddeld gezien over de afgelopen vier seizoenen de in- en uitstroomcijfers in de groep 36 t/m 40 (+3,8%) jaar zorgen voor de grootste ledengroei en in de groep 31 t/m 35 jaar (-5,7%) voor de grootste ledendaling; zie tabel 6;
- de daling in netto groei het sterkst is in de categorie 36 t/m 40 jaar en het kleinst in de categorie 25 t/m 30 jaar.²⁷

N.B. Het beeld ten aanzien van de netto groei laat dus wat anders zien, dan op basis van de ontwikkelingen ten aanzien van instroom en uitstroom te verwachten is. Dit komt door de doorstroomcijfers. De gemiddelde 'doorstroom: in' is bij de jongere groepen (25-30 jaar en 31-35 jaar) namelijk groter dan de gemiddelde 'doorstroom: uit'. Bij de oudere groepen (36-40 jaar en 41-45 jaar) kantelt dit als gevolg van de uitstroom in de jongere leeftijdscategorieën; zie tabel 7.

Leeftijd & Geslacht

Wanneer gekeken wordt naar leeftijd én geslacht, zien we dat:

- in elke leeftijdscategorie ligt zowel relatieve in- als uitstroom een stuk hoger bij de vrouwen dan bij de mannen;
- het grootste verlies op basis van in- en uitstroom wordt bij de mannen geleden in de categorie 31 t/m 35 jaar (-5,5%), bij de vrouwen is dit in de categorie 25 t/m 30 jaar (-6,6%);
- zowel bij de mannen als de vrouwen is de netto instroom/uitstroom het meest positief in de leeftijdscategorie 36 t/m 40 jaar: +2,8% bij de mannen en +0,7% bij de vrouwen;
- de meeste wisselingen vinden bij de vrouwen plaats in de leeftijdscategorie 31 t/m 35 jaar, bij de mannen is dit in de leeftijdscategorie 25 t/m 30 jaar;

²⁷ Bovenstaande betekent niet dat er bij alle leeftijdscategorieën ook sprake is van een daling in het aantal leden. Het aantal leden tussen de 25 en 30 jaar groeit namelijk wel maar deze groei neemt af. De ledenaantallen in de overige categorieën nemen af.

- bij de mannen is de daling van de netto groei het sterkst in de categorie 36 t/m 40 jarigen, bij de vrouwen is dit in de categorie 41 t/m 45 jarigen. Voor beide geslachten geldt dat de krimp in netto groei het kleinst is in de categorie 31 t/m 35 jaar.²⁸

District

De belangrijkste conclusies ten aanzien van de districten zijn:

- bij bijna alle districten ligt het aantal instromers in de leeftijd 25 t/m 45 jaar in de afgelopen vier seizoenen continue lager dan het aantal uitstromers. De enige uitzondering hierop vormt het district Midden Nederland. Vanaf het seizoen 2017-2018 is echter ook in dit district de instroom lager dan de uitstroom;
- Noord-Holland (-3,2%) en Zuid Nederland (-2,6%) verliezen gemiddeld de meeste leden per seizoen op basis van de instroom en uitstroom (zie tabel 9);
- in alle districten is een daling zichtbaar ten aanzien van de netto groei (zie figuren 37 t/m 42). De mate van daling verschilt per district. De daling van de netto groei is het sterkst in Noord-Holland, gevolgd door Zuid Nederland.

N.B. Deze daling van de netto groei is minder groot dan te verwachten was op basis van de in- en uitstroomcijfers. Er is sprake van compensatie door de doorstroomcijfers (zie figuur 43): de doorstroom van 24-jarigen is een stuk hoger dan de doorstroom van 45-jarigen.

Omvang vereniging

Ten aanzien van de omvang van de verenigingen zijn de volgende bevindingen gedaan:

- kijkend naar de verhouding tussen leden die in- en uit de senioren groep (25-45 jaar) stromen, zien we dat er relatief gezien de meeste wisselingen plaatsvinden bij de kleinste verenigingen;
- het verlies van het aantal leden op basis in de instroom en uitstroom is het kleinst bij de kleinste verenigingen en het grootst bij de grootste verenigingen;
- het aantal seniorleden tussen 25 t/m 45 jaar bij verenigingen groter dan 1.500 leden stijgt. Deels komt dit door 'nieuwe' verenigingen in deze categorie, deels door de doorstroomcijfers. Bij de overige verenigingen daalt het aantal leden;
- het aantal kleine verenigingen neemt toe maar het aantal leden tussen de 25 en 45 jaar bij deze verenigingen daalt. De kleinste verenigingen krijgen dus steeds kleiner aandeel 25 t/m 45 jarigen.

Herintreders

Wat betreft de herintreders is het volgende naar voren gekomen:

- het aantal herintreders is de afgelopen vijf seizoenen gestaag toegenomen: van 11% van de totale aanwas van nieuwe leden in seizoen 2013-2014 naar 37% in seizoen 2018-2019;
- bij zowel mannen als vrouwen is er een toename in het aantal herintreders te observeren: aandeel herintreders binnen de totale groep instromers stijgt bij de mannen van 12% naar 39% en bij de vrouwen van 9% naar 36%;
- het aantal herintreders is voor alle vier de leeftijdscategorieën gedurende de meetperiode toegenomen. Het aantal herintreders groeit het hardst bij de 25 t/m 30-jarigen (van 13% naar 54% van het aantal instromers) en het minst hard bij de 41 t/m 45 jarigen (van 7% naar 20% van het aantal instromers);
- ook in ieder district is een grote toename te zien van het aantal herintreders (zie figuur 49). Het aandeel herintreders is het grootst (én meest gegroeid) in het district Noord-Holland (43%) en het kleinst in Noord Nederland (31%);
- het aantal herintreders bij alle verenigingscategorieën groeit maar vooral de grootste verenigingen profiteren van de toename aan herintreders. In het seizoen 2017-2018 heeft bij de kleinste verenigingen 28% van de instromers al eerder gehockeyd, bij de grootste verenigingen is dit 43% ²⁹.

²⁸ Bovenstaande betekent niet dat er bij alle leeftijdscategorieën ook sprake is van een daling in het aantal leden.

²⁹ Meer dan de helft van de herintreders koos ervoor om opnieuw te gaan hockeyen bij een 1500+ vereniging.

4.1.3 Inzichten sportdeelname 25 t/m 45 jarigen: totaal

Het totaal aantal personen in de leeftijd 25 t/m 45 jaar dat lid is een van sportbond de afgelopen jaren gedaald (het aantal sportende mensen is gestegen). Het aantal leden in deze leeftijdscategorie van de KNHB is gelijk gebleven, wel is een neerwaartse trend zichtbaar ten aanzien van de instroom- en uitstroomcijfers.

Ten aanzien van geslacht, leeftijd, district en omvang van de vereniging zijn veel interessante verschillen gevonden als het gaat om de ontwikkelingen rondom instroom, uitstroom en netto groei (zoals beschreven in de vorige paragraaf). In de cijfers van NOC*NSF (2018) is dit niet verder uitgewerkt.

4.2 Inzichten sportbehoeften 25 t/m 45 jarigen

4.2.1 Inzichten sportbehoeften 25 t/m 45 jarigen: Sportbreed

De drie meest genoemde redenen voor volwassenen om te sporten, zijn het behouden of verbeteren van de gezondheid, het krijgen van een betere conditie en het doen van een leuke activiteit.

De top 5 van meest genoemde motieven per doelgroep ziet er als volgt uit:

21 t/m 35 jaar

1. Verbeteren conditie (79%)
2. Verbeteren/behouden gezondheid (77%)
3. Sterker, gespierder, leniger worden (76%)
4. Gezond gewicht bereiken/behouden (62%)
5. Leuke activiteit doen (62%)

36 t/m 50 jaar

1. Verbeteren conditie (78%)
2. Verbeteren/behouden gezondheid (78%)
3. Gezond gewicht bereiken/behouden (69%)
4. Leuke activiteit doen (58%)
5. Sterker, gespierder, leniger worden (56%)

Wat volwassenen het meest weerhoudt om te sporten, is het gebrek aan tijd vanwege verplichtingen van werk of familie. Vooral voor ouders met jonge kinderen is dit een reden om niet vaker of anders te gaan sporten. Andere belemmeringen die vaak door volwassenen genoemd worden, zijn dat zij liever de vrije tijd aan andere dingen besteden zoals hobby's, afspreken met vrienden of familie, ze vaak geen energie hebben om te sporten of omdat ze op het laatste moment geen zin meer hebben om te sporten.

N.B. Verschillen in sportgedrag en lidmaatschap naar huishoudsamenstelling zijn niet significant. Ouders met jonge kinderen sporten niet minder dan volwassenen in een andere gezinssamenstelling. Wel zijn hierin verschillen tussen mannen en vrouwen waarneembaar:

- *mannen met jonge kinderen sporten vaker (80%) dan vrouwen met jonge kinderen (63%);*
- *mannen met kinderen van 0-18 jaar vaker lid van een sportvereniging dan vrouwen met kinderen in deze leeftijdscategorie (Rapportage sport 2018).*

De top 5 van meest genoemde belemmeringen per doelgroep ziet er als volgt uit:

21 t/m 35 jaar

1. Tijdsgebrek: werk/studie (37%)
2. Te moe (34%)
3. Voorkeur andere dingen (38%)
4. Ondanks voornemens geen zin (38%)
5. Ontbreken sportmaatje (33%)

36 t/m 50 jaar

1. Al voldoende beweging: bijv. tuinieren (31%)
2. Te moe (29%)
3. Voorkeur andere dingen: hobby's/familie (29%)
4. Ondanks voornemens geen zin (28%)
5. Ontbreken sportmaatje (26%)

Hieruit valt op te maken dat er tussen de 21 t/m 35-jarigen en de 36 t/m 50-jarigen ook duidelijk verschillen zichtbaar zijn in de redenen waarom ze niet gaan sporten.

Volwassenen vinden het fijn om het onderhouden van sociale contacten te combineren met serieus sporten/bewegen (bijvoorbeeld door samen te sporten met een bekende). Daarnaast hebben volwassenen de voorkeur om op regelmatige basis te sporten/bewegen, maar zonder daarbij de verplichting altijd aanwezig te moeten zijn.

4.2.2 Inzichten sportbehoeften 25 t/m 45 jarigen: Hockeyspecifiek

Ooit begonnen met hockeyen

De belangrijkste reden om te gaan hockeyen is het hebben van familie of vrienden die al hockeyen (52% van alle gegeven antwoorden). Ook het willen doen van een teamsport wordt vaak als reden opgegeven (35% van de gegeven antwoorden). Zie onderstaande tabel voor de volledige top 3.

Positie	Redenen om te beginnen met hockey
1	Familie/vrienden zaten al op hockey
2	Graag een teamsport willen beoefenen
3	Ik zocht een sport om fit te blijven

De volgende factoren zijn gecorreleerd aan redenen om te beginnen met hockeyen:

- *Geslacht*: vrouwen vinden het doen van een teamsport belangrijker, zij geven vaker dan mannen aan dat ze zijn gaan hockeyen vanwege het feit dat hockey een teamsport is;
- *Leeftijd begonnen*: naarmate men op latere leeftijd start met hockey, geeft men vaker aan dat fit blijven (13%) en graag nieuwe mensen leren kennen (13%) belangrijk zijn;
- *Lengte lidmaatschap*: hoe langer men lid is, hoe vaker *familie/vrienden zaten op hockey* als reden gegeven wordt.

Motieven om te hockeyen

Het sociale aspect is door hockeyers de meest genoemde reden om de sport te beoefenen. Het gaat daarbij vooral om de sfeer in het team (61%), hockeyen met gelijkgestemden (18%) en de sfeer op de vereniging (12%).

De top drie van aangedragen redenen waarom mensen (blijven) hockeyen wordt geïmplementeerd door het hockeyspelletje (aanbod/faciliteiten) en gezondheid. De trainer/coach en het niveau lijken niet doorslaggevend te zijn in de keuze om te blijven of weer te gaan hockeyen.

Zie onderstaande tabel voor de top 3 van aangedragen motieven en de achterliggende redenen.

Positie	Redenen om te (blijven) hockeyen	Achterliggende redenen
1	Sociale aspect	de sfeer in het team, hockeyen met gelijkgestemden, de sfeer op de vereniging
2	Hockeyspelletje: aanbod/faciliteiten	Het hockeyspelletje an sich, dag van de wedstrijden / trainingen, tijden van de wedstrijden / trainingen
3	Gezondheid	fysiek

De volgende factoren staan in relatie met de opgegeven motieven om te hockeyen:

- *Continue hockey/herintreder*: herintreders geven vaker aan te hockeyen vanwege het hockeyspelletje dan continue hockeyers (38% om 31%, wel bij beide op tweede plek);
- *Geslacht*: vrouwen geven vaker aan te hockeyen vanwege het hockeyspelletje dan mannen en minder vaak vanwege het sociale aspect (10% om 3% verschil, wel bij beide op tweede plek);
- *Leeftijd begonnen*: sociale aspect wordt minder belangrijk met het stijgen van de leeftijd, gezondheid wordt belangrijk bij het stijgen van de leeftijd;

- *Huidige leeftijd*: hockeyspelletje wordt steeds belangrijker met het stijgen van de leeftijd, bij leeftijdsgroep 41 t/m 45 jaar zelfs gelijk aan sociale aspect; niveau wordt minder belangrijk met het stijgen van de leeftijd;
- *Gezinssamenstelling*: hockeyers met kinderen geven vaker *hockeyspelletje: aanbod/faciliteiten* op als belangrijkste reden om te hockeyen dan hockeyers zonder kinderen, het maakt daarbij niet uit of mensen alleen of samen wonen.

Belemmeringen om te hockeyen

Het krijgen van andere prioriteiten is onder hockeyers de meest voorkomende reden om (tijdelijk) te stoppen met hockeyen. Het gaat daarbij voornamelijk om het hebben of krijgen van een gezin (39%), studie (36%) en werk (25%). De top drie van aangedragen redenen waarom mensen (tijdelijk) stoppen met hockeyen wordt gecomplementeerd door gezondheid (blessures/zwangerschap) en anders, namelijk.

	<i>Redenen om (tijdelijk) te stoppen hockeyen</i>	<i>Achterliggende redenen</i>
1	Andere zaken kregen prioriteit	Gezin, studie en werk
2	Gezondheid	Zwangerschap en blessures
3	Verhuizing	-

De volgende factoren zijn gecorreleerd aan redenen om (tijdelijk) te stoppen:

- *Herintreder/ex-hockeyer*:
 - ex-hockeyers geven vaker gezondheid op als reden om te stoppen met hockeyen;
 - verhuizing komt veel vaker voor bij herintreders;
- *Geslacht*:
 - gezondheid wordt door vrouwen veel vaker als reden aangedragen dan door mannen;
 - opgegeven reden bij anders namelijk verschillen per geslacht: mannen geven aan trainer, coach of scheidsrechter te zijn geworden, vrouwen geven aan geen passend team te kunnen vinden;
- *Leeftijd begonnen*:
 - andere zaken kregen prioriteit, hockeyaanbod niet passend, verhuizing worden minder vaak aangedragen met het stijgen van de leeftijd;
 - gezondheid en anders namelijk worden vaker aangedragen met het stijgen van de leeftijd;
- *Leeftijd gestopt*:
 - gezondheid is de belangrijkste reden bij 41 t/m 45 jarigen (40%), andere zaken krijgen prioriteit belangrijkste reden bij 25 t/m 30 jaar (34%) en 36 t/m 40 jarigen (48%), gezondheid en andere zaken krijgen prioriteit bij 31 t/m 35 jaar (beide 38%);
 - geen aansluiting wordt vaker benoemd in de leeftijdscategorie 36 t/m 40 jaar dan in de andere categorieën;
 - verhuizing wordt vaker aangegeven door jongste leeftijdscategorie;
- *Gezinssamenstelling*:
 - personen met kinderen geven vaker gezondheid op als reden om te stoppen met hockeyen (alleenstaanden zelfs als nummer 1);
 - personen die samen wonen met kinderen geven het vaakst andere zaken kregen prioriteit op als reden om (tijdelijk) te stoppen (35%), gevolgd door alleenstaanden (34%).

Wanneer zou je weer gaan hockeyen?

Uit onderzoek van VODW (2016) blijkt dat ex-hockeyers weer zouden gaan hockeyen wanneer het hockeyaanbod aangepast zou worden. Zaken die zij hiervoor aangedragen zijn:

1. instuif / flexibel aanbod;

2. andere tijden / dagen competitie;
3. innovatieve lidmaatschapsvormen;
4. minder lang en intensieve competitie.

Hierbij dient wel in ogenschouw genomen te worden dat er tussen 2016 en nu al veel nieuw aanbod is ontwikkeld. Het recent ontwikkelde 'andere' aanbod kenmerkt zich door flexibiliteit (in competitievorm, dagen en tijden waarop gespeeld wordt) en de focus op een specifieke doelgroep.

4.2.3 Inzichten sportbehoeften 25 t/m 45 jarigen: Totaal

Uit zowel het sportbrede onderzoek als het hockeyspecifieke onderzoek blijkt gezondheid en gezelligheid/sociale contacten belangrijke redenen zijn voor mensen om te sporten. Specifiek voor hockey kan hier het hockeyspelletje an sich aan toegevoegd worden: mensen hockeyen omdat ze houden van het spelletje.

Ook in de belemmeringen zijn duidelijke overeenkomsten te zien tussen het sportbrede onderzoek en het hockeyspecifieke onderzoek. Andere zaken kregen prioriteit en tijdgebrek/voorkeur voor andere dingen liggen in elkaars verlengde en vormen de belangrijkste reden voor mensen om niet te sporten/hockeyen. Niet gek, aangezien volwassenen zich in de levensfase bevinden waarin de levensgebeurtenissen de meeste invloed hebben op het sport- en beweeggedrag. Dergelijke levensgebeurtenissen zijn van invloed op de manier én de mate van sporten.

5. Aanbevelingen

Er zijn voor verenigingen grofweg twee aandachtspunten te benoemen om meer seniorleden te krijgen en hen beter te voorzien in hun behoeften (deze twee zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden):

1. Aandacht voor werving en behoud
2. Aanpassen van (hockey)aanbod & seniorenbeleid

Lijn 1: Aandacht voor werving en behoud

Leden blijven niet zomaar lid van een vereniging en melden zich ook niet zomaar aan. Daarbij hebben volwassenen het druk en willen daarom hun tijd efficiënt en goed besteden. Speel hier als vereniging op in. Niet ad hoc, zoals dat nu vaak gebeurt (zie bijlage 6.3, bladzijde 48), maar structureel. Bevraag je leden persoonlijk naar hun behoeften en ga met hen in gesprek. We realiseren ons dat persoonlijk contact veel tijd kost maar dit levert op den duur meer op. Naast het in kaart brengen van de behoeften van deze leden, voorziet je op deze manier ook in hun behoefte aan meer contact met “de vereniging” (VODW, 2016).

Bij het inzetten op *behoud* is het aan te bevelen om te focussen op de volgende doelgroepen:

- Vrouwen
- 25 t/m 30 jarigen & 31 t/m 35 jarigen

Er is bij deze groepen sprake van meer wisselingen binnen het ledenbestand én een groter verlies van het aantal leden op basis van de instroom en uitstroom (t.o.v. de mannen / oudere leeftijdscategorieën). Het is dus makkelijker om winst te boeken op de ledengroei van jouw vereniging door in te zetten op deze groepen.

Bij het inzetten op *werving* is het aan te bevelen om te focussen op de ex-hockeyers. Uit dit onderzoek blijkt dat het aantal herintreders binnen de groep instromers jaarlijks verder toeneemt. Ex-hockeyers zijn dus steeds meer geneigd om opnieuw te gaan hockeyen. Maak hier gebruik van! Daarbij zijn het potentiële leden waar de vereniging redelijk eenvoudig weer contact mee kan opnemen. Gebruik de huidige leden om ex-hockeyers weer terug te laten komen op de vereniging. Zo creëer je tevens weer betrokkenheid bij jouw seniorleden (zie bovenstaand).

Lijn 2: Aanpassen (hockey)aanbod & seniorenbeleid

In het onderzoek zijn de belemmeringen en motieven van 25 t/m 45 jarigen om te sporten opgehaald. Door in te spelen op de redenen waarom mensen hockeyen/sporten en hun belemmeringen zoveel mogelijk weg te nemen, kan er uiteindelijk voor gezorgd worden dat meer tevreden seniorleden zich aan jouw vereniging binden.

Mogelijkheden hiervoor zijn:

- Zorg voor andere lidmaatschapsvormen en/of kortingen voor bepaalde doelgroepen:
 - Teamcontributie
 - DUO-lidmaatschappen
 - Zwangerschapskorting!
- Creëer flexibele competitievormen. Zorg daarbij dat je aantrekkelijk bent voor herintreders/mensen met hockeyervaring: niet alleen trimhockey maar ook ander flexibel aanbod:
 - avondcompetities
 - 7 tegen 7
- Speel in op de behoefte aan gezelligheid.
 - Draag bij aan gezelligheid in de teams. Hockeyers tussen de 25 en 45 jaar geven aan het fijn te vinden te spelen met gelijkgestemden. Houdt hier rekening mee met het maken van de teamindelingen / plaatsing van nieuwe leden.
 - Zorg voor sfeer en gezelligheid op de vereniging en probeer zodoende zoveel mogelijk activiteiten te combineren. Organiseer bijvoorbeeld een seniortrainingsavond of plan de Senioren trainingen op de avond dat er teams een avondcompetitie spelen.

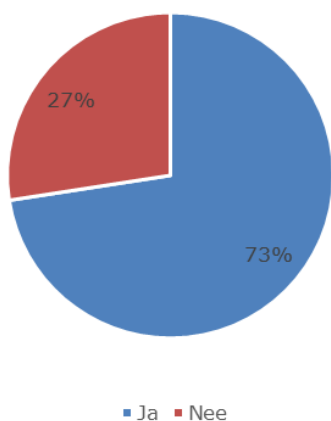
- Andere sportaanbod voor mensen die tijdelijk niet kunnen hockeyen. Houdt hen verbonden aan je vereniging: samen revalideren voor alle geblesseerden, zwangerschapsyoga. Zorg met dit aanbod voor een goede opbouw van betrokkenheid en inzet.

Bovenstaande ideeën zijn uiteraard slechts een deel van de mogelijkheden. Om verenigingen meer handvatten te bieden, gaat de KNHB een toolkit ontwikkelen waarmee verenigingen aan de slag kunnen.

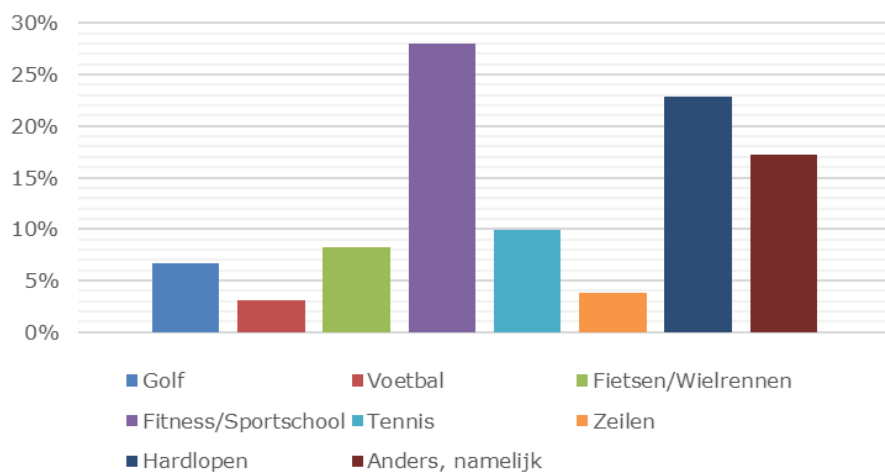
5 Bijlage

5.1 Andere sporten

ANDERE SPORT BEOEFEND?

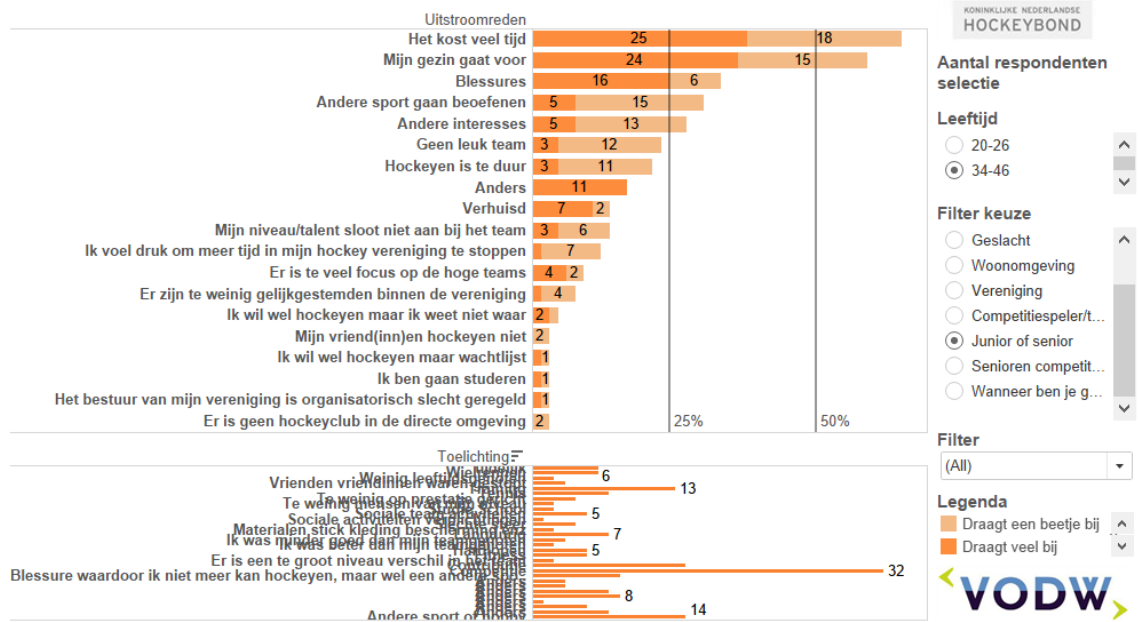
SOORTEN ANDERE SPORTEN

In de enquête is herintreders gevraagd of ze hebben gesport en zo ja welke sport ze hebben gedaan in de periode dat ze niet hockeyden. Bijna driekwart van de herintreders deed aan sport toen ze een periode niet hockeyden. Van deze mensen ging 27% naar de sportschool en 23% deed aan hardlopen.

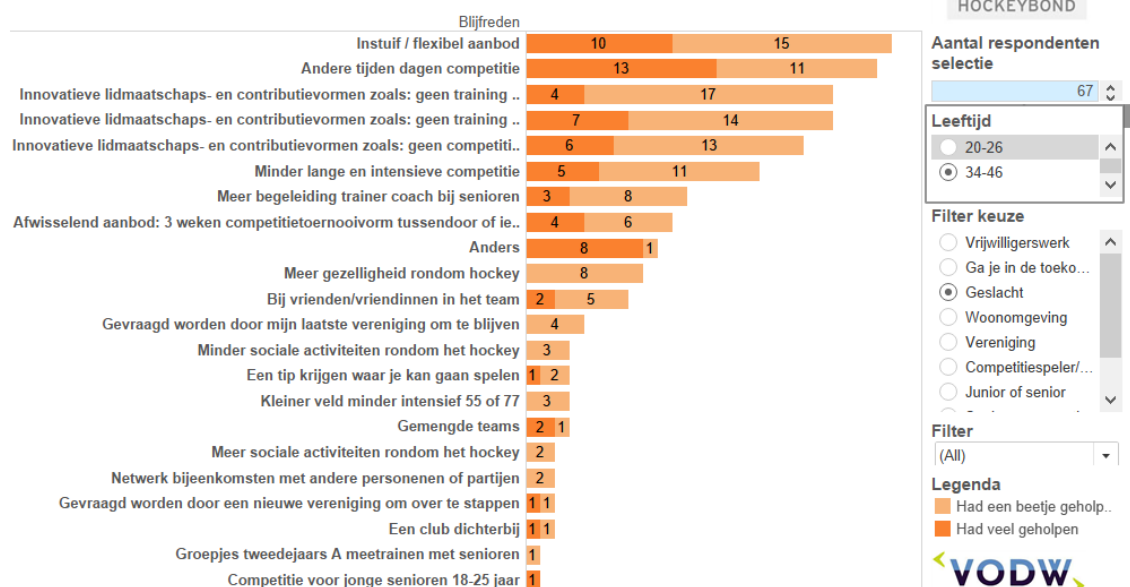
5.2 Resultaten onderzoek VODW

Resultaten uitstroomenquête

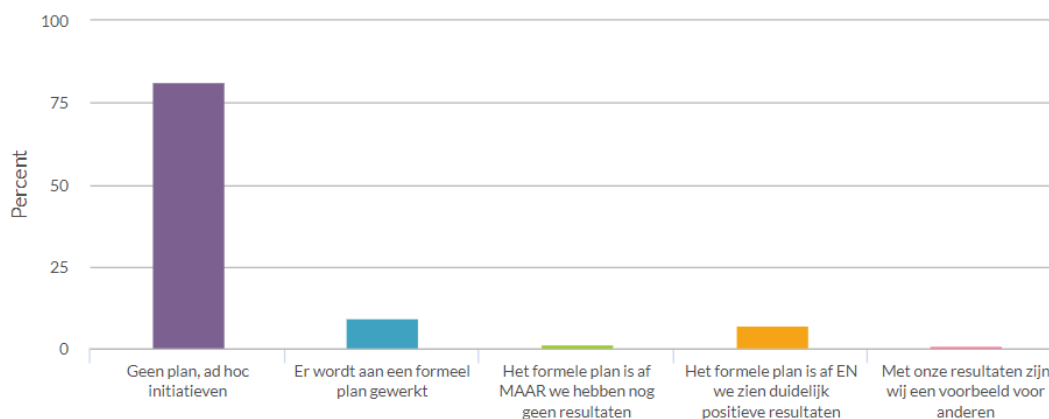
Resultaten uitstroomenquête

Redenen om te blijven

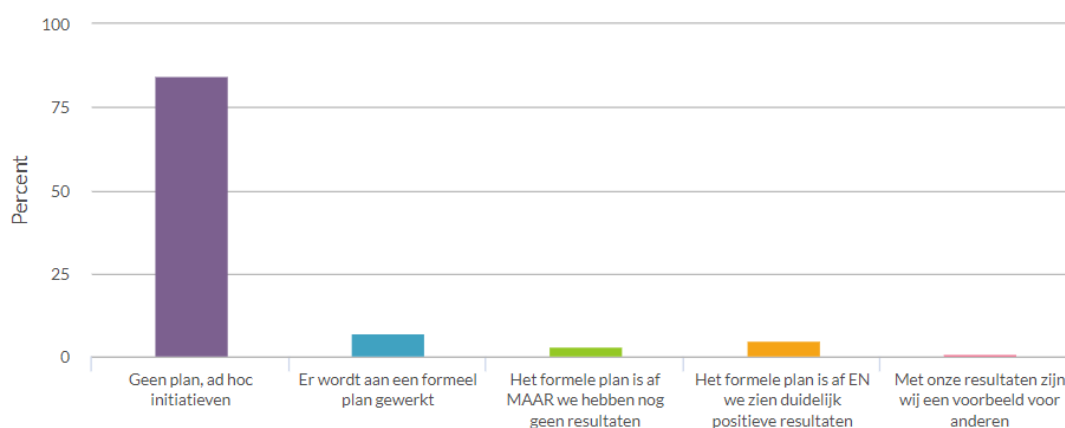

5.3 Resultaten Verenigingsmonitor 2018

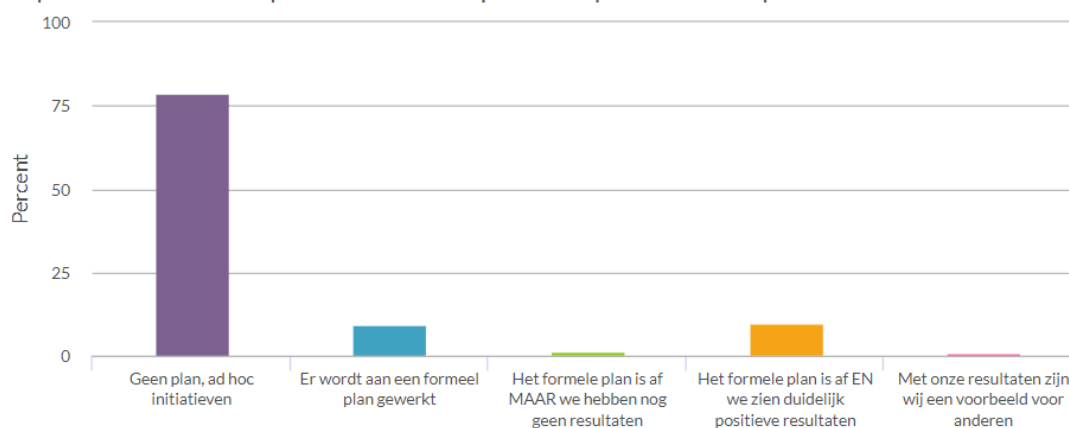
32. Hoe gestructureerd werkt jouw vereniging aan het werven van leden tussen de 25 en 45 jaar?

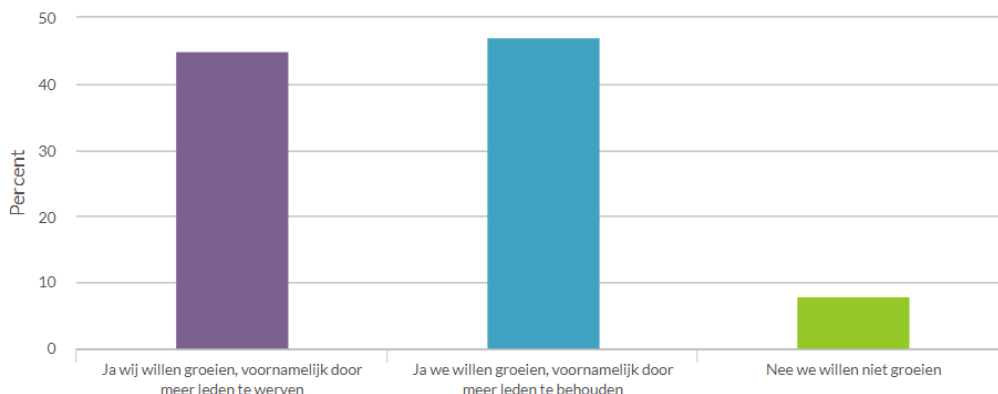
33. Hoe gestructureerd werkt jouw vereniging aan het behoud van leden tussen de 25 en 45 jaar?

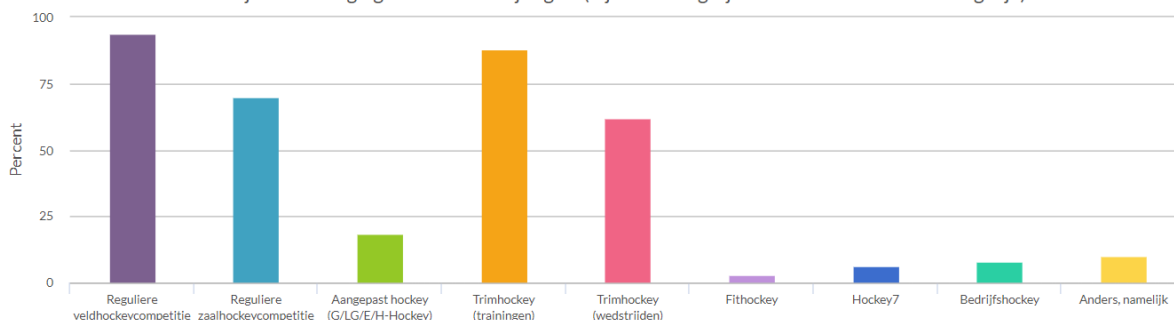
34. Hoe gestructureerd werkt jouw vereniging aan het behoud van 25 tot 45 jarigen die geen competitie meer willen spelen/ minder frequent competitie willen spelen?

35. Wat is de ambitie met betrekking tot het behoud en werving van leden tussen 25 tot 45 jaar?

36. Welk aanbod is er binnen jouw vereniging voor 25 tot 45 jarigen?(bij deze vraag zijn meerdere antwoorden mogelijk)

6.4. Initiatieven om uitstroom tegen te gaan (VODW, 2016)

Thema 1: Een warme overstap

Leden zijn niet altijd op de hoogte van het hockeyaanbod en de -mogelijkheden wanneer zij naar een volgende categorie doorschuiven of naar een andere vereniging willen gaan. Goede begeleiding en kennis laten maken is dan ook essentieel in een warme overstap naar een nieuwe categorie of vereniging.

Thema 2: Alternatieve spelvormen

De hockeyleden krijgen naast het reguliere hockeyaanbod steeds meer behoefte aan nieuwe en andere vormen van hockey. Daarnaast kan de vereniging ook een platform zijn om mensen op een andere manier samen te laten komen en kennis met elkaar te laten maken.

Thema 3: Communicatie met (oud-)leden

In deze tijd kunnen verenigingen vaak en snel communiceren met verschillende doelgroepen, echter is het van belang om iedere doelgroep op haar gewenste manier te benaderen en op de hoogte te houden van aanbod, veranderingen en mogelijkheden.

Thema 4: Beleid en kader

Vanuit de organisatie zijn er verschillende mogelijkheden om leden te binden en boeien. Vraag en aanbod kunnen hier bij elkaar komen en kennis, informatie en ervaring zijn uitermate geschikt om binnen beleid en kader te delen.

Om te komen tot een goede uitvoer en resultaat van deze initiatieven is het van belang dat verenigingen uitvoerig onderzoek doen bij de doelgroepen. Ga met hen in gesprek, luister naar hen en neem eventueel enquêtes bij hen af. Belangrijk is om te weten wat er speelt bij de doelgroep en wat hun wensen en behoeften zijn. Daarmee kan een vereniging een optimaal aanbod genereren waardoor de kans op behoud het grootst is.